

Kurs przewodnikowski

IMPEESA'18

Komendantka kursu
phm. Katarzyna Kuligowska
SOKK 822/2017

1. ORGANIZATOR

Zespół Kadry Kształcącej hufca ZHP Warszawa-Wola (Chorągiew Stołeczna ZHP)

2. KOMENDA

phm. Katarzyna Kuligowska, SOKK 822/2017 – komendantka kursu

Pełnione funkcje w ZHP: szefowa ZKK hufca ZHP Warszawa-Wola, członkini komendy hufca ds. pracy z kadra.

Zakres obowiązków:

- we współpracy z komendą przygotowanie i wdrożenie programu kursu,
- przygotowanie, wydruk i udostępnienie ramowego planu biwaków,
- zebranie i weryfikacja konspektów zajęć,
- współpraca przy tworzeniu zawartości e-learningu dla kursantów oraz zajęć kursowych,
- wizytowanie zajęć, wystawienie zaświadczeń/opinii,
- wydanie rozkazów otwierającego i zamykającego kurs,
- uzupełnienie książeczek harcerskich i instruktorskich,
- nadzór nad pracą zastępów, w tym dokonanie podziału na zastępy,
- nadzór nad pracą członków komendy kursu, w tym delegowanie zadań, wspieranie i kontrolowanie działań, wzmacnianie dobrych praktyk, stwarzanie członkom komendy kursu warunków do rozwoju,
- weryfikacja planu wyżywienia, podział produktów spożywczych do przyniesienia przez kursantów i komendę kursu, opieka nad posiłkami podczas kursu.

phm. Iga Miłośławska, BOKK/1209/2018 – członek komendy kursu

Pełnione funkcje w ZHP: komendantka szczebu X WDHIGZ w hufcu ZHP Warszawa-Wola, członek ZKK hufca.

Zakres obowiązków:

- wizytowanie zajęć, wystawienie zaświadczeń/opinii,
- współpraca przy tworzeniu zawartości e-learningu dla kursantów oraz zajęć kursowych,
- wraz z innymi członkami komendy kursu współtworzenie jego obrzędowości i programu,
- pozyskanie prowadzących zajęcia podczas kursu, zapoznanie ich z zasadami i obrzędowością kursu,
- koordynowanie ewaluacji zajęć, zjazdów i całego kursu, przygotowanie i podsumowanie ankiet ewaluacyjnych oraz przeprowadzenie ewaluacji w gronie komendy kursu,
- rekrutacja uczestników, w tym przygotowanie formularza rejestracyjnego i kontakt z osobami zakwalifikowanymi i poinformowanie o tym niezakwalifikowanych.

phm. Andrzej Skwarczyński – członek komendy kursu

Pełnione funkcje w ZHP: namiestnik wędrowniczy, pełnomocnik komendata hufca ds. specjalności hufcu ZHP Warszawa-Wola.

Zakres obowiązków:

- przygotowanie planu kursu,
- wraz z innymi członkami komendy kursu współtworzenie jego obrzędowości i programu,
- pod opieką osoby z BOKK prowadzenie części zajęć,
- wsparcie kursu od strony graficznej i poligraficznej,
- zorganizowanie miejsca noclegowego na pierwszy biwak kursu,
- zorganizowanie wędrowki dla kursantów,
- opieka nad wykorzystywaniem metod wędrowniczych w czasie trwania kursu.

hm. Ewa Partyka – członek komendy kursu

Pełnione funkcje w ZHP: członkini Komisji rewizyjnej Chorągwi Stołecznej, Przewodnicząca KSI Chorągwi Stołecznej

Zakres obowiązków:

- wraz z innymi członkami komendy kursu współtworzenie jego obrzędowości i programu,
- współpraca przy tworzeniu zawartości e-learningu dla kursantów oraz zajęć kursowych
- wsparcie komendy w kontekście zgodności prezentowanych materiałów z dokumentami ZHP.

phm. Magda Wilczyńska – członek komendy kursu

Pełnione funkcje w ZHP: komendantka szczepu 338 WDHGZ „Podniebni w hufcu ZHP Warszawa Wola

Zakres obowiązków:

- koordynacja i kształtowanie koncepcji obrzędowości kursu,

pwd. Angelika Pawełas – członek komendy kursu

Pełnione funkcje w ZHP: drużynowa 222 WDH „Bukowina” im. Jerzego Kukuczki

Zakres obowiązków:

- współpraca przy tworzeniu zajęć kursowych.

pwd. Oskar Nowakowski – członek komendy kursu, zastępowy zastępu kursowego

Pełnione funkcje w ZHP: drużynowy 19 WDH-y „Na Tropie”, członek rady namiestnictwa harcerskiego

pwd. Joanna Strzelczyk – członek komendy kursu, zastępowy zastępu kursowego

Pełnione funkcje w ZHP: drużynowa 194 WDH-ek „Iluzja”, członkini rady namiestnictwa harcerskiego

pwd. Sandra Mościcka – członek komendy kursu, zastępowy zastępu kursowego

Pełnione funkcje w ZHP: drużynowa 194 WGHZ „Fatamorgana”, członkini rady namiestnictwa suchowego

Zakres obowiązków zastępowego kursowego zastępu:

- organizowanie pracy zastępu kursowego,
- przygotowanie i prowadzenie kart kursanta (udział w zajęciach, zaangażowanie, ogólne spostrzeżenia),
- zlecanie, koordynowanie i podsumowanie zadań indywidualnych i grupowych,
- dbanie o bezpieczeństwo podczas wykonywania zadań,
- koordynowanie nieobecności na zajęciach i w porozumieniu z komendą kursu wyznaczanie zadań zaliczających,
- pilnowanie spraw formalnych kursanta (wpłaty, ochrona danych osobowych, deklaracja woli uczestnictwa, potwierdzenie opłacenia składek, zgoda na wykorzystanie wizerunku i głosu, opinie przełożonych, status w Ewidencji ZHP).

3. CELE KURSU

- przygotowanie uczestników kursu do bycia instruktorami Związku Harcerstwa Polskiego poprzez pogłębioną indywidualną pracę z kursantem,
- przygotowanie uczestników kursu do sprawnego funkcjonowania w zespole instruktorskim poprzez pracę w zastępach i realizację projektów grupowych,
- umożliwienie kadrze kursu realizacji wymagań na BOKK i SOKK i poszerzenie składu ZKK Warszawa-Wola o nowych członków,
- integracja środowisk harcerskich Chorągwi Stołecznej ZHP i wymiana doświadczeń,
- rozbudzenie w kandydatach na instruktorów chęci przynależności do wspólnoty instruktorskiej.

4. UCZESTNICZY

Uczestnikami kursu IMPEESA'18 mogą być harcerze, którzy:

- mają minimum 16 lat (rocznikowo),
- mają opłacone składki harcerskie za IV kwartał 2018 r. i I kwartał 2019 r.,
- są ujęci w systemie ewidencji ZHP,
- wniosą dodatkową składkę członkowską na poczet kursu w wysokości 350 zł dla członków Warszawa-Wola, 400 zł dla uczestników z innych hufców,
- posiadają mail w domenie @zhp.net.pl,
- zgłoszą się na kurs w terminie, tj. do 30 października 2018 r.,
- przedstawia pisemną zgodę rodziców na uczestnictwo w biwakach (dotyczy niepełnoletnich),
- posiadają pozytywną opinię bezpośredniego przełożonego lub komendanta macierzystego hufca (w przypadku kursantów spoza hufca Warszawa-Wola).

W pierwszej kolejności kwalifikowani do uczestnictwa w kursie będą harcerze z Hufca Warszawa-Wola. Kurs jest przewidziany dla 12–20 uczestników.

Uczestnik podczas zajęć powinien:

- wykazywać aktywność i zaangażowanie,
- wykazywać chęć poszerzania swojej wiedzy i umiejętności,
- nie przeszkadzać w ich prowadzeniu,
- wypowiadać się dojrzałe i na temat,
- być otwartym na inne punkty widzenia,
- przestrzegać ustalonych podczas kursu zasad,
- być obecny na minimum 80% zajęć (w przypadku nieobecności uczestnik zobowiązany będzie nadrobić treść zajęć w formie zadania zleconego przez opiekuna zastępu)

Zadania do wykonania przez uczestników:

- **indywidualne:** przed grudniowym biwakiem zapoznanie się ze statutem ZHP i wynotowanie zmian, które kursant chciałby do niego wnieść – jedno z zajęć kursowych będą polegały na omówieniu statutu ZHP pod kątem proponowanych przez kursantów poprawek.

Prócz tego każdy kursant przed grudniowym biwakiem przygotowuje opis siebie w idei stopnia przewodnika/przewodniczki oraz wybiera swoje miano puszczańskie, które będzie pomagało jej/jemu pracować nad swoją wybraną słabością w trakcie kursu.

- **grupowe:** przed grudniowym biwakiem przygotowanie obrzędowości zastępu, którą należało będzie przedstawić w 5-10 minutowej scence bez użycia słów. Zostaną one pokazane w trakcie ogniska obrzędowego w pierwszym dniu kursu, na którym zostanie również zorganizowane nadanie mian puszczańskich. W związku z przyjętą formą przygotowywania posiłków przez uczestników zastępy będą musiały przed obydwoma biwakami przygotować jadłospisy, zapotrzebowanie na produkty oraz kosztorysy mieszczące się w wyznaczonych kwotach. Przygotowanie planu i pełnienie ustalonej z kadrą kursu służby na rzecz społeczności lokalnej. Nad realizacją wszystkich zadań międzybiwakowych w zastępach czuwają zastępowi.

System motywowania i wyróżniania kursantów:

Jednym z zadań zastępowych zastępów kursowych będzie uzupełnianie kart kursantów spostrzeżeniami na temat ich postawy w trakcie zajęć. Kursanci wyróżniający się zaangażowaniem i wykazujący szczególne postępy, na podstawie informacji z kart kursantów, będą mogli być wyróżniani pochwałą w czasie zakończenia dnia, pochwałą w rozkazie na zakończenie jednego z biwaków, dyplomem ukończenia kursu z wyróżnieniem oraz listem pochwalnym do bezpośredniego przełożonego lub komendanta macierzystego hufca (w przypadku uczestników z poza hufca Warszawa-Wola).

Analogicznie za postawę odbiegającą od oczekiwań kursanci będą mogli być upomnieni ustnie przez kadrę kursu na osobności, ustnie przez kadrę kursu w czasie zakończenia dnia, pisemnie w rozkazie kończącym jeden z biwaków. W ostateczności kursant, który będzie łamał przyjęte standardy i Prawo Harcerskie będzie mógł być wydalony z kursu. W takim przypadku do jego bezpośredniego przełożonego lub komendanta macierzystego hufca zostanie wysłane pismo z przyczynami takiego rozwiązania.

Warunki ukończenia kursu:

- uczestnictwo w całym kursie (wypadki losowe omawiane indywidualnie);
- pozytywna opinia kadry kursu odnośnie postawy instruktorskiej uczestnika;
- napisanie i oddanie w terminie ustalonym na biwaku opisu siebie w kontekście idei stopnia przewodnika (zadanie zostanie omówione na zajęciach kursowych);
- zaliczenie wszystkich zadanych prac i zadań zaliczeniowych;
- zrealizowanie razem z zastępem projektu.

5. EWALUACJA

Jednym z założeń kursu jest przeprowadzanie kilkupoziomowej ewaluacji.

1. **Każdego dnia** – przez uczestników podczas obrzędowego zakończenia w formie ustnej oraz uprzednio w wersji pisemnej; – w gronie kadry w formie ustnej.
2. **Całego kursu** – przez uczestników w formie ankiety; – przez kadrę podczas spotkania podsumowującego kurs i spisanie wniosków.
3. **Ponownie kursu i kursantów** – ok. 6 miesięcy po zakończeniu kursu, dzięki czemu będzie można również dokonać oceny wpływu kursu na kursantów i ich „karierę”.

6. OBRZĘDOWOŚĆ

Obrzędowość kursu będzie nawiązywać do książki autorstwa Waltera Hansena „Wilk, który nigdy nie śpi”, będącą opowieścią o barwnym życiu Roberta Baden-Powella. O czasach szkolnych przygód, służby wojskowej w Indiach i Afryce. „IMPEESA” w języku Zulusów znaczy „wilk, który nigdy nie śpi” – takie przezwisko nadali oni Baden-Powellowi, kiedy walczyli przeciw armii brytyjskiej, w której on służył.

Elementami obrzędowości będą „afrykańskie, odzwierzęce” nazwy zastępów kursowych oraz miana każdego z kursantów odzwierciedlające jego cechy nad którymi powinni szczególnie pracować (kadra również będzie miała swoje miana) własnoręcznie wykonane z drewna (przy pomocy wypalarki) znaczki kursowe, proporce zastępów, buława wykorzystywana w czasie obrzędowego podsumowania dnia w formie afrykańskiej grzechotki wykonanej z surowców naturalnych czy opracowane w zastępach gesty, okrzyki na powitanie/pożegnanie.

7. ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNE

Termin: 10 XI 2018 r., 27-31 XII 2018 r., 25-27 I 2019 r.

Miejsce: Warszawa, Zalesie Górne

Opłatność: 350 zł uczestnicy z hufca Warszawa-Wola, 400 zł pozostali

Wyżywienie: podczas biwaków śniadanie, obiad, kolacja przygotowywane przez uczestników

Zgłoszenia: przez internetową ankietę zgłoszeniową do 30 października 2018 r.

Komunikacja: w celu komunikacji i integracji kursantów zostanie utworzona kursowa grupa na Facebook'u. Informacje o kwalifikacji na kurs zostaną wysłane drogą mailową.

Uczestnicy kursu w większości będą w wieku wędrowniczym, z tego powodu w czasie jego trwania będą wykorzystywane formy pracy typowe dla tej metodyki. Jednym z elementów szkolenia będzie pełnienie służby na rzecz otoczenia. W trakcie kursu wykorzystane będą dyskusyjne formy wędrownicze jak dyskusje, kuźnica czy sąd nad problemem.

Założeniem kursu jest taka organizacja zajęć, by jak najwięcej z nich odbywało się w ruchu, ograniczone zostały statyczne wykłady. Dotarcie na miejsce pierwszego biwaku będzie miało element pieszej wędrówki, podczas której zostanie zorganizowana i moderowana przez kadrę kursu dyskusja mająca na celu przedstawienie celu kursu przewodnikowskiego.

Duży nacisk w czasie całego kursu będzie kładziony na zrozumienie metody harcerskiej. Wynika to z zauważalnej w hufcu Warszawa-Wola takiej potrzeby. Praca z kursantami w czasie całego kursu będzie prowadzona zgodnie z zasadami tej metody, by przyszli instruktorzy mogli ją świadomie poznać w działaniu.

Podczas trwania kursu zarówno kadra jak i uczestnicy będą wykorzystywali mundury harcerskie. Każdy dzień będzie rozpoczynał się apelem mundurowym, podczas którego zwracana będzie uwaga na kompletność i prawidłowość umundurowania.

Kadra kursu stawia sobie również za cel podniesienie samooceny kursantów i umożliwienie im poznanie samych siebie, poprzez stosowanie odpowiednich do tego narzędzi (testy osobowości, mapa kompetencji). Wynika to z doświadczeń wyniesionych z uprzednio organizowanych kursów. Kursanci niejednokrotnie mieli zaniżone poczucie własnej wartości, przez co szybko tracili motywację do rozwoju i harcerskiego kształcenia. Zapobieganie takiemu zjawisku będzie ważnym zadaniem dla kadry.

Każde zajęcia będą z kursantami omawiane na bieżąco. W zależności od charakteru zajęć omówienie będzie odbywało się przed lub bezpośrednio po nich. Celem omówień będzie zapoznanie kursantów z celem wszystkich ćwiczeń i ich zamierzeniami.

Wartością dodaną do kursu będzie indywidualna praca z każdym z kursantów z osobna wykonana przez kadrę kursu mająca na celu stworzenie planu rozwoju dla każdego z uczestników, który będą mogli wykorzystać w czasie układania własnych prób na stopień przewodnika lub do dalszej pracy z opiekunem próby.

Posiłki będą przygotowywane zastępami z produktów, na które wcześniej zastępowi zgłoszą zapotrzebowanie. Oryginalność przygotowania potraw oraz ich smak będą codziennie oceniane przez kadrę, a przyznawane punkty będą sumowane i prezentowane w tabeli współzawodnictwa. Punkty do tabeli zastępy będą mogły zdobywać również za poprawność umundurowania podczas apeli, ogólną sprawność działania i poziom realizacji zadań międzybiwakowych. Celem prowadzenia tabeli będzie propagowanie dobrych wzorców.

8. OCZEKIWANIA I DOŚWIADCZENIE KURSANTÓW

W ramach formularza zgłoszeniowego, każdy kursant i kursantka dzielił się swoimi oczekiwaniami wobec kursu oraz pytaniami, na które chciałby/chciałyby znaleźć odpowiedź. Poniżej w punktach została przedstawiona lista z cytatami z tego formularza:

- Chciałabym dowiedzieć się w jaki sposób kształtować siebie i wspierać harcerki w ich rozwoju, jak nakierować je na „dobrą drogę” i jak zachęcić siebie do pracy nad sobą.
- Chciałabym jak najlepiej zapoznać się z ideą przewodnika, szczególnie z tym, jak najlepiej współpracować z harcerzami oraz jak skutecznie uczestniczyć w ich rozwoju i wychowaniu.

Zależy mi także na tym, aby zgłębić tajniki systemu małych grup.

- Jak skutecznie zachęcić harcerzy do zdobywania stopni i sprawności?
- Jak skutecznie wprowadzić dyscyplinę?
- Jak efektywnie zarządzać organizacją pracy?
- Chciałabym pogłębić wiedzę, poznać inne zwyczaje oraz zawrzeć nowe znajomości.
- Chciałabym się dowiedzieć jak pracować z nieposłusznymi dziećmi.
- Jak radzić sobie w życiu instruktorskim?
- Z jakimi problemami może się spotkać instruktor, co w ogóle jest od niego wymagane, jakie daje nam to możliwości
- Po co są sprawności? Czym różni się praca z drużynami męskimi i żeńskimi od koedukacyjnych?
- Przede wszystkim chciałbym dowiedzieć się, jak stać się osobą, z której moi podopieczni będą chcieli brać przykład. Ponadto liczę, że podczas kursu poznam szczegóły pracy instruktorskiej i poznam wiele ciekawych osób,
- Najważniejsze są dla mnie treści związane z metodami pracy w grupie i elementami metodyki wędrowniczej (spodziewam się, że na kursie pwd nie będzie ich jednak zbyt dużo). Jestem jeszcze bardzo mało doświadczony w pracy metodą harcerską i potrzebuję zdobyć obraz metod, które mógłbym stosować w praktyce. Poza tym zależy mi na poznaniu osób, które mogłyby zainspirować mnie do skutecznej pracy.

Doświadczenie harcerskie kursantów przedstawia się w następujących liczbach:

- Wśród kursantów jest jedna osoba bez stopnia, jedna ochotniczka, jedna tropicielka, dwóch odkrywców i dwie pionierki, pięć samarytanek, trzy osoby ze stopniem HO. Zatem mamy pod względem wyrobienia harcerskiego – bazując na stopniach harcerskich – prawie pełen przekrój.
- 10 osób pełni obecnie funkcję przybocznych, 1 są drużynowymi, 3 zastępowymi;
- 7 osób ukończyło wcześniej kurs przybocznych;
- 2 osób ukończyło wcześniej kurs wychowawców kolonijnych;
- 5 osób ukończyło wcześniej kurs pierwszej pomocy;
- 5 osób ma otwarte próby przewodnikowskie;
- 7 osób działa w gromadach zuchowych, 5 osób w drużynach harcerskich, 3 w drużynach starszoharcerskich, a 2 w wędrowniczych (kilkoro kursantów działa więcej niż w jednej drużynie).

9. HARMONOGRAM

Kurs będzie miał formę trzech zjazdów. Pierwszy jednodniowy 10 listopada 2018 r. będzie spotkaniem zapoznawczym dla kursantów, wprowadzi ich w obrzędowość oraz umożliwi ustalenie spraw formalnych (podział na zastępy, przekazanie informacji organizacyjnych itp.). Ma on mieć charakter obrzędowy i przynajmniej rozpocząć i zakończyć się w terenie leśnym (w zależności od warunków pogodowych). Ostatnim jego akcentem ma być harcerskie ognisko.

Dwa kolejne zjazdy będą spotkaniami kilkudniowymi i będą miały formę wyjazdową. Najdłuższy zjazd odbędzie się w terminie 27-31 grudnia 2018 r., a ostatni miesiąc później tj. 25-27 stycznia 2019 r. – ze względu na rozpoczynające się w tym terminie w województwie mazowieckim ferie zimowe, będzie on musiał być zgłoszony do kuratorium jako wypoczynek.

Czas	Temat zajęć	Uczestnik po zajęciach będzie/Szczegóły zajęć	Prowadzący	Uwagi
ZJAZD I – 10 listopada 2018 r.				
10.00–12.00	Rejestracja uczestników, przedstawienie się i integracja, podział na zastępy i ustalanie ich obrzędowości	brak	Cała kadra Konspekt: Iga Miłośławska	Zajęcia integracyjne
12.00–13.00	Wspólne utworzenie konstytucji kursu	wiedział, jak współdziałać w grupie instruktorów przy realizacji zadań, w tym jak prawidłowo komunikować swoje opinie	Kasia Kuligowska	Dyskusja w zastępach i na forum
13.00–17.00	Gra zegarowa – idea stopnia przewodnika	- znał i rozumiał ideę stopnia przewodniczki/przewodnika - znał zasady planowania (analiza sytuacji z uwzględnieniem potrzeb, definiowanie celów, budowanie zadań, zasady organizacji czasu, budowanie preliminarzu, ocena oraz rozliczenie) - rozumiał potrzebę planowania, - potrafił wyznaczyć cele i zamierzenia oraz na ich podstawie zaplanować pracę w krótkoterminowym projekcie (np. rajd hufca, biwak drużyny)	Cała kadra Konspekt: Iga Miłośławska	Gra terenowa z elementami majsterki
17.00–19.00	Ognisko, podsumowanie dnia i przedstawienie kadry	znał i rozumiał ideę stopnia przewodniczki/przewodnika	Cała kadra Konspekt: Iga Miłośławska	Kominek

Zadania międzybiwakowe				
21–28 listopada	Statut ZHP – co to za dokument i kto z niego korzysta	orientował się, jakie zagadnienia reguluje Statut ZHP	Kasia Kuligowska	
28 listopada–2 grudnia	Bezpieczeństwo – e-learning dotyczący rozwoju psychoseksualnego	znał elementy rozwoju, na jakie wpływa metoda harcerska i wiedział, jak przełożyć tę wiedzę na pracę metodą harcerską w zależności od wieku podopiecznych	Platforma edukacyjna ZHP	Logowanie na konto
2–9 grudnia	Regulaminy obowiązujące w ZHP	znał zasady obowiązujące członków ZHP wynikające z regulaminu mundurowego i umiał je zastosować	Ewa Partyka	
9–16 grudnia	Organizacje harcerskie w Polsce	znał etapy historii harcerstwa i ich najważniejsze uwarunkowania, w tym genezę istnienia innych organizacji harcerskich w Polsce	Daniel Szatkowski + Marta Rybak	
17–23 grudnia	Kodeks instruktorski	- znał i rozumiał treść Kodeksu Instruktorskiego - znał dokument „Podstawy wychowawcze ZHP” oraz rozumiał jego rolę w procesie budowania programu pracy drużyny	Iga Miłośławska	

11 listopada– –23 grudnia	Służba dla środowiska lokalnego	• rozumiał służbę, jako zasadę harcerskiego wychowania i chciał ją podejmować • rozumiał znaczenie harcerstwa w społeczeństwie (dla rodziny, szkoły, najbliższego środowiska, miasta) • rozumiał ideę wolontariatu • wiedział, w jaki sposób znaleźć pole do działania i zorganizować służbę, aby posiadała zarówno wychowawczy, jak i społeczny wymiar • rozumiał, jak kompetencje nabyte w harcerstwie wykorzystać w przyszłej pracy zawodowej i działalności społecznej • znał zasady planowania (analiza sytuacji z uwzględnieniem potrzeb, definiowanie celów, budowanie zadań, zasady organizacji czasu, budowanie preliminarzu, ocena oraz rozliczenie) • rozumiał potrzebę planowania • potrafił wyznaczyć cele i zamierzenia oraz na ich podstawie zaplanować pracę w krótkoterminowym projekcie (np. rajd hufca, biwak drużyny) • wiedział, jak współdziałać w grupie instruktorów przy realizacji zadań, w tym jak prawidłowo komunikować swoje opinie	Zastępowi: Sandra Mościcka, Oskar Nowakowski, Joanna Strzelczyk	
------------------------------	------------------------------------	---	---	--

ZJAZD II – 27-31 grudnia 2018 r.

27 grudnia

przedpołudnie	Wędrówka	• znał misję i cele działania ZHP, umiał przekładać je na działanie gromady/drużyny • rozumiał, jak kompetencje nabyte w harcerstwie wykorzystać w przyszłej pracy zawodowej i działalności społecznej	Andrzej Skwarczyński	
popołudnie	Komunikacja Motywowanie	• znał czynniki wpływające na proces komunikowania się • umiał udzielić informacji zwrotnej i ją przyjąć • miał świadomość tego, co go motywuje (źródła motywacji wewnętrznej, formy motywacji zewnętrznej)	Iga Miłośławska + Sandra Mościcka + Asia Strzelczyk	
wieczór	Ja a grupa Autorytet i autoprezentacja	• umiał zdefiniować role grupowe • wiedział, jakie procesy zachodzą w grupie • umiał zdefiniować rolę instruktora jako lidera w oparciu o harcerski model przywództwa, biorący swój początek z relacji w zastępie • rozumiał, jak ważna jest praca z zastępowymi (w tym poprzez zastęp zastępowych), aby i oni doskonalili swoje umiejętności pracy w grupie i z grupą	Iga Miłośławska + Asia Strzelczyk	Aktywność zespołowa, podparta na koniec formą ogniskowo-kominkowa

28 grudnia

przedpołudnie	JA INSTRUKTOR Moje cele	• znał i rozumiał treść Zobowiązania Instruktorskiego • potrafił określić, na czym polega rola i postawa instruktora jako opiekuna oraz jako wychowawcy (posługującego się metodą harcerską) • umiał określić wzór osobowy instruktora ZHP • wiedział, na czym polega osobisty przykład instruktora w skutecznym stosowaniu metody • wiedział, jak wyznaczyć sobie cele życiowe w sposób ujmujący wszystkie sfery życia	Kasia Kuligowska + KSI + Ewa Partyka	
---------------	----------------------------	---	--------------------------------------	--

popołudnie	Motywowanie siebie ISR Motywowanie i praca z przybocznymi	• rozumiał potrzebę motywowania • miał świadomość tego, co go motywuje (źródła motywacji wewnętrznej, formy motywacji zewnętrznej) • wiedział, jak przeprowadzić rozmowę motywującą • umiał zaplanować swój rozwój, wykorzystując stopnie instruktorskie, stopnie harcerskie, uprawnienia i odznaki • rozumiał potrzebę dalszego kształcenia się	Kasia Kuligowska + KSI + Ewa Partyka	
wieczór	Kodeks instruktorski + organizacje harcerskie	• znał i rozumiał treść Kodeksu Instruktorskiego • potrafił ocenić własne zachowania i postawy w świetle czterech obszarów Kodeksu Instruktorskiego, a także Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego i potrafił wyznaczyć zadania do pracy nad sobą	Kasia Kuligowska + KSI + Ewa Partyka	
Późny wieczór	Rozmowy instruktorskie – pierwsza rozmowa	• potrafił ocenić własne zachowania i postawy w świetle czterech obszarów Kodeksu Instruktorskiego, a także Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego i potrafił wyznaczyć zadania do pracy nad sobą	Cała kadra	Indywidualne rozmowy z kursantami
29 grudnia				
	Gra całodzienna z metody, metodyk i ciągu wychowawczego	• znał elementy i cechy metody harcerskiej • rozumiał metodę harcerską • potrafił wskazać elementy i cechy metody w swojej codziennej pracy • potrafił zdiagnozować odstępstwa od jej stosowania w drużynie i zastępach • znał elementy rozwoju, na jakie wpływa metoda harcerska i wiedział, jak przełożyć tę wiedzę na pracę metodą harcerską w zależności od wieku podopiecznych • wiedział, z jakimi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi może się spotkać w swojej pracy wychowawczej oraz do kogo zwrócić się o pomoc w poszczególnych przypadkach • rozróżniał pojęcia metoda i metodyka • znał główne założenia poszczególnych metodyk • potrafił określić zastosowanie poszczególnych instrumentów metodycznych • znał znaczenie ciągu wychowawczego w procesie wychowania w ZHP • wiedział, jak praca w szczepach wspiera funkcjonowanie ciągu wychowawczego	Andrzej Skwarczyński + Oskar Nowakowski + Angelika Pawełas	Całodzienna gra z zaangażowaniem namiestnictw
wieczór	Historia harcerstwa	• miał świadomość przynależności do ZHP • znał etapy historii harcerstwa i ich najważniejsze uwarunkowania, w tym genezę istnienia innych organizacji harcerskich w Polsce • wiedział, jak wykorzystać historię i tradycję harcerską do działań wychowawczych w ZHP	Andrzej Skwarczyński + Oskar Nowakowski	harcquiz historyczny

30 grudnia				
przedpołudnie	Bezpieczeństwo Seks	• znał podstawowe przepisy dotyczące organizacji imprez, biwaków, obozu/kolonii i chciał je stosować, • ma świadomość możliwych zmian w prawie i wie, gdzie ich szukać, • umiał zorganizować bezpieczne zajęcia dla swoich podopiecznych, przewidzieć potencjalne sytuacje niebezpieczne dla zdrowia oraz życia, • umiał zachować się podczas wypadku oraz w przypadkach czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, • znał zasady higieny pracy z dziećmi i młodzieżą oraz chciał je stosować, • znał zapisy w dokumencie „Polityka ochrony bezpieczeństwa dzieci w ZHP”, • umiał zdefiniować przemoc: fizyczną, psychiczną, słowną i emocjonalną, • znał Kodeks dobrych zachowań i świadomie prezentował wzór pożądanych postaw i zachowań, • wiedział, jak stosować „Procedurę postępowania w przypadku przekroczenia strefy bliskości”, • wiedział, jak stwarzać przyjazne środowisko we wspólnocie harcerskiej, • znał konsekwencje wynikające z odpowiedzialności prawnej za podopiecznych, w tym zasady postępowania w przypadkach wykroczeń i przestępstw popełnianych przez opiekunów, • znał podstawy prawne działalności gromady/drużyny i drużynowego, umiał znaleźć potrzebne mu w tym zakresie informacje i chciał je stosować, • znał zasady higieny pracy z dziećmi i młodzieżą oraz chciał je stosować,	Ewa Partyka + Iga Miłośawska	
popołudnie	Asertywność	• wiedział, na czym polega asertywność, wiedział, jak zachowywać się asertywnie • wiedział, jak stwarzać przyjazne środowisko we wspólnocie harcerskiej	Iga Miłośawska	
wieczór	Postawa instruktorska	• wiedział, na czym polega osobisty przykład instruktora w skutecznym stosowaniu metody	Ewa Partyka + Iga Miłośawska	przy ognisku
31 grudnia				
rano	Prezentacja przebiegu służby dla społeczeństwa lokalnego	• wiedział, w jaki sposób znaleźć pole do działania i zorganizować służbę, aby posiadała zarówno wychowawczy, jak i społeczny wymiar, i wyników ich pracy	Zastępowi + Iga Miłośawska	Prezentacja zastępów
przedpołudnie	Sprzątanie i apel kończący biwak	• wiedział, jak stosować zasady musztry i ceremoniału harcerskiego w pracy drużyny	Cała kadra	
popołudnie			Cała kadra	

ZJAZD III – 25-27 stycznia 2019 r.

25 stycznia				
wieczór	Hufiec jako wspólnota	• wiedział, na czym polega rola drużyn oraz kadry w budowie wspólnoty hufcowej, • wiedział, jak współdziałać w grupie instruktorów przy realizacji zadań, w tym jak prawidłowo komunikować swoje opinie.	Katarzyna Krzak	Zajęcia kominkowe, gra

26 stycznia				
przedpołudnie	Zajęcia ze statutem	- orientował się, jakie zagadnienia reguluje Statut ZHP - potrafił w Statucie ZHP odnaleźć fragmenty bezpośrednio go dotyczące - znał strukturę ZHP - wiedział, jaka jest rola instruktora w organizacji, jego prawa i obowiązki	Iga Miłośławska + Kasia Kuligowska	
popołudnie	Podsumowanie wychowania ekonomicznego	znał zasady planowania (analiza sytuacji z uwzględnieniem potrzeb, definiowanie celów, budowanie zadań, zasady organizacji czasu, budowanie preliminarzu, ocena oraz rozliczenie).	Kasia Kuligowska + Ewa Partyka	
popołudnie	Skauting	- miał świadomość kształtowania swoją postawą wizerunku ZHP - miał świadomość przynależności harcerstwa do ruchu skautowego - wiedział, co daje jemu i jego drużynie/gromadzie przynależność do ruchu skautowego	Angelika Pawełas	Preferowana konsultacja również z pełnomocniczką ds. zagranicy (Marianna Cieślak)
wieczór	Rozmyślenia instruktorskie	- miał świadomość przynależności harcerstwa do ruchu skautowego - wiedział, co daje jemu i jego drużynie/gromadzie przynależność do ruchu skautowego - miał świadomość kształtowania swoją postawą wizerunku ZHP - znał aktualną Strategię ZHP - rozumiał, jakie zadania Strategia ZHP stawia przed instruktorami	Cała kadra	Ognisko z udziałem przełożonych kursantów o postawie instruktorskiej, i o sytuacji ZHP a wyzwaniach dzisiejszego wychowawcy
Późny wieczór	Rozmowy instruktorskie – druga rozmowa	potrafił ocenić własne zachowania i postawy w świetle czterech obszarów Kodeksu Instruktorskiego, a także Prawa i Przyrzeczenia Harcerskiego i potrafił wyznaczyć zadania do pracy nad sobą	Cała kadra	Indywidualne rozmowy z kursantami
27 stycznia				
przedpołudnie	Zakończenie kursu		Cała kadra	Obrzędowe zakończenie kursu z udziałem przełożonych kursantów
popołudnie	powrót do domów			

10. E-LEARNIG

E-learning będzie mieć formę ok. 15 min filmiku, w którym instruktorzy poruszą tematy przedstawione poniżej. Pomoże to naszym uczestnikom w poznaniu podstawowych dokumentów oraz w przygotowaniu się do dyskusji na biwakach kursowych

Treści, które będą przekazane w formie e-learningu pomiędzy biwakami:

- Bezpieczeństwo
- Statut ZHP
- Regulaminy
- Kodeks instruktorski i Podstawy wychowawcze ZHP
- Organizacje harcerskie

Wszystkie zagadnienia zostaną poruszone podczas biwaku 27-31.12.2018 r.

Pomiędzy biwakami kursanci będą zobowiązani do zapoznania się, w ramach e-learningu, ze strategią ZHP, regulaminami odznak i musztry ZHP, zasadami dotyczącymi obiegu informacji w organizacji i jej identyfikacji wizualnej oraz z „Podstawami wychowawczymi ZHP”.

11. KONSPEKTY ZAJĘĆ

Poniżej znajdują się konspekty części przeprowadzonych podczas kursu zajęć.

Pierwsza zbiórka kursu
Kurs Przewodnikowski „Impeesa”
11 listopada

Treści i Zamierzenia

Treści		Zamierzenia
		Po kursie uczestnik będzie:
Podstawy planowania pracy	❖ Planowanie krótkoterminowe	❖ znał zasady planowania (analiza sytuacji z uwzględnieniem potrzeb, definiowanie celów, budowanie zadań, zasady organizacji czasu, budowanie preliminarzu, ocena oraz rozliczenie), ❖ rozumiał potrzebę planowania, ❖ potrafił wyznaczyć cele i zamierzenia oraz na ich podstawie zaplanować pracę w krótkoterminowym projekcie (np. rajd hufca, biwak drużyny).

Uczestnicy:

- ❖ uczestnicy kursu przewodnikowskiego „Impeesa”, podzieleni na 3 zastępy
- ❖ osoby głównie w wieku 16 lat
- ❖ świeżo zapoznana grupa; wszyscy widzą się pierwszy raz

Cele specyficzne dla tej grupy:

- ❖ Zawiązanie zastępów kursowych,
- ❖ Integracja uczestników kursu,
- ❖ Przećwiczenie mini-działania projektowego od fazy zbierania środków do fazy realizacji i ewaluacji.

Formy pracy:

- ❖ Gra
- ❖ Zabawy ruchowe

- ❖ Kominek
- ❖ Symulacja

Godzina	Aktywność		Opis	Materiały programowe
10 min	Wprowadze nie do gry – witamy w wiosce		Zajęcia rozpoczyna krótka rundka z przedstawieniem się uczestników. Po rundce prowadzący/prowadząca wprowadza kursantów w fabułę dzisiejszego dnia – przenosimy się do wioski plemienia Matabele, z którym mierzył się swojego czasu Baden-Powell. Pierwszym krokiem jest zostanie zaakceptowanym jako pełnoprawni członkowie plemienia. By to się stało, muszą wszyscy przejść przez trzy próby.	✓ brak
20 min	Próba słuchu	Bez	Pierwsza próba polega na komunikowaniu się z innymi „mimo blokady językowej”. Najpierw uczestnicy w parach mają prowadzić „rozmowę”, używając nieistniejących języków, kombinacji różnych dźwięków (tzw. „gibberish”). Po przećwiczeniu indywidualnie każdy kursant prezentuje na forum prezentację w swoim „nowym języku” na jeden z wylosowanych, bardzo luźnych tematów. Każdy ma prezentować przez co najmniej 30 sekund.	✓ Lista tematów do prezentacji (przykładowe tematy: wakacje, polityka, religia, infrastruktura)
10 min	Próba wzroku	Bez	Drugie zadanie odbywa się w parach. Osoby w parach mają za zadanie narysować wspólnie na kartce lilijkę, trzymając za jedną kredkę i mając jednocześnie zawiązane oczy.	✓ Kartki (1 na parę) ✓ Kredki (1 na parę) ✓ Chustki do zawiązania oczu (tyle ile uczestników)
10 min	Próba mowy	Bez	Trzecia próba to próba ciała i komunikacji. Uczestnicy zostają podzieleni na trzy grupy. Każda z grup bez mówienia do siebie ma za zadanie wykonać ze swoich ciał figury przedstawiające zwierzęta, które podaje prowadzący/prowadząca zajęcia. Figury przedstawiają afrykańskie zwierzęta: żyrafę, żółwia, słonia, zebrecę, lwa, antylopę.	✓ brak
10 min	Przyjęcie do		Po wykonaniu wszystkich zadań kursanci są proszeni o zajęcie miejsc	✓ kurkuma, papryka

20 min
20 min

wioski	w kręgu i zamknięcie oczu. Na znak „przyjęcia do wioski” każde z nich zostaje oznaczone delikatnie jedną z przypraw na czole (ważne, by wcześniej sprawdzić, czy nikt nie ma alergii skórnej!). Tym samym sposobem, po otwarciu oczu kursanci dowiadują się, do jakich zastępów zostali przydzieleni – każdy zastęp jest oznaczony tą samą przyprawą.	słodka, cynamon
PRZERWA		
Wprowadzenie do gry	Jako pełnoprawni członkowie plemienia Matabele, zostają wprowadzeni w dramatyczną historię plemienia, które po wielu latach na wysiedleniu w końcu może wrócić na swoje dawne ziemie i odbudować swoją wioskę. Każdy z zastępów jest zaproszony do sporządzenia swojego własnego planu tego, jak wioska będzie wyglądać. Jednak by ten plan zrealizować, każdy z zastępów musi zdobyć dwie rzeczy: ✓ Potrzeby współplemieńców odnośnie tego, jak powinna wyglądać wioska, by móc przygotować dobry projekt i go zrealizować ✓ Pieniądze na materiały i inwestycje, które dostaną za wykonanie zadań, które czekają na nich u współplemieńców Potrzeby współplemieńców zastępy mogą poznawać, rozmawiając z nimi na punktach gry terenowej po okolicy. Każdy punktowy wciela się w rolę innego współplemieńca, który posiada inne istotne informacje dotyczące potrzeb jego/jej i pozostałych członków plemienia, bądź informacje o miejscu, w którym będzie powstawała wioska. Zadaniami, które mają zrealizować kursanci, jest dyskusja w zadanym temacie. Począwszy od punktu startowego – gdzie otrzymują regulamin, informację o punktach oraz formularz do stworzenia projektu wioski – zastępy otrzymują na każdym kolejnym punkcie temat, który mają ze sobą w zastępie przedyskutować. Temat jest stworzony wokół treści idei stopnia przewodnika, zaś dyskusja ma się	✓ Załącznik 1: Regulamin gry ✓ Załącznik 2: Linijki idei stopnia do dyskusji w zastępach (wydrukowane lub przepisane na oddzielne kartki w 3 kopiach) ✓ Kartki w 4 kolorach, każdy kolor odpowiadający jednemu z punktowych ✓ Markery dla punktowych ✓ Opisy postaci + materiały wspierające

		skupiać wokół tego, jak bardzo kursanci czują, że to określenie opisuje ich. Każdy temat jest nazwany słówkiem-kluczem w języku zulu. Po przybyciu na punkt, punktowy odpytuje zastęp z wniosków, do jakich doszli, dyskutując wokół danego punktu idei stopnia, i ocenia jakość ich wniosków przyznając im od 1000 do 10 000 dolarów. Te dolary będą zasilać budżet budowy wioski. Ostateczna przyznana kwota jest zapisywana na kolorowej kartce, której kolor identyfikuje punktowego.	
30 min	Starsza rolniczka	Na tym punkcie zastępy dowiadują się o ukształtowaniu terenu, na którym ma powstać wioska.	✓ Załącznik 3: Opis postaci ✓ Załącznik 4: mapy lokalizacji wioski
30 min	Dyrektorka szkoły	Na tym punkcie zastępy dowiadują się o demografii plemienia, potrzebach związanych z edukacją wioski, jak również o lokalnym klimacie.	✓ Załącznik 5: opis postaci ✓ Załącznik 6: opis Klimat
30 min	Szaman	Na tym punkcie zastępy dowiadują się o historii i normach kulturowych w plemieniu Matabele.	✓ Załącznik 7: opis postaci ✓ Załącznik 8: opis Normy kulturowe plemienia
30 min	Młody rolnik	Na tym punkcie zastępy dowiadują się o potrzebie rozwiązań innowacyjnych w przyszłej wiosce.	✓ Załącznik 9: opis postaci
30 min	Domknięcie fazy planowania	Po przybyciu z powrotem do hufca, w którym odbywają się zajęcia, zastępy mają jeszcze chwilę, by dopracować projekt wioski i do ustalonego terminu (godziny rozpoczęcia Fazy realizacji) mogą zdać do prowadzącej swój projekt wioski. Przy tworzeniu planu ważne jest, by zastępy miały pełen dostęp do sklepu - czyli wystawionych i wycenionych materiałów, z których zastępy będą mogły korzystać w trakcie budowy wioski i które mogą zakupić za zarobione pieniądze. Dzięki temu mogą w pełni zaplanować budżet.	✓ Załącznik 10 i 11: Plan budowy wioski i projekt wioski ✓ Post-ity z cenami ✓ Materiały do budowy wiosek - zależnie od inwencji prowadzących,

		Tylko ze zdany projekt oraz plan budowy z rozpisany na każdego członka zastępu zadaniami, może zastęp być zakwalifikowany do fazy realizacji.	przykładowo: o Karton (kawałki) o Makaron o Krepina o Taśmy klejące o plastelina ✓ Kubeczki papierowe
60 min	Faza realizacji - budowa	Faza realizacji składa się z 7 etapów. Każdy etap trwa 5 minut, w trakcie których członkowie zastępu mogą realizować zadania zgodnie ze zgłoszonym planem . Jeśli w trakcie budowy zorientują się, że potrzebują nanieść poprawki na plan (np. inaczej podzielić się zadaniami w zastępie), mogą to robić pomiędzy etapami. Między etapami jest 2 minuty dla zastępów na dokonanie zakupów w sklepie oraz ewentualnych zmian w planie budowy. Prócz tego, między poszczególnymi etapami prowadzący/prowadząca wprowadza wydarzenia losowe, które wpływają na jakość prac: - po 2 etapie okazuje się, że prognostycy zapowiadają straszne powódzie na terenie wioski w przyszłym roku. Zatem trzeba nagle uwzględnić w planie budowę systemu chroniącego przed powodzią - po 3 etapie każda z wiosek musi wybrać jeden budynek, który już powstał, a który ma „zburzyć” w wyniku niestabilnych fundamentów - po 4 rundzie każdy zastęp dostaje polecenie przygotowania ulotki reklamującej ich wioskę, by lepiej wypromować swój projekt - po 5 etapie jest duża promocja w sklepie, wszystko jest 50% taniej	✓ Dzwonek lub inny przedmiot do komunikowania końca etapu ✓ stoper
20 min	Ocena przez sędziów	Każdy zastęp prezentuje swoją wioskę przed pozostałymi kursantami oraz niezależną komisją – kadrą kursu. Kadra – w skład której wchodzi punktowci – oceniają, jak bardzo projekt odpowiada na potrzeby wioski. Na koniec zostaje wyłoniony zwycięski zastęp	✓ Brak
30 min	Podsumowanie	Całe doświadczenie zostaje omówione w podziale na poszczególne fazy projektu: ✓ faza badania potrzeb	✓ Kartka flip-chart ✓ markery

- o Czy zebraliście wszystkie oczekiwania mieszkańców?
- o Czego nie przewidzieliście, nie dowiedzieliście się?
- o Co byście następnym razem zrobili inaczej?
- ✓ faza planowania
 - o Jakie były mocne strony Waszego planu?
 - o Co zaplanowalibyście inaczej?
 - o Co było najtrudniej zaplanować? Dlaczego?
- ✓ faza realizacji
 - o Czy zrealizowaliście swój plan?
 - o Co Was zaskoczyło?
 - o Jakie zachowania członków zastępu pomagały osiągnąć cel?
 - o Jakie zachowania członków zastępu przeszkadzały osiągnąć cel?
- ✓ faza ewaluacji:
 - o Czego nauczyło Was to doświadczenie jeśli chodzi o planowanie?
 - o Czego nauczyło Was to doświadczenie jeśli chodzi o współpracę?

Po omówieniu z każdym zastępem ich wniosków na forum całej grupy kursowej, prowadzący/prowadząca przybliży uczestnikom model Trójkąta projektu – relacji w projekcie między czasem, zasobami materialnymi a jakością wykonania.

Na sam koniec prowadzący/prowadząca uczula kursantów, że będą mieli możliwość wdrożyć wnioski z tego doświadczenia w trakcie ich działach w zastępach przy projekcie służby dla środowiska lokalnego.

30 min

Zakończenie spotkania

Kadra kursu opowiada uczestnikom najważniejsze organizacyjne i merytoryczne kwestie kursu, który się właśnie rozpoczął. Obrzędowe zakończenie spotkania Bratnim Słowem.

✓ Świeczka i zapalki

Załącznik 1

Regulamin Gry

1. Zadaniem Waszego zastępu jest zbudowanie nowej wioski dla jednego z plemion ludu Matabele. Wasz projekt ma być lepszy od projektów pozostałych zastępów – co oznacza, że ma zostać na koniec gry oceniony wyżej przez starszyznę wioski.
2. By zbudować wioskę potrzebujecie zdobyć materiały budulcowe, przygotować projekt wioski oraz ułożyć plan budowy wioski. Wasz budżet startowy na ten cel to 100 000 lilijek.
3. W trakcie gry będziecie mieli okazję zarobić więcej pieniędzy. By tego dokonać, będziecie musieli wykonać zadania powierzone Wam przez punktowych. Takich zadań jest 5, każde warte od 10 000 do 30 000.
4. Na punktach macie możliwość zakupu materiału budulcowy. Możliwość zakupu budulca będzie również na punkcie końcowym (w stacji hufca).
5. Na wszystkich punktach poza hufcem możecie również materiał budulcowy sprzedawać. Aby móc to zrobić, potrzebujecie uzyskać zgodę punktowego/punktowej na taką transakcję, jednak sprzedając budulec, dostajecie za niego jedynie 75% jego wartości.
6. Wasza wioska, aby została zaakceptowana przez starszyznę, musi spełniać następujące kryteria:
 - Gwarantować dach nad głową dla 6 000 mieszkańców
 - Zawierać plac do spotkań z miejscem ogniskowym
 - Zostać wykonana tylko z materiałów zakupionych od punktowych
 - Budowa wioski musi zmieścić się w posiadanym przez zastęp budżecie oraz być zbudowana w wyznaczonym czasie.
 - Utrzymać się samodzielnie, bez podtrzymywania przez nikogo, przez co najmniej 15 sekund.
7. Tylko konstrukcje spełniające wymogi będą brane pod uwagę w punktacji końcowej.
8. Dodatkowo, Wasza koncepcja powinna uwzględniać ukształtowanie terenu, potrzeby mieszkańców, typowe warunki klimatyczne dla lokalizacji wioski i normy kulturowe plemienia Matabele.
9. Na odwiedzanie punktów poza hufcem macie czas do _____.
10. Budowanie wioski zostanie rozpoczęte po przedstawieniu przez zastęp planu budowy oraz projektu wioski punktowemu/punktowej na ostatnim, finałowym punkcie.
11. Rozpocząć budowę można dopiero od godziny _____. Na budowę wioski macie _____ minut. Ten czas jest podzielony na etapy – każdy etap trwa _____ minut. Etapów jest sześć, co jest również uwzględnione w formatce do Waszego planu budowy wioski.
12. Budowa wioski odbywa się w stacji Hufca Warszawa-Wola.
13. Reguły obowiązujące w trakcie budowania wioski przybliży Wam punktowy/punktowa na tym finałnym punkcie.
14. W przypadku sytuacji awaryjnych, kontaktujcie się z koordynatorką gry, (numer telefonu)

Załącznik 2

*IZIMISO (wartości) **Prawo i Przrzeczenie** - Swoją postawą propaguje harcerski system wartości wynikający z Przrzeczenia i Prawa Harcerskiego.*

*UKUKHULA (rozwój) **Znam siebie i pracuję nad sobą** - Poznaje siebie i motywy swojego postępowania. Pracuje nad własnymi słabościami i rozwija zdolności.*

*INDUNA (mistrz) **Wiem, jaki jest sens ruchu harcerskiego** - Jest wzorem dla harcerzy. We współdziałaniu z dziećmi i młodzieżą znajduje radość, umie być starszym kolegą i przewodnikiem. Bierze aktywny udział w życiu drużyny, świadomie stosując metodę harcerską.*

*ABAKHULU (wódz) **Jestem odpowiedzialnym wychowawcą** - wykorzystując przykład osobisty do realizacji celów wychowawczych. Ma poczucie odpowiedzialności za pracę i powierzoną grupę.*

*EMZANENI (wioska) **Aktywnie uczestniczę w mojej wspólnocie** - Współtworzy hufcową wspólnotę. Ma świadomość wychowawczej roli służby w harcerstwie*

Załącznik 3

Mieszkanka wioski - Starsza rolniczka

Jesteś rolniczką z wieloletnim doświadczeniem w uprawie roli. Znasz każdy skrawek swojej ziemi, ponieważ własnoręcznie ją uprawiasz od lat. Od zawsze dbałaś o ziemię, z poszanowaniem i troską, używając tradycyjnych metod uprawy, których nauczyli cię Twoi rodzice i dziadkowie. Sprzedajesz swoje plony głównie do lokalnego punktu skupu produktów rolnych oraz wśród mieszkańców wioski, których szanujesz i darzysz zaufaniem. A oni darzą zaufaniem Ciebie – często przychodzą do Ciebie również w charakterze pacjentów. Ziemia nie ma przed Tobą sekretów i wiesz, jak używać jej plonów by móc uzdrawiać różne choroby.

Bogactwo tradycji oraz kultura wioski są dla ciebie jedną z nadrzędnych wartości, czujesz się odpowiedzialna za ich podtrzymanie i podjęcie najlepszych decyzji dla dobra całej społeczności. Twoim marzeniem jest, by wioska była tak zbudowana, aby było w niej miejsce dla wszystkich, każdy mógł mieć styczność z żywą przyrodą oraz pielęgnować tradycję przodków.

Załącznik 4

A BIRD'S-EYE VIEW OF THE ZAMBEZI RIVER AND VICTORIA FALLS.

[Rhodesia Railways, Ltd.]

Załącznik 5

Mieszkanka wioski - Dyrektorka Szkoły

Studiowałaś w mieście, ale czujesz się bardzo zżyta z wioską, a przede wszystkim odpowiedzialna za przyszłość twoich uczniów. Wierzysz w dobrą wolę ludzi w dążeniu do wspólnych celów, doceniasz wartość kultury, wiedzy i edukacji.

Kwestia zatrudnienia w wiosce jest dla ciebie szczególnie niepokojąca i przykra. Jasnym jest, że w związku z brakiem pracy młodzi ludzie zmuszeni są do emigracji. Według ciebie, aby stworzyć nowe miejsca pracy trzeba szukać alternatywnych źródeł dochodów. Dlatego docenisz wszelkie inwestycje związane z edukacją i rozwojem kompetencji mieszkańców wioski.

Jesteś również zaniepokojona zdrowiem mieszkańców oraz stanem środowiska. Trzeba pamiętać o tych dwóch kwestiach. Chcesz, aby nowo wybudowana wioska brała te czynniki pod uwagę, chociaż jeszcze do końca nie wiesz jak.

Załącznik 6

Warunki klimatyczne

Ze względu na stosunkowo dużą wysokość, teren wioski ma klimat subtropikalny, mimo że leży w tropikach. Jest to klimat półsuchy. Średnia roczna temperatura wynosi $19,16^{\circ}\text{C}$. Przez większość roku to miejsce jest chłodzone przez panujący południowy przepływ powietrza i doświadcza trzech szerokich sezonów: suchej, chłodnej zimy od maja do sierpnia; okres gorącego suszenia wczesnym latem od końca sierpnia do początku listopada; i ciepły okres mokry w pozostałej części lata, na początku listopada do kwietnia. Najcieplejszym miesiącem jest październik. Średnia maksymalna temperatura waha się od 21°C w lipcu do 30°C w październiku. Noce są zawsze chłodne, od 8°C w lipcu do 16°C .

Wokół dominuje naturalna roślinność otwartych lasów, zdominowaną przez drzewa takie jak krzewy i drzewa o grubych liściach, które zachowują w sobie dużo wody. Ich owoce są suche, często bogate w olejki. Większość opadów przypada na okres od grudnia do lutego, a od czerwca do sierpnia jest zwykle bezdeszczowa.

Będąc blisko pustyni Kalahari, rejon wioski jest podatny na susze, a opady z roku na rok różnią się znacznie. Zatem czasem susze potrafią doskwierać cały rok, zmniejszając bieg okolicznych rzek aż o 80%. A czasem w okresach nadmiernych opadów, teren przy wiosce bez adekwatnej infrastruktury irygacyjnej jest zupełnie zalany i niszczy plony.

Załącznik 7

Mieszkaniec wioski – Szaman

Jesteś najstarszym mieszkańcem wioski. Cała społeczność darzy Cię olbrzymim szacunkiem ze względu na twój wiek, doświadczenie oraz szeroką wiedzę. Wiesz wszystko o schorzeniach, uzdrowicielskich właściwościach roślin i siłach natury. Jesteś największym autorytetem dla mieszkańców, ich Przewodnikiem Duchowym, uzdrowicielem, spowiednikiem; dla wielu swego rodzaju wyrocznią.

Jesteś przywódcą lokalnego kultu, określanego mianem Kręgu, do którego należy około 50% mieszkańców. Życie w bliskości z naturą daje wam duchowe oświecenie, szczęście i wewnętrzny spokój. Wierzysz w uzdrawiającą siłę umysłu powiązaną z potęgą natury.

Wieś została założona 150 lat temu przez uchodźców prześladowanych z powodu religii. Fakt, że twoi przodkowie byli jednymi z założycieli wioski, daje Ci swoisty mandant społeczny i potwierdza twój autorytet. Bogactwo historyczne wioski oraz ciągłość rytuału ma dla ciebie fundamentalną wartość i czujesz się zobowiązany, żeby je utrzymać.

Jednym z twoich głównych zadań jako Przewodnika Duchowego jest organizacja oraz odprawienie Corocznego Rytuału. Jest to najważniejsze wydarzenie dla członków waszej wspólnoty religijnej, w którym uczestniczy cała wioska. Zależy Ci na tym, by mieszkańcy w nowo wybudowanej wiosce mieli miejsce, w którym mogą gromadzić się na wspólne modły i medytacje, niezależnie od swojego wyznania.

Załącznik 8

Normy kulturowe plemienia Matabele

Chociaż początki południowoafrykańskiego plemienia Matabele są spowite tajemnicą, zostali zidentyfikowani jako jeden z plemion Nguni. Matabele byli kiedyś jednym z zuluskich plemion, jednak na początku lat dwudziestych XIX w. odłączyli się od króla Shaki. Temu powstaniu przewodniczył jeden z generałów króla Shaki, Mzilikazi. Po długich wędrówkach, na przekór licznym zasadzkom, podstępom i przeciwnościom losu, osiedlili się tam, gdzie onegdaj stała wioska – a dzięki Waszym staraniom, może i ponownie tam właśnie stanie.

Są dumnymi posiadaczami ziemi, na której żyją. To właśnie w ziemi dostawali dziękczynienie za swoje zasługi wojownicy, którzy bronili terenu wioski przed najeżdżającymi okolicznymi grupami plemiennymi, które chciały odbić ten teren przez lata.

Ze względu na prześladowania i trudną sytuację ekonomiczną, wiele osób z tego terenu musiało migrować. Teraz jednak jest fala nawrotu repatriantów – stąd wioska odżyje na nowo, ale tylko jeśli będzie umiała mądrze pogodzić nowoczesność z tradycją.

Matabele są bardzo znani ze swojego artystycznego zacięcia – zwłaszcza w architekturze. Ich domy są zawsze wielobarwne, ze ścianami pomalowanymi w geometryczne wzory we wszystkich kolorach tęczy.

Załącznik 9

Mieszkaniec wioski – Młody Rolnik

Jesteś młodym, 30-letnim rolnikiem z biznesowym zacięciem. Zdobyłeś edukację w renomowanej szkole gospodarstwa wiejskiego. W czasie studiów mieszkając w dużym mieście poznałeś wielu ludzi i nawiązałeś ciekawe kontakty. Wyjazd na studia jest niespotykanym w wiosce doświadczeniem, większość mieszkańców nigdy nie opuściła domu, na tak długo i tak daleko. Mimo zadowolenia z życia w mieście, zdecydowałeś się na powrót do wioski – twoja rodzina posiada tu bardzo dobre grunty pod uprawę.

Specjalizujesz się w nowych technologiach, które pozwalają optymalizować produkcję rolną oraz zapobiegają utracie zbiorów podczas niekorzystnej pogody. Lubisz życie na wsi, naturę, ciszę i spokój, ale dostrzegasz też negatywne strony wiejskiego stylu życia.

Rutyna i zaściankowość, krótkowzroczność i zamknięcie – czasami masz już dość i nie masz siły radzić sobie z tymi cechami twoich sąsiadów. Zatem tego, czego szukasz w nowym projekcie wioski, to innowacyjne rozwiązania oraz dobra komunikacja do miasta.

Załącznik 11

Plan budowy wioski

Osoba						
ETAP 1						
ETAP 2						
ETAP 3						
ETAP 4						
ETAP 5						
ETAP 6						
FINAŁ						

Załącznik 12

Projekt wioski

Jaką wioskę pragniecie zbudować?

Preliminarz

[illegible]

Możecie też wykorzystać drugą stronę.

Rysunek poglądowy

AUTOR			
Imię i Nazwisko		Andrzej Skwarczyński	
Stopień instruktorski	Podharc mistrz	Stopień harcerski	HO
TREŚCI KSZTAŁCENIA			
Misja ZHP			
ZAMIERZENIA			
Uczestnik/uczestniczka po tych zajęciach będzie:			
znał misję i cele działania ZHP, umiał przekładać je na działanie gromady/drużyny,			
LICZBA UCZESTNIKÓW			
Optymalna liczba uczestników zajęć	Minimalna liczba uczestników zajęć	Maksymalna liczba uczestników zajęć	
15	8	24	
CZAS TRWANIA			
3 h			
WYMAGANIA SPRZĘTOWO-LOKALOWE			
Miejsce	Zalesie Górne		
Warunki techniczne	- pogoda umożliwiająca spędzenie na zewnątrz ok. 3 godzin, - uczestnicy ubrani stosownie do panujących warunków atmosferycznych - możliwość zorganizowania rekonesansu i rozłożenia elementów gry przed zajęciami - uczestnicy działają w 2-osobowych zespołach		
Materiały i narzędzia potrzebne do przeprowadzenia zajęć	Mapy dla uczestników w formie puzzli, kartki z wydrukowanymi punktami, foliowe koszulki, pinezki		
Koncept zajęć	Zajęcia w formie wędrowki po lesie otaczającym polanę Zimne Doły. Trasa składa się z 9 punktów, z których 4 są obowiązkowe, a kolejne 5 dodatkowe. Na każdym z punktów powieszona jest kartka z poleceniem – cytatem oraz pytaniami pomocniczymi.		
PRZEBIEG ZAJĘĆ			
Nazwa elementu	Opis	Materiały	Czas
Gra terenowa z mapą	Uczestnicy biorą udział w zajęciach w 2-osobowych zespołach, najlepiej tak dobranych, by osoby wcześniej się nie znały i w trakcie wędrowki miały okazję wzajemnie się poznać. Przed wyjściem na trasę zespoły są informowane o terenie gry – drogach go ograniczających i postępowaniu w sytuacji zgubienia się. Treść umieszczona na każdym z punktów ma skłaniać uczestników do refleksji i dyskusji w zespołach.	Mapy w formie puzzli z zaznaczonymi punktami wydrukowane na kartkach punkty pinezki i foliowe koszulki	2,5 h

	Punkty oczywiście należy wcześniej rozwieść w terenie, zabezpieczając je przed warunkami atmosferycznymi foliowymi koszulkami. Zespoły wyruszają na trasę pojedynczo, w 5-10 minutowych odstępach. Każdy zespół samodzielnie wybiera czy odwiedzi wyłącznie punkty obowiązkowe czy zaliczy wszystkie (zazwyczaj odwiedzane są wszystkie) oraz samemu wyznacza trasę. Ze względu na umiarkowanie rozległy teren gry oraz łatwość w nim orientacji mapa, którą otrzymują patrole została przygotowana w formie wydrukowanych i wzajemnie na siebie nachodzących puzzli. Każdy z nich jest w innej skali oraz przedstawia inny kawałek terenu gry, puzzle mają też części wspólne, umożliwiające orientację.		
Podsumowanie gry	Po powrocie wszystkich zespołów z trasy odbywa się dyskusja podsumowująca zajęcia. Uczestnicy przedstawiają swoje przemyślenia, wnioski i odpowiedzi na pytania odnalezione na trasie. Prowadzący wyjaśnia możliwe wątpliwości i moderuje dyskusję.		0,5 h
ZAŁĄCZNIKI			
Nazwa	Element przebiegu, do którego się odnosi		
Mapa w formie puzzli oraz punkty	Gra terenowa		

JA JAKO INSTRUKTOR

Drodzy Kursanci,

zapraszamy Was na wędrówkę. Przed Wami 9 punktów i to Wy sami decydujecie, które z nich i w jakiej kolejności odwiedzić. Nie będzie to wędrówka jedynie w terenie. Jej zdaniem jest przeprowadzić Was przez świat harcerskich wartości i zapoznanie Was z misją ZHP.

Na każdym punkcie zostańcie chwilę, aby przemyśleć jego treść. Na swojej kartce, którą zacie po powrocie, zapisz komentarz dotyczący wykonywanej aktywności / przeczytanej inspiracji.

Na trasie postarajcie się łączyć się patrolami. Po zaliczeniu wybranych przez Was punktów wróćcie na początek trasy.

Powodzenia!

Kursancie, a być może przyszły drużynowy, zapewne nie raz będziesz rozstawiał grę terenową dla swoich harcerzy.

Niech te puzzle będą dla Ciebie inspiracją – mapa nie zawsze musi być po prostu kartką A4 z wydrukowaną na niej trasą.

Wyłącznie Twoja kreatywność ogranicza możliwości przygotowania oryginalnej formy gry.

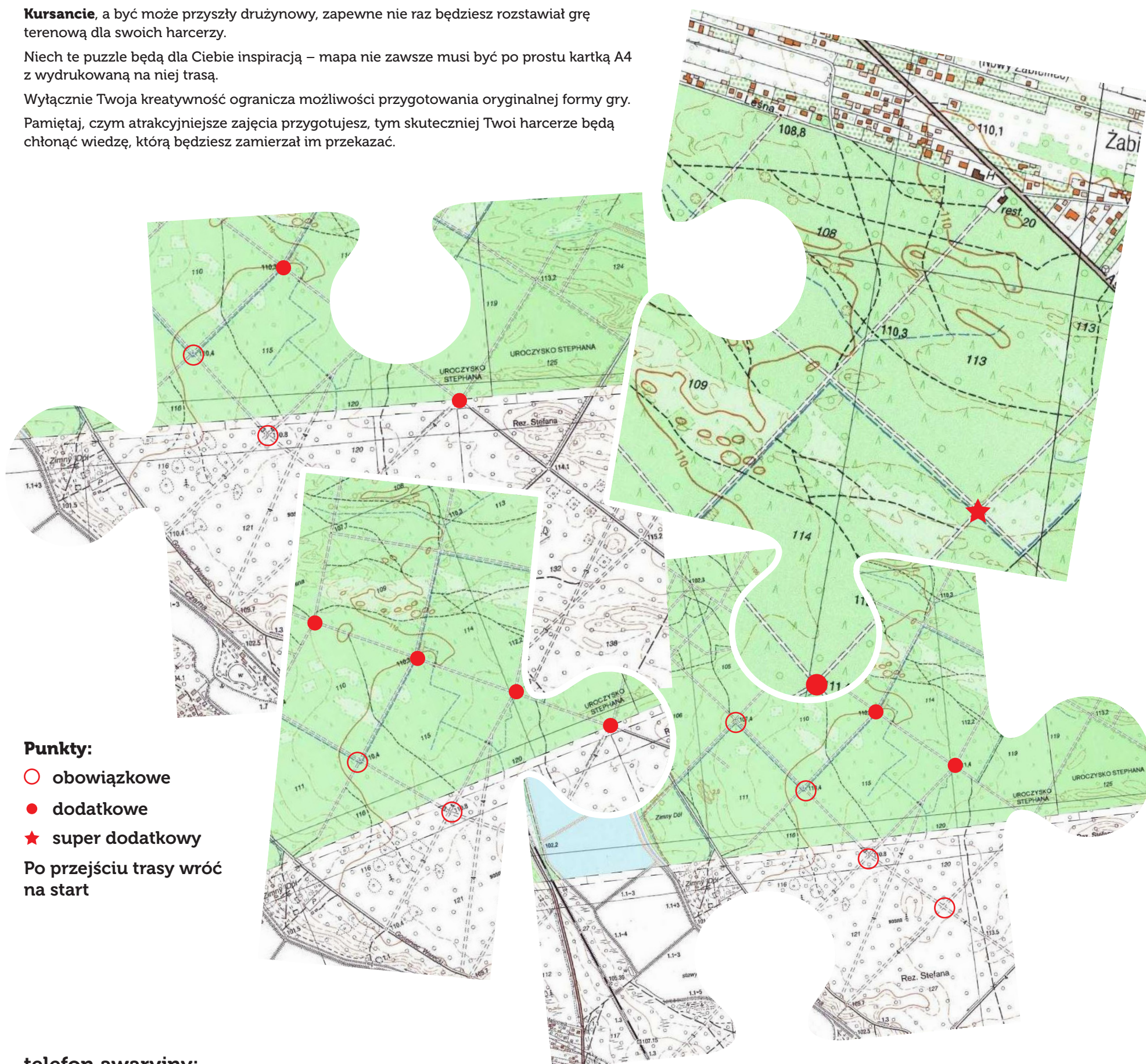
Pamiętaj, czym atrakcyjniejsze zajęcia przygotujesz, tym skuteczniej Twoi harcerze będą chłonąć wiedzę, którą będziesz zamierzał im przekazać.

**„Tylko
ci, którzy
podejmą
ryzyko
pójścia za
daleko,
dowiedzą się,
dokąd można
dojść.”**

– T.S. Elliot

**Kurs
Przewodnikowski**

Punkty:

○ obowiązkowe

● dodatkowe

★ super dodatkowy

Po przejściu trasy wróć na start

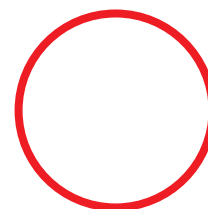
**telefon awaryjny:
888 38 44 96**

Gdybyś się zgubił czy coś

1. Instruktor wobec siebie

Jestem instruktorem ZHP. W pracy instruktorskiej staram się skutecznie dążyć do osiągnięcia harcerskich ideałów. Zastanawiam się nad moją działalnością instruktorską. Potrafię w mądry sposób łączyć ją z innymi rolami społecznymi.

- ❖ Co odpowiesz znajomemu, który nie jest harcerzem, co to są te „harcerskie ideały”? Czy po usłyszeniu Twojej odpowiedzi znajomy będzie mógł powiedzieć, że widzi je w Twojej postawie?
- ❖ Czy postępujesz odpowiedzialnie w życiu, nie tylko harcerskim? Przypomnij sobie sytuację, w której zachowałeś/-eś się nieodpowiedzialnie i wstyd byłoby Ci powiedzieć, że jesteś instruktorem harcerskim. Czy wyciągnęłaś/-ąłeś z niej wnioski?
- ❖ Czy potrafisz rzetelnie ocenić, kiedy osiągnęłaś/-eś sukces, a kiedy porażkę? Czy sukcesy harcerskie przynoszą Ci satysfakcję? Porażka motywuje Cię, czy demotywuje do działania?

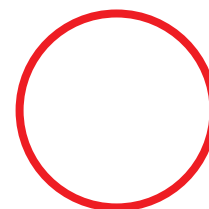
PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

2. Instruktor wobec wychowanków

Jestem instruktorem ZHP – harcerskim wychowawcą. W moich działaniach kieruję się Misją ZHP. Znam Podstawy wychowawcze ZHP. Wiem, kto jest adresatem moich działań, znam swoją rolę w wychowaniu metodą harcerską. Wiem, na czym polega przykład osobisty w wychowaniu.

- ❖ Pomyśl o osobie, którą możesz uznać za swój harcerski autorytet. Dlaczego wybrałaś/-eś właśnie tę osobę?
- ❖ Jakimi trzema słowami określiliby Cię harcerze z Twojej drużyny / zuchy z Twojej gromady?

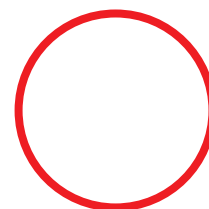
PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

3. Instruktor wobec organizacji

Jestem instruktorem Związku Harcerstwa Polskiego – członkiem harcerskiej organizacji, ale także uczestnikiem światowego ruchu skautowego. ZHP to moja organizacja. Dzięki niej przeżyłem wiele przygód, zdobyłem różne umiejętności. Miała ona wpływ na mój charakter. Dziś chcę, żeby była lepsza – staram się ją udoskonalić. Jestem gotowy, by ją współkształtować.

- ❖ Pomyśl o jednej cesze swojego charakteru, którą ukształtowałaś/-eś w ZHP.
- ❖ Jak widzisz siebie jako instruktora za 5 lat?
Jaką funkcję chciałabyś/-łbyś wtedy pełnić w ZHP?

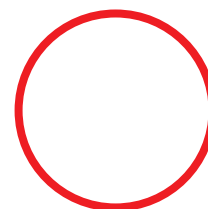
PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

4. Instruktor na zewnątrz organizacji

*Jestem instruktorem ZHP – wizytówką organizacji.
Mam świadomość, że swoim postępowaniem buduję
wizerunek instruktora harcerskiego i harcerstwa.
Dbam o dobre relacje ZHP z otoczeniem. Jestem
rzecznikiem spraw ZHP i naszych wychowanków
na zewnątrz organizacji.*

- ❖ Pomyśl o członkach Twojej drużyny / gromady.
Jak wygląda ich życie poza harcerstwem? Jakiej mają
problemy? Jak mógłbyś ich wesprzeć?
- ❖ Czy przestrzegasz przepisów prawa?

PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

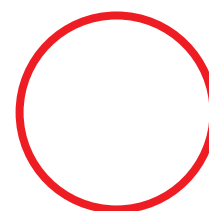
**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

5. Ja – instruktor

Misją Związku Harcerstwa Polskiego jest wychowywanie młodych ludzi. Misja ta może być właściwie realizowana jedynie przez instruktorów:

- dobrze przygotowanych do pracy wychowawczej,
- rozumiejących spoczywającą na nich odpowiedzialność, wynikającą z idei i blisko 100-letniego dorobku harcerstwa,
- świadomych odpowiedzialności za powierzone im opiece dzieci i młodzież.

- ❖ Czy masz tego świadomość?
- ❖ Czy jesteś na tyle ambitny i odważny, aby zostać instruktorem ZHP?
- ❖ W którym obszarze powinieneś jeszcze najwięcej popracować nad sobą, aby być dobrze przygotowanym do bycia instruktorem?

OSTATNI

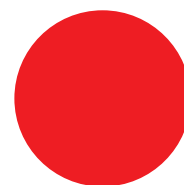
PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

*Jeżeli chłopiec idzie po ulicy **uśmiechnięty**, to już coś znaczy. Niejeden przechodzień rozpogodzi się na ten widok. Warto potrudzić się, żeby nauczyć chłopców tego uśmiechu jako pierwszego kroku ku szczęściu.*

Wskazówki dla skautmistrzów – Robert Baden-Powell

**Idąc dalej, przemyśl przeczytany fragment w kontekście siebie jako instruktora.
Szczególną uwagę zwróć na wyróżnione słowo.**

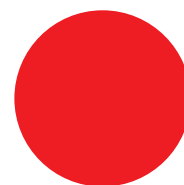
PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

Naszą misją jest wychowanie młodego człowieka,
czyli **wspieranie** go we wszechstronnym rozwoju
i kształtowaniu charakteru przez stawianie **wyzwań**.

Podstawy wychowawcze ZHP

**Idąc dalej, przemyśl przeczytany fragment
w kontekście siebie jako instruktora.
Szczególną uwagę zwróć na wyróżnione słowa.**

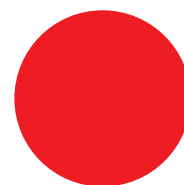
PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

Celem wychowania skautowego jest **podniesienie poziomu przyszłych obywateli**, szczególnie pod względem charakteru i zdrowia; zastąpienie samolubstwa służbą dla bliźnich, usprawnienie chłopców pod względem moralnym i fizycznym, aby mogli **pełnić służbę bliźnim**.

Robert Baden-Powell

Idąc dalej, przemyśl przeczytany fragment w kontekście siebie jako instruktora. Szczególną uwagę zwróć na wyróżnione słowa.

PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

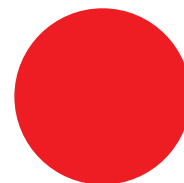
**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

Przyjmuję obowiązki instruktorki/instruktora Związku Harcerstwa Polskiego. Jestem świadoma/świadomy odpowiedzialności harcerskiego wychowawcy i opiekuna. Będę dbać o dobre imię harcerstwa, przestrzegać Statutu ZHP, pracować nad sobą, pogłębiać swoją wiedzę i umiejętności. Wychowam swego **następcę**. Powierzonej przez Związek Harcerstwa Polskiego służby **nie opuszczę samowolnie**.

Zobowiązanie Instruktorskie

Idąc dalej, przemyśl przeczytany fragment w kontekście siebie jako instruktora. Szczególną uwagę zwróć na wyróżnione słowa.

PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

Niejednokrotnie zdarzy się, że stajesz na rozstaju dwóch dróg: łatwiejszej i trudniejszej. Tę pierwszą możesz pokonać bez trudu i łatwo osiągniesz jej cel. Ta druga wymaga większego wysiłku i trwa dłużej, jednak dostarcza więcej doświadczeń i przeżyć. To zapłata za trud wędrówki dla nieustrudzonych, ambitnych wędrowników.

Na tym punkcie wyznacz sobie jeden cel, który będzie owocem wędrówki. Pomyśl o wszystkich sferach swojego życia i wybierz jedną rzecz, którą chciałabyś/-łbyś osiągnąć za rok. Nie spiesz się, przemyśl go dokładnie, podziel na etapy, zadania, zapisz w kalendarzu. Dokładnie za rok sprawdź sam/-a ze sobą, czy udało Ci się wykonać zadanie.

PS Zasłużyłaś/-eś na czekoladę! Do odebrania u Igi :)

PROSIMY O NIEZRYWANIE KARTKI

**NOCNA GRA TERENOWA ZHP – 15 XII 2017
PO JEJ ZAKOŃCZENIU KARTKI ZOSTANĄ USUNIĘTE**

Role grupowe
Kurs Przewodnikowski „Impeesa”
27 grudnia

Treści i Zamierzenia

Treści		Zamierzenia Po kursie uczestnik będzie:
Umiejętności interpersonalne	❖ Budowanie grupy ❖ Bycie liderem	❖ umiał zdefiniować role grupowe, ❖ wiedział, jakie procesy zachodzą w grupie, ❖ umiał zdefiniować rolę instruktora jako lidera w oparciu o harcerski model przywództwa, biorący swój początek z relacji w zastępie, ❖ rozumiał, jak ważna jest praca z zastępowymi (w tym poprzez zastęp zastępowych), aby i oni doskonalili swoje umiejętności pracy w grupie i z grupą.

Uczestnicy:

- ❖ uczestnicy kursu przewodnikowskiego „Impeesa”, podzieleni na 3 zastępy
- ❖ osoby głównie w wieku 16 lat, które już wcześniej współpracowały ze sobą przy projekcie organizacji służby na rzecz społeczności lokalnej

Cele specyficzne dla tej grupy:

- ❖ Doświadczenie współpracy w zespole, gdzie przejawiają się różne role grupowe
- ❖ Wzmocnienie działań z zastępem
- ❖ Zaindukowanie konfliktu – na rzecz „popchnięcia” kursowego procesu grupowego (na wypadek gdyby grupa kursowa wciąż była w procesie grupowym na fazie 1)

Formy pracy:

- ❖ Gawęda
- ❖ Scenki
- ❖ Ćwiczenie w grupach

- ❖ Rozmowa w parach
- ❖ Refleksja indywidualna
- ❖ Dyskusja moderowana

Godzina	Aktywność	Opis	Materiały programowe
W trakcie kolacji	Uroczysta kolacja powitalna	Na zakończenie wcześniejszych zajęć, każda osoba otrzymuje kartkę z rolą, jaką będzie odgrywać w trakcie przygotowywania zastępami uroczystej kolacji – na powitanie w miejscowej społeczności. Każda osoba odgrywa swoją rolę i wspólnie całą drużyną przygotowują kolację. Kolacja jest wystawna, będzie konsumowana wspólnie przez całą drużynę, a każdy z zastępów przygotowuje na kolację dwa różne dania z zakresu składników, które są do dyspozycji zastępów i zostają wybrane na samym początku. Role zespołowe przydzielone w tym zadaniu są następująco: Dobry uczeń - wykonuje posłusznie wszystkie polecenia i zadania, najważniejsze dla tej osoby jest spełniać polecenia lidera i go wspierać, Błazen - zadaniem tej osoby jest rozładowywanie pojawiającego się napięcia w grupie poprzez humor, żartowanie, rozśmieszanie często używając do tego siebie samego, Outsider - to osoba będąca na uboczu, raczej na „nie”, kwestionująca polecenia, Sumienie grupy - to osoba, która pilnuje, żeby nikomu nie stała się krzywda i by nie doszło do kłótni. Potrafi apelować do grupy np. wstawiając się za innymi.	✓ Kartki z rolami zespołowymi ✓ Na wieczorne ognisko – przedmioty symbolizujące daną rolę ✓ Plakat z rozrysowanymi rolami zespołowymi

	W każdym z zastępów jest też jedna osoba wybrana na funkcję lidera. Jednakże każdy z liderów ma polecenie, by Omówienie tego ćwiczenia odbywa się na wieczornym ognisku.		
40 minut	Omówienie przygotowywania kolacji Prowadzące omawiają z uczestnikami ich wrażenia z ćwiczenia z przygotowywania kolacji. Pytania do wykorzystania w trakcie omówienia: ✓ Co było Waszym zadaniem? ✓ Czy zadanie udało się zrealizować? ✓ Jakie zachowania członków zastępu ułatwiały Wam realizację zadania? W jakich momentach? ✓ Jakie zachowania członków zastępu utrudniały Wam realizację zadania? Wnioski i komentarze podawane przez uczestników zostają zapisane przez grupę na kartkach, zwłaszcza zachowania wspierające i utrudniające. Zadaniem grup potem będzie po zajęciach zapisanie tych wniosków na plakacie podsumowującym zajęcia – zarówno w formie notatki do wglądu dla wszystkich, jak i utrwalenia treści zajęć. Po wykonaniu tej części podsumowania, prowadząca dzieli uczestników zgodnie z pięcioma rolami grupowymi, które mieli przydzielone uczestnicy. Każdy zespół omawia na forum swoją rolę grupową, odpowiadając na poniższe pytania: ✓ Co robiłem/robiłam, by zrealizować swoją rolę? ✓ Jak się z tym czułam/czułem? Czy było to naturalne dla mnie zachowanie? ✓ Co pomagało mi zaangażować się w zadanie, gdy grałam/grałem swoją rolę? ✓ Co utrudniało mi zaangażować się w zadanie, gdy	✓ Plakat z ikonami i charakterystyką poszczególnych ról grupowych - do powieszenia po zajęciach – do wglądu dla kursantów	

		grałam/grałem swoją rolę?	
		Po zaprezentowaniu wszystkich ról, uczestnicy wspólnie zastanawiają się, które z zachowań wspierających i utrudniających realizację zadania były charakterystyczne dla każdej z ról.	
30 minut	Proces grupowy	Uczestnicy zostają podzieleni na 4 grupy. Każda z grup ma do przedstawienia w formie krótkiej, minutowej scenki pewien fragment historii, wręczony przez prowadzące. Każdy fragment historii przedstawia inny etap procesu grupowego. Po scenie w kilku słowach grupa wnioskuje, jak powinien zachowywać się przywódca/przywódczyni, kierując grupą, która przechodzi przez ten etap oraz które z ról grupowych będą się na tym etapie manifestować jako „przeszkadzacze” (wstrzymywały grupę w pójściu dalej z procesem), a które jako „napędzacze” (wspierały grupę w pójściu dalej z procesem). Wnioski zostają zapisane na wolnej przestrzeni na kartkach, które zostaną przyklejone do plakatu z podsumowaniem.	✓ Kartki z 4 odcinkami procesu grupowego ✓ Kartki do notatek ✓ Markery do notowania ✓ Plakat z etapami procesu grupowego
15 minut	Moja drużyna - omówienie	Prowadząca prosi uczestników, aby połączyli się w pary zgodnie ze swoimi preferencjami. W parach prosi o rozmowę na temat tego, jak rozkład ról zespołowych wygląda w drużynie/gromadzie/środowisku. Najpierw przez 5 minut opowiada jedna osoba, potem jest zamiana. Zadaniem słuchacza jest nie interweniować w historię, której słucha, tylko dopytywać się tak, by móc jak najlepiej zrozumieć potrzeby harcerzy/harcerek, które są w danej drużynie. Gdy już obie osoby zakończą swoją turę, każde z nich dostaje pasek papieru i długopis. Zadaniem każdej osoby jest napisać sobie jeden drobny cel związany z funkcjonowaniem w grupie.	✓ Paski papieru ✓ Długopisy

		Cel powinien odnosić się do jakiejś słabości/trudności, jaką osoba ma, gdy komunikuje się z osobami grającymi różne role grupowe. Przykładem takiego celu może być: ✓ „Nie będę na siłę zmuszać do zadania kogoś, kto nie ma na nie ochoty” ✓ „Pozwolę na forum drużyny w konstruktywny sposób zaistnieć osobie, która jest błaznem” ✓ „Zuzia jest bardzo pracowita (pilny uczeń), ale będę dawać więcej wykazać się innym harcerkom” W sprecyzowaniu celu może pomóc partner/partnerka w rozmowie z tego ćwiczenia. Zapisany pasek z celem uczestnicy chowają sobie do kieszeni munduru. Można również zainspirować kursantów w kontekście pracy z mianem puszczańskim, że ustalony cel mogą podjąć jako próbę na swoje miano puszczańskie i realizować w trakcie kursu.
5 minut	Zakończenie ogniska	Obrzędowe zakończenie ogniska. Po zakończeniu zajęć zostają we wspólnej przestrzeni kursantów powieszone plakaty zawierające podsumowanie treści merytorycznej zajęć.

✓ Buława głosu

Czuwaj!

phm. Iga Miłośławska

Komunikacja i motywacja
Kurs Przewodnikowski „Impeesa”
27 grudnia

Treści i Zamierzenia

Treści		Zamierzenia
		Po kursie uczestnik będzie:
Umiejętności interpersonalne	❖ Komunikacja ❖ Motywowanie	❖ znał czynniki wpływające na proces komunikowania się, ❖ umiał udzielić informacji zwrotnej i ją przyjąć, ❖ miał świadomość tego, co go motywuje (źródła motywacji wewnętrznej, formy motywacji zewnętrznej).

Uczestnicy:

- ❖ uczestnicy kursu przewodnikowskiego „Impeesa”, podzieleni na 3 zastępy
- ❖ osoby głównie w wieku 16 lat, które już wcześniej współpracowały ze sobą przy projekcie organizacji służby na rzecz społeczności lokalnej

Cele specyficzne dla tej grupy:

- ❖ Ćwiczenie umiejętności czytelnej komunikacji w zadaniu.
- ❖ Budowanie umiejętności empatii i współpracy z osobami o odmiennych preferencjach komunikacyjnych.
- ❖ Wzmacnianie współpracy w zastępach i przygotowanie do udzielania sobie informacji zwrotnej – będzie to umiejętność aplikowana przez kursantów co wieczór w ramach omówienia dnia w zastępach.
- ❖ Zajęcia odbywają się w budynku ze względu na wędrowkę indywidualną w części przedpołudniowej. Do zajęć również trzeba doliczyć czas dojścia z Zimnych Dołów do Domu Harcerza w Zalesiu Górnym (ok. 30 min).

Formy pracy:

- ❖ Symulacja
- ❖ Praca w trójkach
- ❖ Praca zastępami
- ❖ Dyskusja moderowana
- ❖ Mini-wykład

Godzina	Aktywność	Opis	Materiały programowe
30 min	Dojście na miejsce zajęć – instrukcja	Uczestnicy otrzymują instrukcję do ćwiczenia, które jest pierwszą częścią zajęć. Ich zadaniem jest zaznajomić się z sytuacją, w jaką zostaną postawieni w ćwiczeniu, swoim celem, instrukcją do swojej roli i przygotować się zgodnie z tymi opisami do ćwiczenia.	✓ Załącznik : Instrukcja symulacji „Wioska”
40 min	Wioska – jak się komunikujemy?	Uczestnicy, podzieleni na grupę badaczy, mieszkańców wioski i kupców, mają osiągnąć swój cel określony w instrukcji. Cele każdej z grup nie są wzajemnie sprzeczne, natomiast uczestnicy mają pewne utrudnienie – każda grupa ma inny cel, jednocześnie ma też zasady swojej kultury, które utrudniają komunikację. Prowadzące obserwują grupy i zanotowują swoje obserwacje – do wykorzystania w trakcie omówienia.	✓ Ziemia gruntowa ✓ Doniczki ✓ Sadzonki: bluszczu, ziół ✓ Ziemniaki, cytryny ✓ Rękawiczki ✓ Złote łupki ✓ łopatk
30 min	Wioska – co wiemy?	Uczestnicy z udziałem prowadzących – każda prowadząca z oddzielną grupą – omawiają to, co wydarzyło się w trakcie ćwiczenia. Każda grupa rozpisuje na kartce w postaci tabelki dwie pozostałe grupy, z którymi wchodzili w interakcje w trakcie ćwiczenia, dla każdej z grup opisując: ✓ Co te osoby robiły? - skupiając się na konkretnych przykładach zachowania, ✓ Jakie te osoby w takim razie są? - skupiając się na	✓ Kartki samoprzylepne ✓ Szary papier – na zebranie wniosków przy omówieniu ✓ markery

- swojej interpretacji zachowań,
- ✓ **Co to dla nas znaczy?** – skupiając się na tym, jaką motywację do dalszego działania miała grupa lub w jaki sposób zareagowała na takie a nie inne zachowanie członków innej grupy.

Po zakończeniu omówienia w grupach uczestnicy zastępami prezentują swoje wnioski na forum, zaczynając po kolei od opisywania każdej z grup: mieszkańcy wioski, kupcy i wolontariusze. Opisywana grupa po przedstawieniu omówienia pozostałych grup i ich percepcji ma możliwość wyjaśnić pozostałym, jakie były założenia w ich instrukcji do ćwiczenia.

Komentarz od prowadzącej:

Bardzo łatwo jest nam kogoś mylnie zrozumieć, jako że zawsze patrzymy na drugą osobę przez pryzmat siebie. Nawet jeśli potrzebujemy ze sobą współpracować, różnice między nami mogą bardzo utrudniać współpracę. Dlatego tak ważne jest, by umieć efektywnie ze sobą się komunikować oraz nie zakładać złych intencji drugiej osoby.

20 min

O procesie komunikowania się

Krótką prezentacją z użyciem scenki, w której prowadzący przedstawiają mechanikę procesu komunikowania się od nadania komunikatu przez nadawcę do zdekodowania go przez odbiorcę, jak również bariery z nim związane.

To, co jest ogrywane przez dwie współprowadzące, jest opisywane i komentowane przez narratora. Sekwencja scenki przebiega następująco.

1. Nadawca chce przekazać Odbiorcy informację o króliku

- ✓ 3 prowadzących – jeden narrator, jeden nadawca i jeden odbiorca
- ✓ Worek
- ✓ sznurek
- ✓ **Załącznik** - Kartka z rysunkiem wieloznacznym „królikokaczki”
- ✓ marchewka
- ✓ Stoik z ziarnami

		- Nadawca, by móc przekazać ten komunikat, opakuje go w „kod” komunikacyjny – rysuje królika na kartce - Nadawca wkłada informację w „kanal komunikacyjny” – worek, zawiązany sznurkiem. - Worek jest wysyłany do odbiorcy. - Odbiorca otrzymuje komunikat, który najpierw musi odebrać – czyli utworzyć worek (a ze względu na węzeł to może być trudne). - Po czym po odebraniu zaznajamia się z komunikatem (ogląda kartkę) i interpretuje przekaz, niekoniecznie w ten sam sposób (nadawca pokazuje kartę z królikiem, ale pod innym kątem – przez co królik wygląda jak kaczką). - Odbiorca reaguje, wybierając z dwóch przedmiotów – marchewka czy słoik ziaren – ten drugi, i wsadza go do worka. - Worek wraca do Nadawcy, który nie jest zadowolony z efektu końcowego. <u>Komentarz od prowadzącej:</u> W procesie komunikacji jest wiele momentów, w których może dojść do zakłócenia komunikatu. Stąd istotnym elementem jest pętla informacji zwrotnej – po stronie Odbiorcy upewnianie się, że to, co usłyszałem/usłyszałem, jest tym, co mi się wydaje (parafrazowanie), a po stronie Nadawcy sprawdzanie, że mój (zadawanie pytań otwartych) komunikat został dobrze zrozumiany.
15 min	Bariery komunikacji w	Uczestnicy w parach dyskutują nad wnioskami z symulacji i zastanawiają się nad tym, jakie rzeczy zazwyczaj przeszkadzają nam w komunikacji. Wypisują swoje pomysły na karteczkach, po jednej rzeczy na kartce.
		✓ karteczki post-it ✓ marker (tyle ile uczestników) ✓ kartka do notowania

		Po pięciu minutach pracy w parach następuje podsumowanie. Zapraszamy chętną parę do podzielenia się jedną z barier, jaką wypisali na kartce i przyklejenia jej na ścianę. Jeśli któraś z pozostałych par ma coś podobnego, podbiega do ściany jak najszybciej i przykleja swoją. Jeśli więcej niż jedna para ma coś podobnego, toczy się między nimi wyścig – pierwsza z par, która dobiegnie, zdobywa punkt. Następnie, po przyklejeniu analogicznej kartki ze swoim wnioskiem, dzieli się kolejnym ze swoich wniosków – a pozostałe pary znów nasłuchują, czy nie mają czegoś podobnego, by zdobyć punkt.	punktów
30 min	Co widzisz?	Zapraszamy uczestników do dobrania się w trójki. Można to zrobić, prosząc, by osoby odliczyły od A do C – wtedy część ustalania kto w trójce przyjmuje którą rolę zostaje rozwiązany. Trójki siadają tak, by każda trójka stworzyła własny „trójkąt”, z wszystkimi członkami trójki skierowanymi twarzą do siebie nawzajem. Każda osoba w trójce przyjmuje jedną z 3 ról: A, B lub C. Gdy zostają ustalone role w zespole, trener wprowadza w zasady ćwiczenie. Ćwiczenie składa się z 3 rund – w każdej rundzie każda z osób – A, B i C – będzie miała inne zadanie. Rundy trwają po 1,5 minuty. Po każdej rundzie będzie krótkie podsumowanie, po czym prowadząca przedstawi zasady kolejnej rundy. W trakcie pierwszej rundy role są następujące: ✓ Osoba A – zadaniem osoby A jest, przyglądając się osobie B, opowiadać o tym, co obserwuje na temat osoby B, posługując się tylko językiem faktów. Osoba	✓ Gwizdek – do wyznaczania kolejnych rund ✓ Zegarek z sekundnikiem ✓ Karta do zbierania wniosków

A może opisywać tylko rzeczy, które widzi, nie posługując się interpretacją. Mówiąc, kieruje swoje słowa bezpośrednio do osoby B.

- ✓ Osoba B – zadaniem osoby B jest słuchać osoby A, nie komentując jej wypowiedzi w żaden sposób
- ✓ Osoba C – uważnie obserwuje i słucha wypowiedzi osoby A oraz obserwuje reakcje osoby B

Po pierwszej rundzie Obserwatorzy dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat wypowiedzi osoby A; krótka dyskusja na forum wokół pytań:

- ✓ Jakie określenia padły?
- ✓ Czy to, co przytoczyła osoba A, jest widoczne?
- ✓ Czy to są fakty? Czy to da się zaobserwować?

Komentarz od prowadzącej: Na hasło „fakt” często wpadamy w automatyzm i jako fakty podajemy swoje własne interpretacje.

W trakcie drugiej rundy role są następujące:

- ✓ Osoba C – zadaniem osoby C jest, przyglądając się osobie A, opowiadać o tym, co obserwuje na temat osoby A, posługując się językiem faktów. Nazwanym faktom może towarzyszyć myśl, którą w osobie C wywołuje ten fakt, myśl która z tego faktu dla osoby C wynika. Za pośrednictwem komunikatów typu „Myślę, że...”, „Widzę, jak..., i mam wrażenie, że...”, osoba C może opisywać to co widzi i nadawać swoją interpretację. Mówiąc, kieruje swoje słowa

bezpośrednio do osoby A.

- ✓ Osoba A – zadaniem osoby A jest słuchać osoby C, nie komentując w żaden sposób jej wypowiedzi
- ✓ Osoba B – uważnie obserwuje i słucha wypowiedzi osoby C oraz obserwuje reakcje osoby A

Po drugiej rundzie Obserwatorzy dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat wypowiedzi osoby C; krótka dyskusja na forum wokół pytań:

- ✓ Jakie określenia padły?
- ✓ Jaka była różnica?

Komentarz od prowadzącej: Dodając do faktu swoją myśl, swoją własną reakcję w komunikacie „Ja”, biorę odpowiedzialność za swoje reakcje i swoje myśli wobec drugiej osoby. Nie podaję ich w charakterze faktów, pokazuję, że przeszły przez mój osobisty filtr.

W trakcie drugiej rundy role są następujące:

- ✓ Osoba B – zadaniem osoby B jest, przyglądając się osobie C, opowiadać o tym, co obserwuje na temat osoby C, posługując się komunikatem złożonym z 3 elementów: Obserwowalny fakt, coś co widzę w osobie C, moja interpretacja lub myśl na temat zaobserwowanego faktu i na koniec moje o emocjonalne ustosunkowanie do tej myśli, interpretacji i faktu (Co mi to robi? Jak się przez to/dzięki temu czuję? Czego się mogę spodziewać? Jak to na mnie oddziałuje?)
- ✓ Osoba C – zadaniem osoby C jest słuchać osoby B, nie

		komentując w żaden sposób jej wypowiedzi ✓ Osoba A – uważnie obserwuje i słucha wypowiedzi osoby B oraz obserwuje reakcje osoby C Po trzeciej, ostatniej rundzie Obserwatorzy przytaczają przykłady spostrzeżeń/komentarzy. Osoby B dzielą się swoimi wrażeniami: Jak czuli się, formułując w ten sposób swoje komunikaty do osoby C? <u>Komentarz prowadzącej:</u> chcąc komuś dać informację zwrotną, potrzebujemy bazować na faktach, ale nie oznacza to rezygnacji z sięgania do języka swoich własnych reakcji, myśli czy odczuć. Ważne jednak, żeby mieć do nich dystans, oddzielać je od faktów i brać za nie odpowiedzialność.
30 min	Informacja zwrotna	Prowadzące tłumaczą, do czego służy informacja zwrotna – to coś, co mówimy od siebie drugiej osobie teraz na temat jej/jego zachowania z niedalekiej przeszłości, którego wpływ obserwujemy w teraźniejszości i liczy na zmianę tego zachowania w przyszłości. Prezentowane są dwa wzory udzielania informacji zwrotnej, do konstruktywnej informacji zwrotnej: ✓ Fakty ✓ Uczucia/Ustosunkowanie ✓ Konsekwencje ✓ Oczekiwania Do pozytywnej informacji zwrotnej: ✓ Ustosunkowanie ✓ Fakty Uczestnicy otrzymują przed tym omówieniem po kartce A4 z jedną z liter, odpowiadających każdej z liter. Mają na tej podstawie dobrać się w 2 czwórki i 2 pary, oraz opracować

✓ Kartki A4 z literkami F, U, K, O (w kolorze czerwonym) oraz U i F (w kolorze zielonym).

Na wieczór	Informacja zwrotna zastępach ćwiczenie	komunikat FUKO oraz komunikat UF do podanych przez prowadzące sytuacji. Podane przez prowadzące sytuacje mają być zanotowanymi realnymi sytuacjami z zachowań, które miały miejsce w trakcie symulacji „Wioska”. Dzięki temu uczestnicy będą mieli adekwatny ogląd sytuacji i będzie to informacja zwrotna przećwiczona na realnym przykładzie. W ramach praktycznego zastosowania wiedzy zdobytej na zajęciach, uczestnicy otrzymują zadanie udzielenia osobom – ze swojego zastępu informacji zwrotnej w trakcie podsumowania dnia w zastępach. Wykonanie tego zadania nadzorują zastępowi.	✓ Brak
---------------	---	---	--------

Załącznik 1 – Instrukcja do symulacji „Wioska”

Burscy kupcy

Jesteście grupą burskich kupców z pobliskiego miasta Port Natal. Współpracując z Kompanią Wschodnioindyjską, handlujecie w całym regionie Gór Smocznych najróżniejszymi produktami: przyprawami i tkaninami z Indii, kruszcami z Afryki Zachodniej czy żywicą i laką z odległych zakątków Chin, wymieniając się za dobra. Handlujecie nie tylko lokalnie, w Porcie Natal, kruszcami z kopalń, ale też z towarami wytargowanymi tutaj wędrujecie do odległych wiosek zuluskich w Górach Smocznych.

Wioska Xhono jest Wam dobrze znana. Od lat przychodzicie tutaj ze swoimi towarami i wymieniacie je z mieszkańcami wioski za tutejsze zioła oraz mięso.

Posiadacie sadzonki różnych, mniej lub bardziej egzotycznych roślin. Można je kupić za ceny sprecyzowane na etykietach, jednak.. przecież nie bylibyście sprawnymi handlarzami, gdybyście sprzedawali swoje towary bez zysku! Nie wolno Wam zdejmować etykiety z Waszych roślin, jednak postarajcie się uzyskać w targu jak najlepszą za nie cenę. Każde z Was ma swój własny gatunek rośliny, którą sprzedaje. Znać walory swojego towaru, będziecie go reklamować i starać się sprzedać. Jesteście gotowi w tym celu nawet pomóc mieszkańcom w zasadzeniu Waszych roślin w ziemi.

Osiągnięcie swój cel tylko i wyłącznie wtedy, jeśli sprzedacie co najmniej połowę swoich towarów i uzyskacie jak najwięcej złotych łupków od mieszkańców wioski. Nie możecie sprzedawać Waszych towarów nikomu poza mieszkańcami wioski – jeśli będziecie sprzedawać je komuś innemu, Kompania Wschodnioindyjska nałoży na Was ogromne sankcje, a co gorzej – zerwie relacje handlowe, co dla Was oznacza bankructwo.

Pamiętajcie jednak o tym, że obowiązują Was bardzo surowe zasady Waszej kultury:

- Czas to pieniądz – zatem rozmawiając, bardzo szybko przechodzicie do konkretów, odpowiadacie na pytania krótko i zdanowo.
- Wasza społeczność jest doświadczona wieloma wojnami z lokalną ludnością. Zmęczeni konfliktami, przyjęliście zasadę, że dla zachowania pokoju unikacie kontaktu wzrokowego ze swoimi rozmówcami, jako że patrzenie komuś prosto w oczy może zostać odebrane jako atak.
- Zanim z kimś rozmowę, ta osoba powinna dla Was wykonać kilka kroków tanecznych, zaś w trakcie całej rozmowy trzymacie ją za rękę. To element Waszego tradycyjnego powitania, a jednocześnie okazja do poznawania nowych kultur.
- Rozpoczynając rozmowę, jeżeli druga osoba jest tej samej płci co Wy, stajecie przodem do niej, jeśli innej, stajecie za nią – bardzo uważacie na to, by nie skrzywdzić czyichś uczuć, a bycie zbyt „bezpośrednim” może zostać odebrane za nachalny flirt.

Mieszkańcy wioski

Jesteście mieszkańcami wioski Xhono. Wasza wioska znajduje się wysoko w górach, u podnóża dwóch siostrzanych wzniesień. Na co dzień zajmujecie się hodowlą oraz zbieraniem wysokogórskich roślin i przetwarzaniem ich na leki. Jesteście harmonijną wspólnotą, samowystarczalną i pracowitą, dumną ze swoich tradycji i zwyczajów. Jednocześnie nie macie nic przeciwko nowoprzybyłym. Od czasu do czasu przyjmujecie u siebie mieszkających w pobliskim Porcie Natal kupców, w celu wymiany handlowej.

Macie obecnie trudną sytuację. Wasza siostrzana wioska potrzebuje od Was nazwy tajnego składnika do naparu na chorobę pele-pele, jako że ostatnio zachorowało tam kilkoro dzieci. To tajemny składnik, znany tylko Wam – pobliskie plemiona tylko czyhają, ażeby wykraść przepis na tę miksturę, na co nie możecie sobie pozwolić, bo w przeciwnym wypadku stracie jedno ze swoich źródeł dochodu. Dlatego potrzebujecie uzyskać od handlarzy coś, co pozwoli Wam przekazać informację Waszym pobratymcom, ale tak, by wiadomość była niewidzialna. Ale jak tu napisać niewidzialną wiadomość... Do tego posiadacie bardzo mało złotych łupków, a kupcy, jakkolwiek chcą współpracy, raczej za darmo nie oddadzą swoich dóbr. Jak tu ich przekonać do współpracy?

Liczycie na pomoc przybyszów do Waszej wioski. Często są to światli ludzie, z obcych stron, może oni znają jakieś tajniki pisania tajemniczych wiadomości?

Osiągniecie swój cel tylko i wyłącznie wtedy, jeśli uda Wam się przygotować tajną wiadomość.

Pamiętajcie jednak o tym, że obowiązują Was bardzo surowe zasady Waszej kultury:

- Żeby uniknąć nieporozumień, zawsze gdy przystępujecie z kimś do negocjacji, musicie być wszyscy razem. Nie rozmawiacie z nikim spoza Waszej grupy pojedynczo, a wyciąganie kogoś na rozmowy jeden na jeden uznajecie za bycie nieszczerym.
- zanim odpowiecie na czyjeś pytanie, liczycie do sześciu. Dzięki temu w Waszej - kiedyś dość kłótlivej – społeczności każdy wysłuchuje każdego i nikt się nie przekrzykuje.
- Ziemia jest dla Was cennym dobrem – nikomu nie pozwalacie się do niej dotknąć!
- Każdą rozmowę zaczynacie od zaśpiewania wspólnie z Waszym rozmówcą kilku słów piosenki, w ramach oddania szacunku rozmówcy oraz dobrem duchom sprawującym pieczę nad Waszą wioską.
- Kluczowe decyzje podejmuje Wasz przywódca – osoba o najmniejszych stopach.

Brytyjscy badacze

Jesteście grupą brytyjskich badaczy z oksfordzkiego uniwersytetu. Na podstawie Waszych ostatnich obserwacji meteorologicznych i obliczeń geodezyjnych odkryliście coś absolutnie przerażającego – grozi Wam wielka zagłada! Otóż ostatnie wstrząsy sejsmiczne ewidentnie wskazują na to, że dwie płyty tektoniczne w okolicach Gór Smocznych grożą rozjechaniem się i stworzeniem wielkiego dryfu, który zagraża całemu kontynentowi afrykańskiemu oraz Azji południowozachodniej. Miliony istnień ludzkich jest zagrożonych!

Tej katastrofie można jednak zapobiec. Do stworzenia dryfu może dojść w skutek lawiny i zapadnięcia się jednego z najstarszych szczytów w Górach Smocznych. Jest ogołocoony z roślinności, stąd jest ryzyko silnej erozji, a znajduje się w bardzo newralgicznym miejscu. Jeśli zapobiec dalszej erozji, groźba osunięć ziemnych i dalszej reakcji łańcuchowej w skorupie ziemskiej jest zniwelowana.

Przebyliście bardzo, bardzo długą drogę aż do Gór Smocznych z bardzo ważną misją – aby posadzić specjalny szczep roślin, które zablokują dalszą erozję stoków góry Xhona, która jest tym kluczowym, potencjalnym punktem zapalnym dalszych osuwisk.

To, czego potrzebujecie, to pozyskać szczep roślin, możliwie pnących się, które jak najskuteczniej ochronią ziemię. Rośliny mogą posadzić jedynie mieszkańcy miejscowej wioski – oni wiedzą, gdzie są dogodne dla nich miejsca wzrostu. To coś, na czym wy się zupełnie nie znacie. A mieszkańcy znają i tutejszą glebę, i sztukę rolniczą. Wy natomiast znacie się głównie na meteorologii, botanice i chemii... Wiecie, jakie rośliny są jadalne, jakie nie, i jakie właściwości mają.

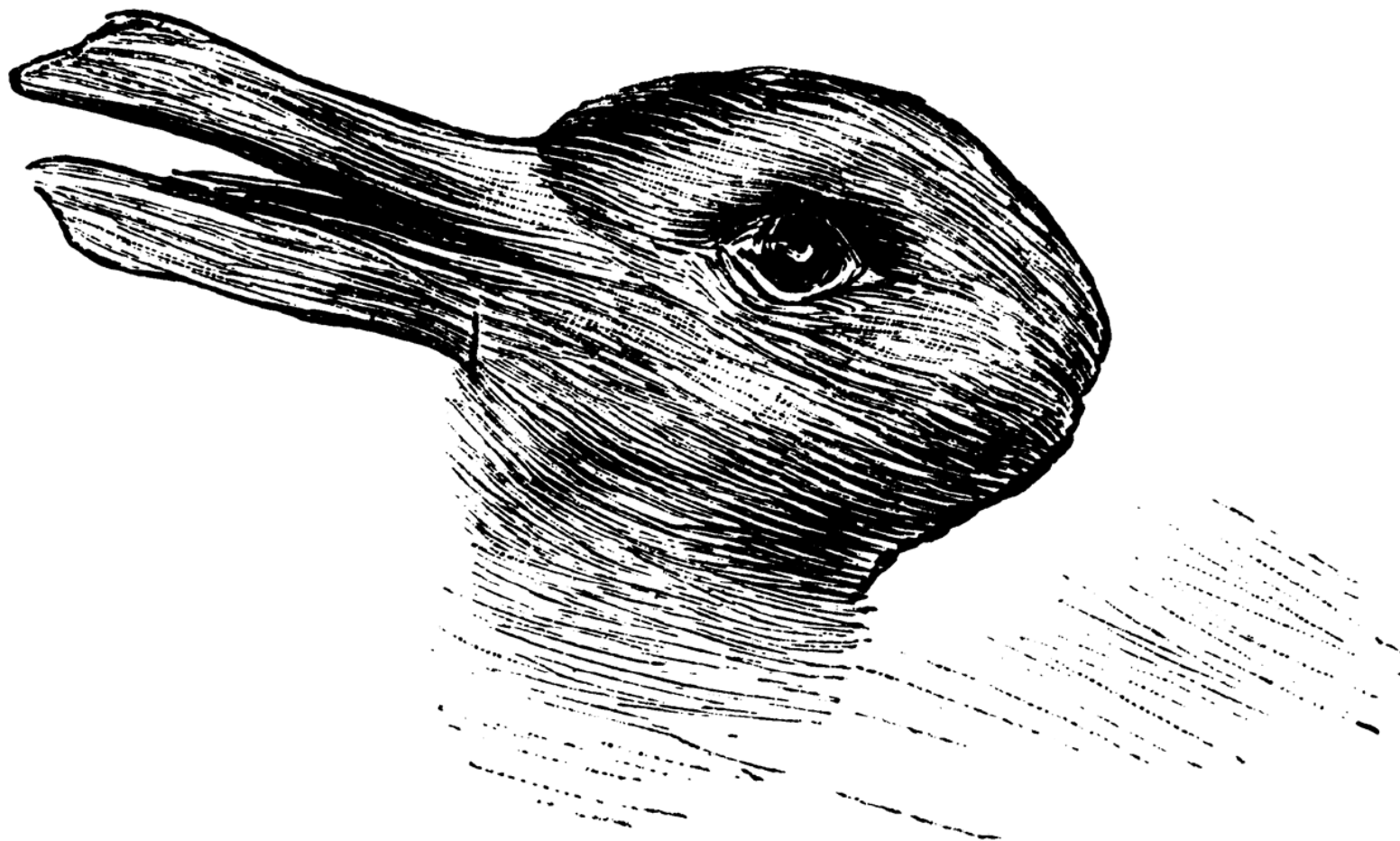
Macie środki finansowe na to, aby za rośliny zapłacić.

Osiągniecie swój cel tylko i wyłącznie wtedy, jeśli mieszkańcy wioski zasadzą odpowiedni rodzaj pnącej się rośliny u podnóża góry.

Pamiętajcie jednak o tym, że obowiązują Was bardzo surowe zasady Waszej kultury:

- Nie możecie rozpocząć z kimś rozmowy, zanim nie podacie jemu/jej ręki powiedzie „Dzień Dobry Sir/Madam”.
- Utrzymujecie kontakt wzrokowy ze swoim rozmówcą – niepatrzenie w oczy swojemu rozmówcy jest przez Waszą kulturę postrzegane jako bycie nieszczerym, czy wręcz oszustem.
- Kurtuazja kręgów akademickich wymaga, by rozmawiając ze swoim rozmówcą bardzo mocno gestykulować. Pamiętajcie, by każde słowo podkreślać adekwatnym gestem.
- Nie znacie się na pieniądzach, zatem nie interesuje Was negocjowanie cen.

Załącznik 2

Kurs Przewodnikowski „Impeesa”

Gra o metodzie harcerskiej

29 grudnia

Treści i Zamierzenia

Treści		Zamierzenia
		Po kursie uczestnik będzie:
Metoda harcerska	❖ Elementy i cechy metody ❖ Metodyki grup wiekowych ❖ Ciąg wychowawczy – szczepy	❖ znał elementy i cechy metody harcerskiej, ❖ rozumiał metodę harcerską, ❖ potrafił wskazać elementy i cechy metody w swojej codziennej pracy, ❖ potrafił zdiagnozować odstępstwa od jej stosowania w drużynie i zastępach, ❖ rozróżniał pojęcia metoda i metodyka, ❖ znał główne założenia poszczególnych metodyk, ❖ potrafił określić zastosowanie poszczególnych instrumentów metodycznych, ❖ znał znaczenie ciągu wychowawczego w procesie wychowania w ZHP, ❖ wiedział, jak praca w szczepach wspiera funkcjonowanie ciągu wychowawczego.

Uczestnicy:

- ❖ uczestnicy kursu przewodnikowskiego „Impeesa”, podzieleni na 3 zastępy
- ❖ osoby głównie w wieku 16 lat, które już wcześniej współpracowały ze sobą przy projekcie organizacji służby na rzecz społeczności lokalnej

Cele specyficzne dla tej grupy:

- ❖ Umożliwienie kursantom praktycznego doświadczenia podstawowych form pracy stosowanych w każdej grupie metodycznej
- ❖ Zorganizowanie zajęć w terenie leśnym i w formie gry
- ❖ Zaangażowanie na punktach z danych metodyk osób, którym dana metodyka jest najbliższa – specjalistów w danej dziedzinie.

Warunki sukcesu zajęć:

- ❖ pogoda umożliwiające spędzenie na zewnątrz co najmniej 4 godziny,
- ❖ wyposażeni w wygodne buty i kurtki przeciwdeszczowe uczestnicy
- ❖ możliwość zorganizowania rekonesansu i rozłożenia elementów gry przed zajęciami
- ❖ 5 osób zaangażowanych w organizację – 4 punktowych i jedna osoba „libero”, monitorująca sytuację
- ❖ podział uczestników na nie więcej niż 4 patrole (od 4 do 6 osób w patrolu)
- ❖ jeden z punktów musi znajdować się w miejscu umożliwiającym rozpalenie ogniska

Formy pracy:

❖ Bieg zegarowy	❖ Służba	❖ Symulacja
❖ Gra	❖ Zabawa	❖ Majsterka
❖ Scenki	❖ Dyskusja	

Godzina	Aktywność	Opis	Materiały programowe
20 min	Wprowadzenie w koncepcję gry	Uczestnicy w trakcie gry działają zastępami. Każdy zastęp dostaje w przydziale do zdobycia od 2 do 4 zwierzęcych odznak (ten element można modyfikować zależnie od warunków czasowych). Każda odznaka odpowiada innej grupie metodycznej: ✓ Zuchy - Bobry	✓ Załącznik 1 – odznaki zwierząt ✓ Załącznik 2 – karty do realizacji zadań na daną odznakę (wzorowane na kartach do realizacji „Leśnych Plemion”)

- ✓ Harcerze - Wydry
- ✓ Harcerze starsi - Łosie
- ✓ Wędrownicy – Niedźwiedzie

Każdy zastęp ma inną kombinację odznak, jednak zawsze są to odznaki odpowiadające dwóm następującym po sobie grupom metodycznym, np. jeśli każdy zastęp zdobywa tylko 2 odznaki, to mogą je zdobywać w kombinacjach: Bobry + Wydry, Wydry + Łosie, Łosie + Niedźwiedzie. Jeśli zdobywają 3, to mogą zdobywać w kombinacji Bobry + Wydry + Łosie i Wydry + Łosie + Niedźwiedzie. Zastępy mają zdobywać odznaki w tej kolejności, aby zachować logikę ciągu wychowawczego.

Aby zdobyć daną odznakę, każdy zastęp ma za zadanie zrealizować zadania na 4 punktach rozstawionych na dużej polanie w formie zegarówki. Po punktach można chodzić w dowolnej kolejności, zatem powinny być blisko siebie. Po zrealizowaniu wszystkich 4 zadań z danej metodyki zastęp stawia się na punkcie centralnym, pokazując kartę patrolu z zebranymi 4 potwierdzeniami od punktowych, wydaje z siebie odgłos, jaki dane zwierzę wydaje jako okrzyk przypieczętowujący zdobycie tej odznaki, i może wyruszyć na zdobywanie kolejnej odznaki.

4 punkty zegarówki, na których są zadania, odpowiadają elementom metody:

- Prawo i Przrzeczenie harcerskie – zadanie związane z PiPH lub elementami pokrewnymi na poziomie danej metodyki
- Praca systemem małych grup – zadanie tłumaczące jak przejawia się system małych grup na poziomie danej metodyki
- Stale doskonalony i stymulujący program – zadanie

- ✓ Latarki
- ✓ Drewno do ogniska + zapałki
- ✓ Kuchenka gazowa
- ✓ Menażka
- ✓ Woda
- ✓ Herbata
- ✓ Pakiet startowy na grę (1 na zastęp): notesik, długopis

nawiązujące do instrumentów metodycznych stosowanych w danej metodyce

- Uczenie przez działanie - doświadczenie formy pracy najbardziej charakterystycznej dla danej metodyki

Zatem każdy punkt zegarówki zawiera 4 różne zadania. Zastęp, przychodząc na punkt, precyzuje, odznakę którego zwierzęcia właśnie zdobywa. Wówczas punktowy/punktowa wie, które zadanie powinien/powinna dla tego zastępu przeprowadzić. Elementy zostają przedstawione w formie specyficznej dla danej metodyki. Każdy z patroli zaczyna od innego obszaru – tak, aby nie spotykać się na punktach.

W idealnej sytuacji każdy punkt to oddzielne ognisko (umożliwia to ukształtowanie i infrastruktura terenu gry – Zimne Doły). W najgorszym razie jeden punkt – punkt centralny, na którym nie realizuje się zadań – powinien umożliwiać rozpalenie ogniska i zagotowanie wody na herbatę. Punkt centralny jest miejscem, gdzie patrole mogą się posilić w trakcie gry i odebrać odznakę ze swoim zwierzęciem po zrealizowaniu zadań na tę odznakę.

W czasie przeznaczony na każdą odznakę jest wliczony czas na poruszanie się między punktami i zaliczenie odznaki (łącznie 20 minut na odznakę)

60 minut
10 minut

Metodyka zuchowa

Zuchowe
Instrumenty
metodyczne

Sprawności grupowe i indywidualne

Zadaniem patrolu jest wykorzystanie notesików, którą otrzymali w pakiecie startowym na grę i wykonali z niej książeczkę do zdobywania gwiazdek dla zucha. W celu wykonania obrzędowych elementów ozdobnych mają wykorzystać runo leśne.

- ✓ Mini-notesy (format podobny do książeczki harcerskiej)
- ✓ długopisy
- ✓ Klej, taśma

10 minut	Prawo i Obietnica Zucha	Zadaniem patrolu na tym punkcie jest wymyślenie scenki przedstawiającej wybrany punkt Prawa Zucha. Scenki są potem prezentowane na podsumowaniu gry.	
10 minut	Zuchowe Uczenie przez działanie	<u>Zabawa</u> Punktowa zaprasza patrol do wspólnej zabawy tematycznej. Po zabawie otwiera krótką dyskusję o tym, jakie umiejętności zuchy mogą ćwiczyć w trakcie takiej zabawy.	
10 minut	Zuchowy System małych grup	Na punkcie znajduje się opis dzieci znajdujących się w gromadzie zuchowej. Opis każdej osoby jest krótki – imię, wiek, ile jest w gromadzie, czy złożył/a Obietnicę, czy ma gwiazdki, czym się interesuje. Zadaniem uczestników jest zastanowić się, jak podzieliłoby tę gromadę na szóstkę i kogo wybraliby na szóstkowych.	✓ Załącznik 3: Kartka z listą członków gromady
60 minut	Metodyka harcerska		
10 minut	Harcerskie Instrumenty metodyczne	<u>Stopnie harcerskie a techniki harcerskie</u> Punktowy zaprasza patrol do zgadywanki. Pod kubkami są schowane przedmioty symbolizujące wybrane techniki harcerskie. Zadaniem patrolu jest odgadnąć, jakie techniki kryją się za symbolicznymi przedmiotami. Gdy wszystkie przedmioty zostaną rozszyfrowane, punktowy opowiada o znaczeniu technik harcerskich jako bazowego elementu pierwszych 2 stopni harcerskich. Po odsłonięciu wszystkich kubeczków zastęp wybiera nr od 1 do 7 i dostaje zadanie przydzielone do tego numeru. 1. Łączność i sygnalizacja - Napisać alfabetem Morse'a i nadać dowolnym sposobem zdanie „Techniki harcerskie są niezbędnym narzędziem w pracy instruktora harcerskiego” 2. Musztra – wykonać krótki pokaz musztry	✓ Kubeczki (plastikowe lub porcelanowe) lub element menażki ✓ Przedmioty- symbole: gwizdek, bandaż, busola, sznurek, gwóźdź, latarka, lilijka, krzesiwo

		3. Pionierka – wykonać miniaturę szałas 4. Samarytanka - Odpowiedzieć na pytania z punktu na II stopień: <i>Znam skład apteczki drużyny i wiem, jak stosować znajdujące się w niej środki. Potrafię udzielić pierwszej pomocy w przypadku krwotoku, stłuczenia, oparzenia, odmrożenia, skręcenia stawu, złamania kończyny, wystąpienia ciała obcego w oku, omdlenia, udaru słonecznego.</i> 5. Szyfry - Wymienić cztery harcerskie szyfry. Napisać wybrane zdanie dwoma z nich. 6. Terenoznawstwo - Narysować i opisać 10 znaków patrolowych. 7. Węzły – Zawiazać 8 węzłów (wymaganie na II stopień)		
10 minut	Prawo Harcerskie	Punktowy wciela się w rolę harcerki/ harcerza. Członkowie patrolu mają wyobrazić sobie, że właśnie szykują się do rozmowy z harcerzem lub harcerką w celu rozpisania z nim lub nią próby. Jednym z najważniejszych zadań tej próby jest określenie swojej słabości i podjęcie trudu walki z nią. Zadaniem patrolu jest stworzyć po 2 pytania do każdego punktu Prawa Harcerskiego, pomagające określić, czy harcerz lub harcerka nie przejawia słabości w tym właśnie zakresie.	✓	Kartka z punktami Prawa Harcerskiego (tyle sztuk ile zastępów)
10 minut	Harcerskie Uczenie przez działanie	<u>Gra</u> Gra „po jodełce” – pierwszy patrol, który trafia do tego punktu ma za zadanie przejść opisaną mapą azymutową krótką trasę, na końcu której znajduje się list z prośbą, by wykonać taki sam szkic ale z inną trasą dla kolejnego patrolu. Zadaniem jest przejść trasę, opracować nową trasę kończącą się tym samym listem i przygotowaną nową mapę zostawić na oryginalnym punkcie.	✓ ✓ ✓	Busola Przygotowana mapa azymutowa List na końcu trasy
10 minut	Harcerski System małych grup	<u>Rola zastępowego</u> Na punkcie są wywieszone dwie kartki. Na jednej z nich są zbierane cechy dobrego zastępowego, a na drugiej cechy złego	✓ ✓	2 duże kartki Marker

60 minut	zastępowego – na podstawie naszych doświadczeń harcerskich.		
10 minut	Metodyka starszoharcerska Sprawności harcerskie		
10 minut	Starszoharcerskie Instrumenty metodyczne	Patrol ma za zadanie zaprojektować własną sprawność rozwijającą zainteresowania członków zastępu – na tyle łatwą, by inni też mogli ją zdobyć, a jednocześnie na tyle trudną, by stawiała innym wyzwanie.	✓ Kartki
10 minut	Przyrzeczenie Harcerskie	Na punkcie znajduje się rozpisana treść Przyrzeczenia harcerskiego, ale pochodzącego z różnych krajów. Zastęp jest zaproszony przez punktowego/punktową, aby zastanowili się z czego wynikają takie różnice między krajami, i co myślą o różnych podejściach do Przyrzeczenia Skautowego.	✓ Załącznik 4: treści Przyrzeczeń harcerskich z różnych krajów (UWAGA! W załączniku jest wersja angielska bez tłumaczeń, jako że kursanci mieli wysoki poziom języka angielskiego. W przypadku innej grupy może być konieczne tłumaczenie.
10 minut	Starszoharcerskie Uczucie przez działanie	Ten punkt był realizowany w dwóch alternatywnych wersjach <u>Poszukiwanie</u> Punkt oznaczony na mapie jest w tym zadaniu punktem centralnym „róży wiatrów” – patrole znajdują na punkcie informację o tym, by kierować się odpowiednio równo na wschód, zachód, północ i południe, by odnaleźć schowane kartki z elementami starszoharcerskiej róży wiatrów (S - służba, W- wspólnota/współdziałanie/współzawodnictwo, N - niezwykłość, E – ekspert). W każdym kierunku należy iść około 15 parokroków i szukać ukrytego listu z nazwą elementu. Po znalezieniu wszystkich kartek punktowy/punktowa omawia z zastępem te	✓ Busola ✓ Załącznik 5: kartki z 4 elementami starszoharcerskiej Róży Wiatrów

		elementy i ich doświadczenie ze stosowaniem ich w praktyce przy pracy z harcerzami starszymi. Po wykonaniu tego zadania, punktowy/punktowa zaprasza do drugiej, krótszej części. <u>Projekt</u> Wiele Łosi ginie na drogach pod kołami samochodów. Zadaniem patrolu jest zaplanować projekt starszoharcerski (wraz z osią czasu) mający na celu zwiększenie świadomości społecznej nt. ochrony Łosi i przedstawić punktowemu.	
10 minut	Starszoharcerski System małych grup	Zadaniem tutaj dla zastępu jest odegranie Rady Drużyny, która ma przed sobą do podjęcia decyzje związane z wyjazdem na biwak. Każdy członek zastępu dostaje kartkę z rolą (drużynowy/drużynowa, przyboczny/przyboczna lub zastępowy/zastępowa) oraz opisem perspektywy swojej roli.	✓ Załącznik 6: Kartki z opisem roli
60 minut		Metodyka wędrownicza	
10 minut	Wędrownicze Instrumenty metodyczne	<u>Naramiennik Wędrowniczy</u> Punktowy zaprasza patrol do ogniska. Przy płomieniu watry opowiada gawędę o elementach watry wędrowniczej, po czym dzieli członków patrolu w pary. W parach uczestnicy mają zastanowić się nad ułożeniem dla siebie próby na naramiennik wędrowniczy (Osoby, które mają naramiennik pomagają innym). Każdy kieruje się w tym płomieniami wędrowniczej watry, czyli: 1. Najmniejszy płomień – „siła ciała” – wyczyn fizyczny 2. Środkowy płomień – „siła rozumu” – zdobycie sprawności mistrzowskiej lub trzygwiazdkowej 3. Największy płomień – „siła ducha” – wyczyn, związany z siłą woli (np. „Nie będę jadł czekolady przez 2 miesiące”)	
10 minut	Kodeks wędrowniczy	Na punkcie patrol odnajduje pocięte w paski treści różnych kodeksów postępowania: kodeks Pasztunów, kodeks rycerski oraz kodeks wędrowniczy (rozbity na akapity). Zadaniem jest	✓ Załącznik 7: Treści 3 kodeksów pocięte na paski z zamaskowanymi

		ułożyć te teksty odpowiednio pogrupowane oraz zrobić zdjęcie finalnego ułożenia poszczególnych punktów tych kodeksów.	słowami kluczowymi.
10 minut	Wędrownicze Uczenie przez działanie	<u>Służba</u> Patrol dostaje znicz. Ma go zapalić na jednym z miejsc pamięci, które znajduje się tuż obok Zimnych Dołów. Zastęp otrzymuje również zestaw opisu różnych znaków służby. Zastęp ma w drodze konsensusu określić, jaki znak służby byłby dla nich najbardziej interesujący do zdobycia w kontekście służby na rzecz tego miejsca pamięci bądź historii związanej z tym miejscem pamięci.	✓ Załącznik 8: Opisy znaków służby
10 minut	Wędrowniczy System małych grup	Zastęp tworzy „wężyk”, w którym każdy stoi za kimś innym i trzyma ręce na ramionach osoby przed nim. Każda osoba poza pierwszą ma zawiązane oczy. W ten sposób mają przejść krótki tor przeszkód, ufając przewodnictwu pierwszej osoby. Po tym krótkim doświadczeniu punktowy/punktowa dyskutuje z uczestnikami specyfikę działań zespołu wędrowniczego i zasady „primus inter pares”.	✓ Opaski na oczy
90 minut		Podsumowanie gry	
45 minut	Podsumowanie	Wszystkie patrole zbierają się we wspólnym punkcie końcowym, gdzie przedstawiają wyniki swojej pracy w każdym z wykonanych zadań (scenki, wnioski, decyzje). Prezentowanie wyników prac następuje w kolejności metodyk – od najmłodszej do najstarszej. Jeśli daną metodyką zajmował się więcej niż jeden zastęp, oba zastępy zabierają głos, W trakcie omówienia prowadzący wraz z uczestnikami uzupełniają plakat, na którym jest rozrysowana tabela z elementami metody i podziałem na metodyki. Opcjonalnie można również rozdać tę tabelę również uczestnikom w mniejszej formie tak, by mogli na bieżąco notować swoje	✓ Załącznik 9: Tabela z elementami metody harcerskiej (tyle ile uczestników)

15 minu	Omówienie merytoryczne	spostrzeżenia. Prowadzący zbiera to, co wypracowali uczestnicy, omawiając dodatkowo jak poszczególne elementy metody harcerskiej zmieniają się wraz z wiekiem odbiorców, by odpowiedzieć na ich potrzeby rozwojowe. Nawiązuje w tym miejscu do materiału umieszczonego na e-learningu o rozwoju psychoseksualnym dzieci i młodzieży.	
20 minut	Historia Wilka z Parku Yellowstone	Prowadzący/prowadząca czyta lub opowiada historię Wilka z Parku Yellowstone. Na podstawie tej narracji odbywa się dyskusja z uczestnikami nad tym, jakie znaczenie ma szczerp i ciąg wychowawczy dla funkcjonowania poszczególnych jednostek: <u>Pytania pomocnicze:</u> ✓ Jakie trudności mogą się pojawić, jeśli w naszym „harcerskim ekosystemie”, czyli w środowisku, zabraknie bobrów – czyli zuchów? ✓ Jakie trudności mogą się pojawić, jeśli w naszym „harcerskim ekosystemie”, czyli w środowisku, zabraknie wydr – czyli harcerzy? ✓ Jakie trudności mogą się pojawić, jeśli w naszym „harcerskim ekosystemie”, czyli w środowisku, zabraknie łosi – czyli harcerzy starszych? ✓ Jakie trudności mogą się pojawić, jeśli w naszym „harcerskim ekosystemie”, czyli w środowisku, zabraknie niedźwiedzi – czyli wędrowników? ✓ Która metodyka, Waszym zdaniem, jest „najważniejsza”? (pytanie retoryczne, dążymy do odpowiedzi, że wszystkie są równie ważne, by zachować balans i zdrowy ciąg wychowawczy) ✓ Jak wygląda sytuacja w Waszych środowiskach?	✓ Załącznik 10: historia wilków z Parku Yellowstone

10 minut	Zakończenie zajęć	Których „zwierząt”/członków której grupy metodycznej jest w nim najwięcej? Których jest najmniej? ✓ Jaką rolę w zapewnieniu ciągu wychowawczego odgrywa szczerp, jeśli spojrzymy na szczerp jako „harcerski ekosystem”? ✓ Co Wy możecie zrobić, by podtrzymać „zdrowy ekosystem” w swoich środowiskach? Obrzędowe zakończenie zajęć, miejsce na ewentualne wnioski końcowe uczestników lub pytania.	✓ Buława głosu
----------	-------------------	--	----------------

Czuwaj!

phm. Iga Miłośławska

Załącznik 1

Załącznik 2

ODZNAKA BOBRA

ZASTĘP

ZADANIE	Instrumenty metodyczne	Prawo i Przyrzeczenie	Uczenie przez działanie	System małych grup
POTWIERDZENIE WYKONANIA ZADANIA				
NOTATKI WŁASNE ZASTĘPU				

ODZNAKA WYDRY

ZASTĘP

ZADANIE	Instrumenty metodyczne	Prawo i Przyrzeczenie	Uczenie przez działanie	System małych grup
POTWIERDZENIE WYKONANIA ZADANIA				
NOTATKI WŁASNE ZASTĘPU				

ODZNAKA ŁOSIA

ZASTĘP

ZADANIE	Instrumenty metodyczne	Prawo i Przyrzeczenie	Uczenie przez działanie	System małych grup
POTWIERDZENIE WYKONANIA ZADANIA				
NOTATKI WŁASNE ZASTĘPU				

ODZNAKA NIEDŹWIEDZIA

ZASTĘP

ZADANIE	Instrumenty metodyczne	Prawo i Przyrzeczenie	Uczenie przez działanie	System małych grup
POTWIERDZENIE WYKONANIA ZADANIA				
NOTATKI WŁASNE ZASTĘPU				

Załącznik 3

Zosia- 6 lat, nowa w gromadzie, lubi kucyki, nie złożyła obietnicy, nie ma gwiazdek

Weronika- 8 lat, w gromadzie od 1,5 roku, lubi konie, złożyła obietnicę, zdobywa drugą gwiazdkę

Zuzia- 7 lat, w gromadzie od pół roku, chodzi na zajęcia taneczne, nie złożyła obietnicy, zdobywa pierwszą gwiazdkę

Kasia- 9 lat, w gromadzie od dwóch lat, uczy się gry na pianinie, złożyła obietnicę, zdobywa trzecią gwiazdkę

Asia- 6 lat, nowa w gromadzie, lubi lalki, nie złożyła obietnicy, nie ma gwiazdek

Martyna- 7 lat, w gromadzie od roku, lubi swoją koleżankę Zuzię, złożyła obietnicę, ma jedną gwiazdkę

Magda- 8 lat, w gromadzie od pół roku, lubi chodzić na basen, nie złożyła obietnicy, zdobywa pierwszą gwiazdkę

Ola- 9 lat, w gromadzie od 2,5 roku, lubi jeździć na rolkach, złożyła obietnicę, ma trzecią gwiazdkę

Józia- 8 lat, w gromadzie od roku, lubi chodzić na lody, złożyła obietnicę, ma pierwszą gwiazdkę

Ewa- 9 lat, nowa w gromadzie, lubi grać w zbijaka, nie złożyła obietnicy, nie ma gwiazdki

Lidka- 7 lat, od pół roku w gromadzie, lubi zwierzątka, nie złożyła obietnicy, zdobywa pierwszą gwiazdkę

Ala- 10 lat, nowa w gromadzie, lubi matematykę, nie złożyła obietnicy, zdobywa pierwszą gwiazdkę

Załącznik 4

Australia:

Cub Promise (8-10 yrs) On my honor, I promise that I will do my best to do my duty to my God, and to the Queen of Australia to help other people, and to live by the Cub Scout Law

Scout Promise (10-14 yrs) (as from September 1st 1989) On my honor, I promise that I will do my best, to do my duty to my God, and to the Queen of Australia to help other people, and to live by the Scout Law

Canada:

Beaver Promise (5-7 yrs) I promise to love God and to help take care of the world.

Cub Promise (8-10 yrs) I promise to do my best to love and serve God to do my duty and to the Queen to keep the law of the Wolf Cub pack and to do a good turn for someone every day

Scout Promise (11-13 yrs) On my honor, I promise to do my best to love and serve God, my Queen, my country, and my fellow man, and to live by the Scout Law.

Venture Promise (14-17 yrs) On my honor I promise to develop myself so that I may better love and serve God, respect and help my fellowman, honor and render service to my country.

Rover/Scouter Promise On my honor, I promise to do my best To do my Duty to God and the Queen, To help other people at all times, And to carry out the spirit of the Scout Law.

Chile:

I promise on my honor to do all that I can to do my duty to God and my Country, to help others at all times, and to obey the Scout Law.

Czech:

On my honor, I promise that I will do my best, to love my country, Republic of Czechoslovakia, and serve it faithfully in all times, to fulfill all my duties and keep the Scout Law, day & night to be ready to help my fellow men (God might help me to do so)

Finland:

I will love, my God and my fellowmen, my country and mankind, in my life I will carry out Scout ideals.

Greece:

On my honor I promise, to do my duty to God and the country, to help every person at all times, and to obey the Scout Law.

Norway:

I promise to do my best to serve God, help others and live according to the Scout Law.

Singapore:

I promise that I will do my best - To do my duty to God and to the Republic of Singapore. To help other people and To keep the Scout Law.

South Africa:

On my honor, I promise that I will do my best, to do my duty to God and my country, to help other people at all times, and to obey the Scout Law.

Sweden:

I promise to do my best to follow the scout law.

Switzerland:

I promise that I will do my best to live by the Scout Law. (optional addendum for religious scouts:) I ask God and my friends to help me reach this goal.

Important note: None of the two texts play an important role in the life of a Swiss scout. A scout promise is considered as something very special. It is only meaningful if you really, really, really plan to keep that promise. It's a good guideline for the scout leader, though. In day-to-day life, a Swiss scout learns to live by the law in a very natural way, by following the example of his/her leader and his/her companions.

United Kingdom:

(B-P's original) On my honor I promise that I will do my best, to do my duty to God and the King, to help other people all the time, to obey the Scout Law.

(current) On my honor, I promise that I will do my best to do my duty to God and to the Queen, to help other people and to keep the Scout Law.

(F.S.E.) On my honor I promise that I will do my best, to do my duty to God, the Queen, my country and Europe, to help other people at all times, and to obey the Scout Law.

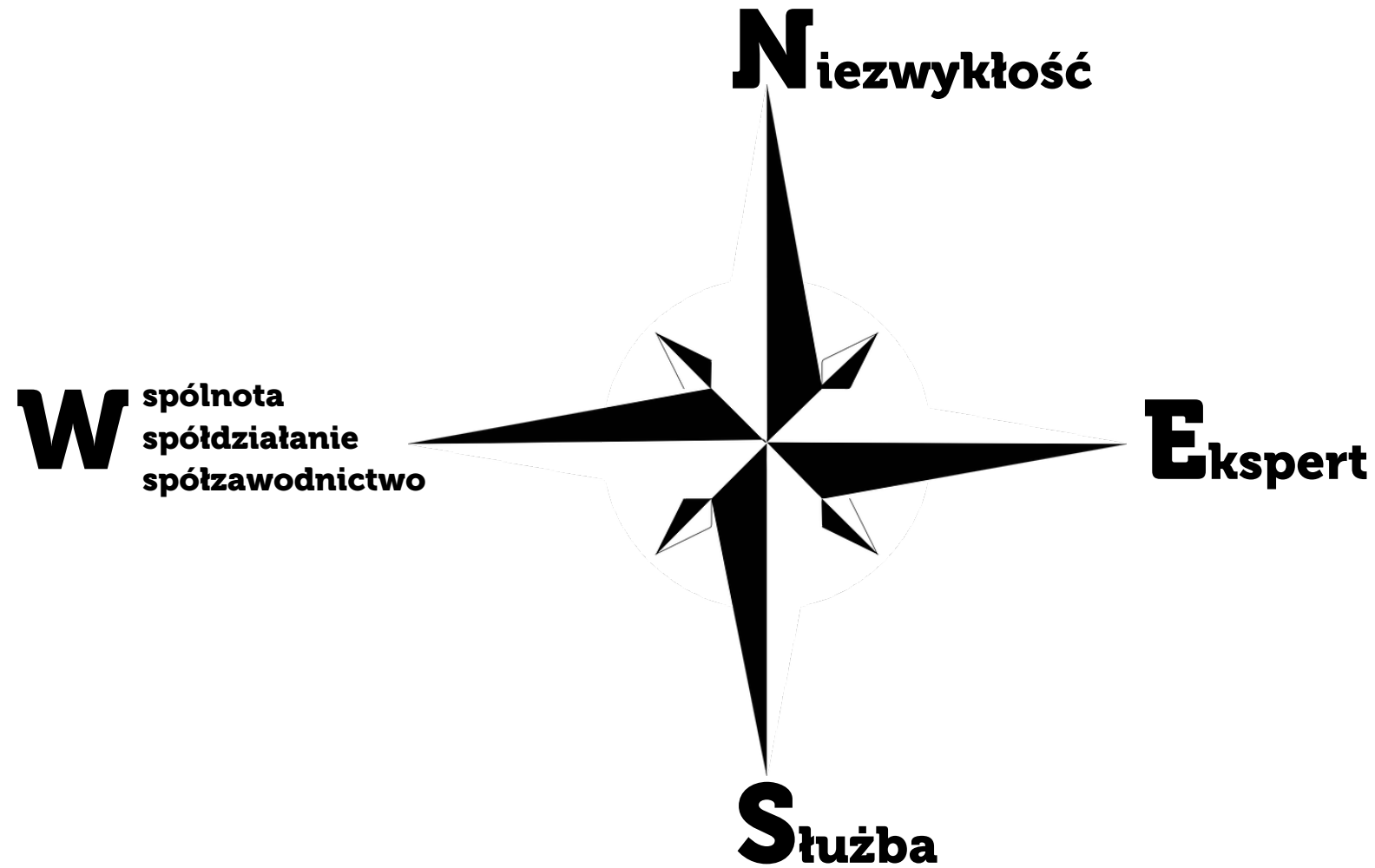
Wolf Cub Promise (F.S.E.) I promise to do my best, To do my duty to God, the Queen, my Country and Europe, To keep the law of the Wolf Cub Pack, And be helpful each and every day.

United States of America:

(Boy Scouts of America) On my honor, I will do my best, to do my duty, to God and my country, and to obey the Scout Law, to help other people at all times, to keep myself physically strong , mentally awake, and morally straight.

(Girl Scouts of the USA) On my Honor, I will try to serve God and my country to help people at all times and to live by the Girl Scout Law

Załącznik 5

Załącznik 6

Drużynowy - Rada Twojej drużyny wybiera miejsce na biwak (góry i wędrowka z plecakiem lub jezioro i kajaki) chcesz, aby Twoja rada drużyny podjęła wspólnie decyzję, starasz się moderować dyskusję w taki sposób, aby znaleźć optymalne rozwiązanie. ZACZYNASZ ROZMOWĘ.

Przyboczny – Uważasz, że biwak drużyny musi być koniecznie w górach, bo harcerze to nie popierdółki i muszą się napocić, zmęczyć i zrobić prestiżowe fotki na szczycie. Wszyscy muszą dać radę! Narzucasz innym swoje zdanie.

Przyboczna- Boisz się o to, że harcerze nie dadzą sobie rady w górach, martwisz się, że będziesz musiała słuchać ich narzekania, a bardzo tego nie lubisz. Wolisz jechać na kajaki, bo są mniej męczące i średnio lubisz góry. Starasz się przedstawić racjonalne argumenty, ale jesteś trochę nieśmiała i średnio udaje Ci się przebić.

Zastępowy- jesteś zastępowym najstarszego zastępu chłopców, generalnie to wszystko ci jedno, bo z chłopakami z zastępu zawsze dobrze się bawisz, często zmieniasz zdanie w dyskusji i popierasz większość

Zastępowa- jesteś zastępową 5 klasistek, wolisz jechać w góry, bo jesteś ciekawa jak Twoje harcerki zachowają się w trudach wędrowki, traktujesz taki wyjazd w góry jak wyzwanie, bardzo chcesz spróbować, uważasz, że wędrowka jest dobrym sprawdzeniem harcerskich postaw. Wiesz jednak, że wypowiadasz się tylko za swój zastęp i często używasz wypowiadasz się w jego imieniu mówiąc „Mój zastęp wołałby, moje dziewczyny etc.”

Zastępowa- jesteś zastępową 6 klasistek, twoje harcerki wołałaby jechać w góry, ale Ty ich nie lubisz i zdecydowanie chcesz jechać na kajaki, mówisz, że jak wybiorą góry to Ty nigdzie nie jedziesz i namówisz swój zastęp, żeby też nie jechał. Obrażasz się i denerwujesz.

Zastępowy- jesteś zastępowym chłopców z 4 klasy, nie wiesz, czy lepsze będą góry, czy jezioro, ale prosisz nieśmiało, aby wyjazd był dopasowany do możliwości Twoich chłopaków. Masz wiele wątpliwości.

Załącznik 7

Kodeks Pasztunów

Jedność

Sprawiedliwość - zemsta wobec wrogów, przebaczenie dla tych, którzy przyznają się do winy

Niezależność - nikt nie ma prawa zmuszać (...) Do zmiany własnych przekonań

Gościnność (nawet dla wrogów)

Współpraca między przyjaciółmi

Zakaz współpracy z nieprawą władzą

Dobre czyny i myśli

Zaufanie do przyjaciół, rodziny i Boga

Honor

Współczucie dla słabszych

Szacunek dla wszelkich form życia

Równość

Kodeks rycerski

Dla (...) najważniejszy jest honor.

(...) nigdy nie łamie danego słowa.

Powinnością (...) jest służba Bogu, ojczyźnie i swojemu panu - seniorowi.

(...) nigdy się nie poddaje – walczy do końca.

Zadaniem (...) jest pomagać słabszym.

(...) jest zawsze wierny pani swojego serca.

Postępowanie (...) cechuje szacunek do innych ludzi.

(...) dba o atrybuty swojej służby jak o rzeczy święte.

Obowiązkiem (...) jest dawanie dowodów pokory.

(...) w swoim postępowaniu powinien kierować się miłosierdziem i sprawiedliwością.

Kodeks wędrowniczy

Być (...) to niemała sztuka, a dostępna tylko dla tych, którzy posiadają prawdziwie (...) postawę.

(...) nie wystarcza znajomość miejsca zamieszkania, wędrownika ciekawi świat, wędrownik, patrząc w swą przyszłość, pragnie odnaleźć własną ścieżkę.

(...) to znacznie więcej niż przemierzanie kilometrów czy wytrwałość fizyczna. To sztuka wchłaniania życia, które nas otacza, to oczy i uszy otwarte, to tajemnica współodczuwania przyrody i człowieka. Wędrowką nie będzie przyspieszony tupot nóg, nadmiar krzykliwego humoru, lecz właśnie cisza wśród ciszy lasu, skupienie wobec wschodów czy zachodów słońca. To wycucie (...) łatwo odszuka w sobie.

(...) - jest zawsze gotów nieść pomoc.

(...) - jest przyjacielem całego świata.

(...) ciągnie siłą nieprzeparta w dal na coraz to nowe, nieznane szlaki, nie pozwala zastygnąć mu w wygodnym, osiadłym życiu, toczącym się zbyt wolno.

(...) - spostrzega urok życia wszędzie, gdziekolwiek się znajdzie, gdyż odkrywa to, czego inni w pozornej monotonii codziennych dni dopatrzeć się nie umieją.

(...) zna radość trudnych zwycięstw, urok przyrody, piękno zdobywania samotnie niewydeptanych ścieżek.

(...) - stale uprawia wędrówki, wędruje w zimie, w lecie, na wsi, w mieście, tropi miejsca, gdzie może być pożyteczny. Drogę jego wędrówki wyznaczają wartości zawarte w (...).

Dewiza (...) : Wyjdź w świat, zobacz, pomyśl – pomóż, czyli działaj.

Załącznik 8

PROGRAMY ZNAKÓW SŁUŻB

- znak służby dziecku
- znak służby gospodarce
 - znak służby kulturze
 - znak służby nauce
 - znak służby pamięci
 - znak służby przyjaźni
- znak służby przyrodzie
 - znak służby turystyce
- znak służby wspólnocie lokalnej
 - znak służby zdrowiu

ZNAK SŁUŻBY DZIECKU

Harcerstwo jest szkołą życia – ścieżką, po której dziecko, a potem nastoletni człowiek, dzięki pracy nad sobą, wstępuje stopniowo w dorosłość. W harcerskiej tradycji najbardziej naturalną służbą zawsze była ta związana z młodszymi, z troską o ich wychowanie. "Takie będą nasze Rzeczypospolite, jakie młodzieży chowanie...". Od tego, jak dzisiaj wychowujemy, jakie wzorce i postawy przekazujemy młodym, zależy przyszłość naszego kraju. Służba dziecku to przede wszystkim troska o wychowanie młodego pokolenia – patrzcie, jak wiele jest tu wciąż do zrobienia!

Służba dziecku to również zabieganie o tych najmłodszych, którzy potrzebują pomocy. Dziecko jest bezbronne, narażone na krzywdę, ból, brak miłości, niezrozumienie i bez troskę dorosłych. Często poznaje świat z perspektywy rozbitej rodziny, sierocy, samotności, długotrwałej choroby, kalectwa. Ile takich dzieci żyje obok was, w waszej LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI – w sąsiedztwie, na tej samej ulicy, na osiedlu? Obok tych dzieci nie można przechodzić obojętnie. Musimy dostrzegać ich problemy, nawiązywać z nimi bezpośredni kontakt. Musimy znać prawa dziecka, wiedzieć, jak umiejętnie i skutecznie można takim dzieciom pomagać.

Dziecko ma własne poczucie godności, pragnienia, marzenia i... zmartwienia. W miarę możliwości należy wspomagać wychowanie najmłodszych, umiejętnie dostrzegać oraz rozumieć ich potrzeby i problemy. Skutecznie interweniować tam, gdzie dziecku dzieje się krzywda lub niezbędna jest pomoc – oto idea wędrowniczej służby dziecku.

ZNAK SŁUŻBY GOSPODARCE

Polska znajduje się w trakcie znacznych przemian ekonomicznych i społecznych. Przyszłość naszego kraju i społeczeństwa zależy od tego, czy uda nam się stworzyć zdrową, opartą na zasadach rynkowych, silną gospodarkę. Należałoby kształtować takie postawy i umiejętności, które w przyszłości każdemu z nas zapewnią SAMODZIELNOŚĆ EKONOMICZNĄ – zaradność, odpowiedzialność za samego siebie, sztukę właściwego gospodarowania. Jako harcerze starsi powinniśmy próbować osiągać indywidualnie pewien poziom życiowej niezależności, zacząć zarabiać pieniądze na swoje potrzeby.

Samodzielność ekonomiczna ma także ogromne znaczenie dla drużyn, szczepów, hufców, harcerskich komend. Musimy więc efektywnie rozwijać gospodarkę finansową i kwatermistrzowską w swoim środowisku harcerskim.

Oto idea wędrowniczej służby gospodarce: dołożyć swoją cegiełkę do tworzenia silnej polskiej gospodarki. Przez upowszechnienie wiedzy ekonomicznej i rozwijanie umiejętności efektywnego gospodarowania należy dążyć do zmiany postaw

społecznych, oszczędności materiałów i energii, sprawnego zarządzania, maksymalnego wykorzystania zasobów, samemu przy tym osiągając samodzielność ekonomiczną.

ZNAK SŁUŻBY KULTURZE

Kto chce żyć pełnią życia, musi umieć czerpać z wartości niesionych przez kulturę. Człowiek, który to potrafi, staje się silniejszy, bogatszy wewnątrz. Kultura tworzy fundament naszego ROZWOJU INTELEKTUALNEGO I DUCHOWEGO. Obcowanie z nią pozwala wiedzieć więcej, patrzeć szerzej i czuć głębiej. Kultura, z którą mamy kontakt na co dzień, to nie tylko wyprawa do muzeum, kina, opery lub teatru. To także czytana książka i dbałość o czystość swojego języka, to kultura wzajemnych stosunków pomiędzy ludźmi. To również kultura wyrażająca się w dbałości o estetykę naszego, często tak bardzo zaniedbanego otoczenia. W takim osobistym wymiarze każdy z nas może być prawdziwym twórcą kultury.

Wszystkie społeczeństwa przez wieki budowały swoje dziedzictwo kulturowe. Znajomość naszej kultury narodowej – polskiej historii i tradycji, dorobku przeszłych pokoleń, dawnej i współczesnej sztuki, jest warunkiem zachowania naszej narodowej tożsamości. Naród istnieje tak długo jak istnieje jego kultura. Współczesna cywilizacja ułatwia dostęp do kultury. Pozwala utrwalać znajomość własnej i pomaga w poznaniu kultur innych narodów i społeczeństw. Dlatego zawsze warto dzielić się swym dorobkiem i wzajemnie czerpać z posiadanego dziedzictwa, gdyż poznanie osiągnięć kulturalnych innych narodów pozwoli na lepsze zrozumienie otaczającego nas świata.

To jest idea tego znaku służby – przez kontakt z kulturą przyczyniać się do rozwoju intelektualnego i duchowego swoich społeczności, będąc otwartym na dorobek innych kultur codziennie budować ją wokół siebie, utrzymywać znajomość kultury narodowej, uczestniczyć w życiu kulturalnym i artystycznym, wzbogacić życie innych ludzi, pomagać im w estetycznym, pięknym kształtowaniu swojego otoczenia, rozwijać wrażliwość na piękno.

ZNAK SŁUŻBY NAUCE

“Patrz szeroko, i nawet kiedy wydaję ci się, że patrzysz szeroko, wciąż patrz szerzej” – mawiał Robert Baden-Powell. We współczesnym świecie zachodzą szybkie zmiany. Są one skutkiem rozwoju naszej cywilizacji. Zmiany w środowisku naturalnym, postęp techniczny, przemiany ekonomiczne, społeczne, polityczne i kulturowe dotyczą wszystkich mieszkańców Ziemi. Są nieuniknione, wiążą się bowiem z każdą dziedziną życia człowieka i społeczeństwa. Globalizacja gospodarki, wyścig technologiczny, zmiany struktury społecznej, ewolucja postaw i systemów wartości, nowe modele zarządzania pogłębiają te

procesy. Współczesna cywilizacja musi sobie poradzić z wieloma problemami: ekologicznym, energetycznym, demograficznym, społecznymi i gospodarczymi.

Jesteśmy odpowiedzialni z przyszłość naszej planety. To my stanowimy jej najcenniejszy zasób. Od troski o nasz własny ROZWÓJ INTELEKTUALNY, od naszej wiedzy, umiejętności i wyobraźni zależeć będzie, czy w gwałtownie zmieniającym się otoczeniu, wobec wielości problemów, którym musimy sprostać, odpowiemy na wyzwanie przyszłości.

Taka właśnie jest idea wędrowniczej służby nauce: przygotować się do tego wyzwania, rozwijać się intelektualnie, pogłębiać swoją wiedzę, budować wyobraźnię ludzi, kreować twórcze postawy, dążyć do poszukiwania rozwiązań różnych problemów, z jakimi boryka się człowiek, pobudzać zainteresowanie nauką i nowinkami technicznymi, otwierać innym oczy na problemy współczesnego świata.

ZNAK SŁUŻBY PAMIĘCI

Od swojego zarania ruch harcerski w Polsce, w sposób szczególny, akcentował przywiązanie do narodowych dziejów tradycji, odnajdując w bogatej, a zarazem dramatycznej często przeszłości, wzorce do naśladowania i drogowskazy do wędrówki przez życie. Historia –narodowa, skarbnica wiedzy o ludziach, ich dokonaniach i ideach, o umiłowaniu Ojczyzny – towarzyszyła kolejnym harcerskim pokoleniom. Skutecznie uczyła, jak należy bronić wolności i niepodległości w czasach wojen i jak budować życie naszego kraju i społeczeństwa w czasie pokoju.

Potrzebę rozumienia dziejów i wyciągania aktualnych wniosków dostrzegamy, obserwując wydarzenia współcześnie rozgrywające się na naszych oczach w Europie i na świecie. Pamięć "historyczna" jest niezbędna, aby się przygotować do pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym. Musimy zachować pamięć o dziejach naszej rodziny, swojej LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI i całego narodu. Każde ludzkie pokolenie staje się dłużnikiem swoich przodków i właśnie przez tych, którzy wstąpili już w "czas przeszły" i stali się częścią historii – także dłużnikiem jej samej. "Z książki można powyrywać kartki, a groby zostają". Na listopadowych cmentarzach też można uczyć się historii ... O ileż łatwiej pojąć wówczas prawdę o "narodach, które tracą PAMIĘĆ – tracą ŻYCIE". Taka oto jest idea tego znaku wędrowniczej służby – zachować pamięć!

ZNAK SŁUŻBY PRZYJAŹNI

Twórca skautingu Robert Baden-Powell pozostawił nam do wypełnienia ważne zadanie "Szukajcie przyjaciół... Rozszerzajcie pokój i przyjaźń na świecie". Polskie harcerstwo jest częścią światowego skautingu. Właśnie przez skautowe braterstwo i wzajemne poznanie chcemy szerzyć pokój na świecie. Stwarza to możliwość dzielenia się narodów swoim dorobkiem. Poznanie innych kultur pozwoli nam na twórcze i pokojowe współistnienie. Służba przyjaźni to OTWARCIE NA ŚWIAT. Dzisiaj błyskawicznie jesteśmy informowani o najważniejszych wydarzeniach w różnych zakątkach naszej planety. Ziemia stała się globalną wioską. Poznajemy więc naszych bliższych i dalszych sąsiadów – i tych z państw graniczących z Polską i pozostałych krajów europejskich oraz tych z innych kontynentów. Poszerzajcie swoją wiedzę o życiu ich mieszkańców. Zaczerpnijcie z wartości niesionych przez ich kulturę. Poznajcie ich historię i tradycje. Odkryjcie smak przyjaźni - wzajemnego zrozumienia, poszanowania odrębności, tolerancji, wzajemnego czerpania z dorobku naszych społeczeństw.

Przyjaźni należy szukać także blisko, wokół siebie. Coraz mniej w nas życzliwości, uśmiechu i bezinteresownej pomocy. W natłoku codziennych zajęć brakuje czasu, by zrobić coś, co przyniesie innym ciepło i życzliwość. Przyjaźń wszystkim kojarzy się z poczuciem bycia potrzebnym, świadomością, że jest ktoś, kto o nas myśli i pamięta. Szukajcie przyjaciół!

Oto idea tego znaku służby – przez otwarcie się na świat – szerzyć pokój, nieść przyjaźń, wzajemne zrozumienie i poznanie. Przez harcerstwo i skauting – rozwijać przyjaźń młodych ludzi i całych narodów. Nieść innym radość i ciepło. Na tym właśnie polega służba przyjaźni.

ZNAK SŁUŻBY PRZYRODZIE

Współczesna cywilizacja zrobiła już wiele, aby zdegradować życie na Ziemi. Każdego dnia zatruwamy i zaśmiecamy środowisko naturalne. Każdego dnia giną kolejne gatunki fauny i flory. Czy musimy żyć na betonowej pustyni, wśród kikutów wymarłego lasu, dymiących kominów, zatrutych mórz, jezior i rzek?

Przyroda to świat naszych harców. Harcerz miłuje przyrodę i stara się ją poznać. Wśród przyrody przeżywamy harcerską przygodę. W naturze szukamy równowagi ducha. Mamy świadomość, że jesteśmy jej częścią. EKOLOGIA jest naszym sposobem na życie.

Ludzki brak wyobraźni, beztroska, bezmyślność, nieświadomość skutków swego działania są winne tragedii środowiska naturalnego. Zaczniemy chronić przyrodę od zmiany naszych postaw i nawyków, od stosowania zasad ekologii w codziennym życiu i harcerskim działaniu. Zawsze i wszędzie, wykorzystując swoje możliwości, brońmy przyrody, przeciwstawiając się jej

niszczeniu. Poszerzajmy swoją wiedzę, aby skutecznie to robić. Pomóżmy ratować Ziemię – oto idea tego znaku wędrowniczej służby.

ZNAK SŁUŻBY TURYSTYCE

Harcerskie życie jest nieustanną wędrówką. Nasze wędrowanie to nie tylko pokonywanie przestrzeni. To przede wszystkim OTWARCIE NA ŚWIAT: ciekawość i umiejętność szukania przygody. Chęć dotarcia tam gdzie znajdziemy coś interesującego i wartego poznania. Czegoś, co pogłębi naszą wiedzę i wzbogaci nas wewnątrz. Jest odkrywanie nieznanych dotąd miejsc i spotkania nowych ludzi. Wyruszajcie więc na szlak z otwartymi oczyma, a to, co zobaczycie, wzbogaci ścieżkę waszego własnego rozwoju.

Aby móc w pełni korzystać z poznania nowych krajów, społeczeństw i kultur, należy harcerską wędrówkę zacząć od swojego otoczenia – miejsca, w którym żyjemy. Od odkrycia wszystkich jego walorów – historii i tradycji, kultury i dorobku przeszłych pokoleń, przyrody i piękna krajobrazu, spotkania ludzi tam żyjących, poznania ich spraw i problemów.

Wędrówka jest okazją do wykazania się harcerskimi umiejętnościami – znajomością zasad obowiązujących na szlaku, samodzielnością, sprawnością organizacyjną, wiedzą zaczerpniętą ze wszystkich technik harcerskich. Wędrówka łączy, umacnia harcerskie bractwo, jednoczy nas wobec zadania dotarcia do wspólnego celu. Wędrówka to także odpoczynek. Niewiele rzeczy daje tyle odprężenia, co kontakt z przyrodą. Dlatego musimy dbać, by ciągle mieć gdzie wędrować. Jest to więc także służba tym, tym którzy przyjdą po nas, tak, by i oni mogli wyruszyć na swój szlak, by mieli szansę zobaczyć i poznać nowe rzeczy.

Taka jest idea tej służby – przez turystykę i krajoznawstwo otworzyć się na świat, wędrować, poznawać i odkrywać to, co przynosi szlak i przecierać nowe ścieżki dla innych. Zachęcać do takiego właśnie sposobu spędzania czasu, pomóc zrozumieć innym, co daje wędrówka.

ZNAK SŁUŻBY WSPÓLNOCIE LOKALNEJ

Każdy z nas ma swoje miejsce na ziemi – dom, ulice, osiedle, miasto... Każdy jest też częścią określonej wspólnoty – rodziny, zastępu, drużyny, klasy, szkoły, mieszkańców tego samego domu, ulicy, osiedla, gminy... Czy czujecie się odpowiedzialni za swoje miejsce na Ziemi? Czy czujecie się z nim związani? Co wiecie o życiu swojej SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ?

“Starajcie się zostawić świat trochę lepszym niż ten, któryście zastali...” – takie zadanie postawił skautkom całego świata założyciel skautingu Robert Baden-Powell. Jeśli na miarę swych możliwości chcecie tego dokonać, musicie być blisko życia swojej

wspólnoty. Popatrzcie wokół siebie. Sami najlepiej możecie dostrzec sprawy dla was i dla niej najważniejsze. Stawiajcie pytania i szukajcie odpowiedzi – co wspólnie możemy zrobić dla swego miejsca na Ziemi? Dowiedzcie się, jak zarządza się naszym osiedlem, wsią, gminą? Znajdźcie sposób, w jaki młodzi ludzie w gminie, korzystają z zasad demokracji, mogą skutecznie wpływać na te ważne sprawy.

Taka jest idea znaku tej wędrowniczej służby: próbować ulepszać świat, zaczynając od siebie, własnego otoczenia, miejsca zamieszkania i społeczności lokalnej. Trzeba starać się poznać jej życie, nauczyć się odpowiedzialności za swoją wspólnotę, być rzecznikiem jej ważnych spraw, podając na jej rzecz skuteczne działania.

ZNAK SŁUŻBY ZDROWIU

Robert Baden-Powell napisał kiedyś, że "życie skauta jest nieustanną wędrówką ku szczęściu". Powinniśmy starać się żyć w taki sposób, aby sił i sprawności wystarczyło nam na całą życiową wędrówkę. Dlatego musimy umieć troszczyć się o ZDROWIE I KULTURĘ FIZYCZNĄ, unikać zagrożeń, które niesie ze sobą współczesna cywilizacja.

Dbłość o własne zdrowie to znajomość i przestrzeganie zasad higieny osobistej, jak również racjonalny tryb życia oraz rzetelna wiedza o możliwościach zapobiegania chorobom cywilizacyjnym. To także świadomy, mądry wybór pomiędzy szacunkiem dla własnego zdrowia, a uzależnieniem od nałogów: narkotyków, alkoholu, tytoniu. Przede wszystkim jednak jest to ruch, sport i troska o swoją sprawność fizyczną.

Cywilizacja niesie ze sobą przeróżne zagrożenia życia i zdrowia: wypadki przy pracy, nieszczęśliwe zdarzenia, katastrofy komunikacyjne. Musimy umieć im zapobiegać; bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa na ulicy, w pracy, podczas zabawy. Powinniśmy być przygotowani, aby w takich nadzwyczajnych sytuacjach udzielić pierwszej pomocy. Trzeba więc znać podstawy ratownictwa.

Taka jest idea tej wędrowniczej służby: uczyć, zachęcać i propagować troskę o własne zdrowie i przestrzegania higieny osobistej; zapobiegać chorobom cywilizacyjnym, dbać o swoją sprawność i kondycję fizyczną, upowszechniać znajomość zasad pierwszej pomocy.

Załącznik 9

Grupy metodyczne

Elementy metody harcerskiej				
	Metodyka zuchowa	Metodyka harcerska	Metodyka starszoharcerska	Metodyka wędrownicza
Instrumenty metodyczne				
Program stale doskonalony i pobudzający do rozwoju				
Prawo i Przyrzeczenie				
Uczenie przez działanie				
System małych grup				

Załącznik 10

WILKI W YELLOWSTONE - FALE NA TAFLI EKOSYSTEMU

Wilki nam przeszkadzają. Nawet w większej od Polski rzadko zaludnionej Szwecji uznano, że aż 400 wilków to zbyt wiele i należy część z nich zabić. Lepiej, żeby nie było ich więcej niż 250, bo szkodzą.

Jaka jest różnica pomiędzy ekosystemem, w którym są obecne drapieżniki szczytowe, a taki, w którym ich nie ma (zwykle dlatego, bo nam przeszkadzały)?

Wyrazistym przykładem jest to, do czego doszło po 1995 roku w Parku Narodowym Yellowstone, kiedy to reintrodukowano do niego wilki.

Ludzie rzecz jasna, jako zarządzający tym, co dzieje się na Ziemi, podjęli działania w celu kontroli jeleniej populacji. Jednak populacja jeleni w Parku Narodowym i tak rosła.

Po tym, jak do Parku Yellowstone reintrodukowano wilki, natychmiast zajęły się one polowaniem na swój przysmak. W rezultacie jelenie, a również **łośie** zaczęły zmieniać swoje zachowanie, unikając tych miejsc w parku, gdzie warunki dla wilczych pułapek były najlepsze. Rosnące tam roślinność, wcześniej będąca pod presją jeleni, zaczęła się regenerować. Jałowe części parku zaczęły zmieniać się w las pełen wcześniej nie spotykanych tam zwierząt.

Pojawiły się ptaki śpiewające. Sprowadziły się **bobry** – i zaraz zaczęły budować tamy, które dały życie jeziorkom. Na kaszki, pizmaki, **wydry** i ryby nie trzeba było długo czekać.

Wilki zaczęły polować na kojoty i ograniczać ich populację. To pozwoliło na rozrośnięcie się populacji myszy i królików. W parku pojawiły się więc zaraz lisy, łasice i **sowy**, w tym **puszczyki**. Do imprezy dołączyły też **orły bieliki** i **sokoły**. A następnie **niedźwiedzie grizli**, którym bardzo smakowały ryby i jagody, które pojawiły się w nowym ekosystemie.

Wilki zmieniły nie tylko ekosystem, ale i topografię terenu, w tym nawet rzeki – zmiany w roślinności ograniczyły erozję, dzięki czemu rzeki przestały tak bardzo meandrować.

Wszystko jest połączone. Istnienie szczytowych drapieżników jest niezbędne dla zdrowia ekosystemu. Jeśli ich nie ma, klniemy na bobry, dziki, jelenie, łosie, ... i domagamy się ich odstrzału. A to po prostu konsekwencja chorego ekosystemu.

AUTOR			
Imię i Nazwisko		Andrzej Skwarczyński	
Stopień instruktorski	Podharc mistrz	Stopień harcerski	HO
TREŚCI KSZTAŁCENIA			
Metoda harcerska			
ZAMIERZENIA			
Uczestnik/uczestniczka po tych zajęciach będzie:			
- znał elementy i cechy metody harcerskiej, - rozumiał metodę harcerską, - potrafił wskazać elementy i cechy metody w swojej codziennej pracy, - potrafił zdiagnozować odstępstwa od jej stosowania w drużynie i zastępach, - znał elementy rozwoju, na jakie wpływa metoda harcerska i wiedział, jak przełożyć tę wiedzę na pracę metodą harcerską w zależności od wieku podopiecznych, - wiedział, z jakimi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi może się spotkać w swojej pracy wychowawczej oraz do kogo zwrócić się o pomoc w poszczególnych przypadkach, - rozdzielił pojęcia metoda i metodyka,			
LICZBA UCZESTNIKÓW			
Optymalna liczba uczestników zajęć	Minimalna liczba uczestników zajęć	Maksymalna liczba uczestników zajęć	
15	8	24	
CZAS TRWANIA			
4 h			
WYMAGANIA SPRZĘTOWO-LOKALOWE			
Miejsce	Zalesie Górne		
Warunki techniczne	- pogoda umożliwiająca spędzenie na zewnątrz ok. 4 godzin, - uczestnicy ubrani stosownie do panujących warunków atmosferycznych - możliwość zorganizowania rekonesansu i rozłożenia elementów gry przed zajęciami 3 osoby zaangażowane w organizację – punktowi - uczestnicy działają w zastępach		
Materiały i narzędzia potrzebne do przeprowadzenia zajęć	3 kartki z wydrukowanymi Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim, rzutnik, dostęp do internetu, laptop, kartki, flamastry, smartfony		
Koncept zajęć	Gra terenowa w zastępach po Zalesiu Górnym oraz na terenie pobliskiej polany Zimne Doły, gdzie znajduje się rozbudowana infrastruktura leśna – wiaty, miejsca		

	ogniskowe, parking, plac zabaw, wieża widokowa. Podsumowanie gry w formie quizu internetowego (kahoot.it) z wykorzystaniem telefonów komórkowych w miejscu noclegowym. Całość zajęć spina dyskusja w gronie kadry i kursantów. Pierwszym zadaniem zastępów jest udać się we wskazane miejsca w Zalesiu Górnym: Kościół Rzymskokatolicki Pw. św. Huberta, Sala Królestwa Świadków Jehowy, Zgromadzenie zakonne Sióstr Małych Misjonek Miłosierdzia Orionistek (zastępy samodzielnie mają ustalić ich adresy) i wykonać przy nich sobie grupowe zdjęcie. Po wykonaniu zadania zastępy wracają do bazy. Na miejscu kursanci otrzymują kartki (1 na zastęp) z wydrukowanym Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim i polecenie pójścia na polanę Zimne Doły, gdzie na będzie czekało na nich 6 punktów, każdy poświęcony jednej z cech metody harcerskiej. Po wykonaniu zadań zastępy wracają do bazy, gdzie odbywa się podsumowanie zajęć w formie quizu.
--	---

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Nazwa elementu	Opis	Materiały	Czas
Gra po Zalesiu	Każdy z zastępów ma za zadanie dotrzeć do wyznaczonego miejsca w Zalesiu Górnym związanego z religią: Kościół Rzymskokatolicki pw. św. Huberta, Sala Królestwa Świadków Jehowy, Zgromadzenie zakonne Sióstr Małych Misjonek Miłosierdzia Orionistek (zastępy samodzielnie mają ustalić ich adresy, każde z miejsc jest w porównywalnej odległości od bazy). Po dotarciu na miejsce każdy z zastępów ma za zadanie wykonać sobie grupowe zdjęcie (z obiektem w tle) obrazujące wyjątkowość tego zastępu, ale z poszanowaniem miejsca kultu oraz uwzględnieniem indywidualnych potrzeb każdego z członków zastępu, bez przymuszania nikogo do niczego. Czym zdjęcie będzie bardziej kreatywne, tym więcej punktów zastęp zdobędzie za wykonanie zadania (w rzeczywistości zadania nie są punktowane). Podczas podsumowania zajęć zadanie będzie objaśnione: wykorzystano przy nim dobrowolność, wzajemne oddziaływanie (współpraca w zastępie w celu uzyskania lepszego wyniku), pośredniość (celem nie jest zrobienie zdjęcia, a na przykładzie wykonania zadania zgodnego z metodą harcerską, a przy okazji poznanie Zalesia Górnego), naturalność (wykorzystanie walorów miejsca, w którym jest biwak podczas zajęć), indywidualność (uwzględnienie indywidualnych potrzeb członków zastępów) oraz pozytywność (otwarcie na miejsca kultu, pozytywne wykorzystywanie umiejętności robienia selfie przez kursantów). Po wykonaniu zadania zastępy wracają do bazy, gdzie otrzymują kartki z Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim i informacje o dalszej części zajęć – na polanie Zimne Doły.	kartki z zapisanymi zadaniami do wykonania, kartki z Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim (1 na patrol) 3 punktowych	1 h
Gra zegarowa na polanie Zimne Doły	Na polanie znajdują się 3 punkty, które każdy z zastępów będzie miał za zadanie odwiedzić po dwa razy, na zasadach gry zegarowej. Po dwóch pełnych okrążeniach zastępy wracają do bazy.	Kartki z rozpisnymi zadaniami na punkty	2 h

	Każdy z punktów odpowiada jednej z cech metody harcerskiej: pozytywność, indywidualność, wzajemność oddziaływań, dobrowolność i świadomość celów, pośredniość i naturalność. Na każdym z punktów zastępy mają za zadanie własnymi słowami opowiedzieć jak rozumieją daną cechę metody harcerskiej. Punkтови w razie potrzeby korygują i tłumaczą na czym dana cecha polega. Na zakończenie zastępy mają za zadanie odegrać krótką scenkę przedstawiającą cechę omawianą na punkcie.		
Podsumowanie gry w bazie	Zastępy wracają do bazy noclegowej. Omówione zostaje pierwsze zadanie (robienie zdjęć) w świetle cech metody harcerskiej. Kursanci po kolei sprawdzają czy nie mają przyklejonej kartki pod swoimi krzesłami – pod 4 z nich znajdują się kartki z elementami metody harcerskiej, pod 4 innymi kartki z krótkimi zadaniami przerywnikowymi. Po omówieniu elementów metody harcerskiej i wykorzystania ich podczas tych zajęć rozpoczyna się quiz podsumowujący wiedzę. Quiz jest przygotowany na platformie kahoot.it do jego przeprowadzenia potrzebny jest laptop, rzutnik, wifi i smartfon dla każdej osoby uczestniczącej. Po wejściu na stronę kahoot.it należy podać PIN quizu i odpowiadać na wyświetlane przez rzutnik pytania wybierając odpowiedzi za pomocą smartfona.	Laptop, rzutnik, smartfony, wifi, kartki z elementami metody harcerskiej	1 h
ZAŁĄCZNIKI			
Nazwa	Element przebiegu, do którego się odnosi		
Pytania quizu podsumowującego	Podsumowanie		

Q2: Jedną z cech metody harcerskiej jest pozytywność. Polega ona na:		
▲ Uśmiechaniu się w harcerskim gronie		×
◆ Lajkowaniu postów na profilu drużyny na fejsie		×
● Rozbudzaniu w człowieku jego zdolności i odkrywaniu zalet		✓
■ Pozytywnym nastawieniu harcerzy do podejmowania służby		×
Q3: Elementem metody harcerskiej jest		
▲ Prawo i Przrzeczenie Harcerskie		✓
◆ Uczenie przez działanie		✓
● Praca w małych grupach (system zastępowy)		✓
■ Stale doskonalony i pobudzający do rozwoju program		✓

Q4: Metoda harcerska nie sprawdzi się bez:

30 sec

▲	Harcówki	×
◆	Spływów kajakowych	×
●	Osobistego przykładu instruktora	✓
■	Munduru harcerskiego	×

Q5: Według metody harcerskiej instruktor odgrywa rolę

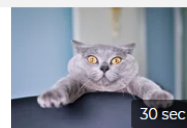

30 sec

▲	Dowódcy	×
◆	Starszego brata	✓
●	Nauczyciela	×
■	Druha	×

PYTANIE 6 nie jest punktowane

Q6: ZHA to

30 sec

▲	Związek Harcerstwa Akademickiego	×
◆	Związek Harcerstwa Abstynenckiego	×
●	Zuchy Harcerze Absolwenci	×
■	Związek Harcerstwa Adventystycznego	✓

Q7: Elementem metody harcerskiej nie jest

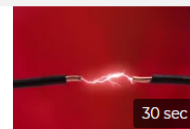

30 sec

▲	Prawo Harcerskie	×
◆	System zastępowy	×
●	Uczenie przez działanie	×
■	Obóz harcerski	✓

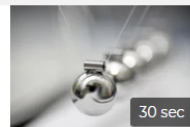

Q8: Stosowanym w harcerstwie odstępstwem od metody harcerskiej jest

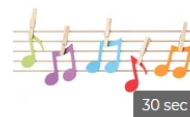
▲ System nagród i kar	✓
◆ Leśne wampum	✗
● Specjalności harcerskie	✗
■ System stopni instruktorskich	✗

Q9: Budując prycz nauczysz się wbijać gwoździe, ale też rozwinie się twoja zaradność. Jaka to cecha

▲ Pozytywność	✗
◆ Zaradność	✗
● Pośredniość	✓
■ Majsterkowicz	✗

Q10: Metoda i metodyka

▲ To dwie nazwy tego samego	✗
◆ Metoda jest w drużynach męskich, metodyka w żeńskich	✗
● Metodyka jest ZHR	✗
■ To różne zagadnienia, które instruktor zna i rozróżnia	✓

POZYTYWNOŚĆ

harcerskie wychowanie polega na budowaniu dobra, rozbudzaniu w człowieku jego zdolności, odkrywaniu zalet, pozwala łatwiej akceptować świat, innych ludzi, siebie samego, pokazuje, że nie należy poddawać się złu i beznadziei.

W praktyce oznacza to budowanie pozytywnych cech charakteru, by te przysłoniły te negatywne. Prawo Harcerskie zbudowane jest w myśl tej zasady – nie ma w nim zakazów, a cechy idealnego harcerza.

WZAJEMNOŚĆ ODDZIAŁYWAŃ

partnerstwo członków ruchu, gdzie wszyscy są zarówno wychowawcami, jak i wychowanymi; instruktor pełni rolę „starszego brata” będącego dla harcerza wzorem do naśladowania, a jego autorytet opiera się przede wszystkim na postawie zgodnej z Harcerskim Prawem.

W praktyce oznacza to, że ucząc harcerzy uczymy się też sami. Reagujemy na sytuacje, które powstają w harcerskiej pracy.

POŚREDNIOŚĆ

wszystkie podejmowane przez nasz ruch działania służą realizacji celów wychowawczych, atrakcyjne, społecznie pożyteczne zadania realizowane w harcerstwie pobudzają do rozwoju wewnętrznego człowieka.

W praktyce nie uczymy terenoznawstwa, by kształcić topografów, nie budujemy prycz, by całe życie na nich spać. W ten sposób pośrednio rozwijamy zaradność w harcerzach.

INDYWIDUALNOŚĆ

harcerskie wychowanie jest ukierunkowane na jednostkę, na jej rozwój osobisty, dostosowując stawiane przed każdym członkiem ruchu oczekiwania do jego możliwości i umiejętności, budując jego indywidualne cechy.

W praktyce indywidualność najłatwiej zauważyć w systemie stopni i sprawności. Próby na nie są indywidualnie budowane z poszczególnymi harcerzami, a Ci realizując je zdobywają nowe umiejętności.

DOBROWOLNOŚĆ I ŚWIADOMOŚĆ CELÓW

członek organizacji samodzielnie wyraża chęć kierowania się w życiu harcerskimi zasadami i przynależności do naszej organizacji; w harcerstwie skuteczność wychowania zależy od chęci poddania się temu działaniu.

W praktyce oznacza to, że nie możemy nikogo zmuszać do uczestniczenia w naszych działaniach. W ten sposób zniweczone zostałyby zamierzone przez nas efekty wychowawcze.

NATURALNOŚĆ

polegająca na przystosowaniu wszystkich podejmowanych działań do potrzeb i możliwości harcerskiego zespołu i poszczególnych jego członków oraz różnorodnych warunków działania: na wsi, w mieście, w nowej drużynie, bądź takiej z tradycjami, w zastępie chłopców lub dziewcząt, w drużynie koedukacyjnej itd

AUTOR			
Imię i Nazwisko		Andrzej Skwarczyński, Oskar Nowakowski	
Stopień instruktorski	Podharc mistrz, przewodnik	Stopień harcerski	HO, HO,
TREŚCI KSZTAŁCENIA			
Historia harcerstwa			
ZAMIERZENIA			
Uczestnik/uczestniczka po tych zajęciach będzie:			
• miał świadomość przynależności do ZHP, • znał etapy historii harcerstwa i ich najważniejsze uwarunkowania, w tym genezę istnienia innych organizacji harcerskich w Polsce, • wiedział, jak wykorzystać historię i tradycję harcerską do działań wychowawczych w ZHP.			
LICZBA UCZESTNIKÓW			
Optymalna liczba uczestników zajęć	Minimalna liczba uczestników zajęć	Maksymalna liczba uczestników zajęć	
15	8	24	
CZAS TRWANIA			
3 h			
WYMAGANIA SPRZĘTOWO-LOKALOWE			
Miejsce	Zalesie Górne, baza noclegowa		
Warunki techniczne	• zajęcia w sali • 3 osoby zaangażowane w organizację – punktowi • uczestnicy działają w zastępach		
Materiały i narzędzia potrzebne do przeprowadzenia zajęć	Kartki, flamastry, taśma samoprzylepna malarska, pytania z historii harcerstwa		
Koncept zajęć	Gra wieczorna w sali w formie HARCturnieju. Na tablicy/ścianie wiszą kartki z oznaczeniami 100, 200, 300, 400, 500. Każda liczba oznacza ilość punktów, które można zdobyć poprawnie odpowiadając na pytanie zapisane po jej drugiej kartki. W przypadku braku odpowiedzi lub odpowiedzi błędnej ta sama ilość punktów jest patrolowi odejmowana (możliwe jest zakończenie rywalizacji z ujemnym stanem punktów). Po wyczerpaniu wszystkich pytań zostają podsumowane wyniki i ogłoszony zwycięzca HARCturnieju historycznego. Po zakończeniu quizu przeprowadzana jest dyskusja porządkująca wiedzę i oraz burza mózgów w celu spisania celów poznawania historii ZHP i powszechnej. Ostatnim elementem zajęć jest praca w zastępach – każdy z ma za zadanie przygotować konspekt zajęć związanych z historią skierowany do wylosowanego pionu metodycznego (w ten sposób wykorzystana zostałaby wiedza zdobyta podczas gry dziennej o metodzie i metodykach).		

PRZEBIEG ZAJĘĆ			
Nazwa elementu	Opis	Materiały	Czas
HARCTurniej historyczny	Zastępy samodzielnie wybierają pytania kierując się przy tym ich wartością punktową (trudnością) i ich kategoriami (początki harcerstwa, Robert Baden-Powell, 1939-45, 1945-89, słynni instruktorzy, złoty ZHP, kategoria ogólna). Zastępy podchodzą do pytań po kolei, każdy zastęp decyduje (przed poznaniem treści pytania) czy będzie ono skierowane do niego czy do innego zastępu. Punkty zdobywa lub traci zastęp, do którego pytanie jest skierowane. Za 50% punktów możliwych do zdobycia za dane pytanie zastęp może kupić odpowiedź. Możliwe jest też kupowanie odpowiedzi za 25% wartości pytania, ale w tym wypadku zastęp musi zaśpiewać piosenkę, z tej formy każdy zastęp może skorzystać maksymalnie 2 razy. Czas na udzielenie odpowiedzi wynosi 60 sekund, nie można w tym czasie korzystać pomocy naukowych. Po wyczerpaniu wszystkich pytań zostają podsumowane wyniki i ogłoszony zwycięzca HARCTurnieju historycznego. Pytania są dość trudne, ale pisane tak by przy okazji niosły widzę, a nie były jej sprawdzianem. Większość pytań ma opracowane rozbudowane odpowiedzi, które należy przedstawić uczestnikom po wykorzystaniu danego pytania. Opracowane odpowiedzi mogą być źródłem potrzebnych zastępom odpowiedzi.	kartki z punktacją po jednej i pytaniami po drugiej stronie taśma samoprzylepna malarska do przyklejenia pytań do ściany/tablicy flamastry kartka A3 to zapisywanie zdobytych punktów przez zastępy 2-3 prowadzących (jedna osoba też może być)	2 h
Dyskusja	Po zakończeniu quizu przeprowadzana jest dyskusja porządkująca wiedzę i oraz burza mózgów w celu spisania celów poznawania historii ZHP i powszechnej.	Flamastry, kartki A3	0,5 h
Opracowanie konspektów zbiorów	Każdemu z zastępów zostaje przydzielona jedna metodyka, zadaniem jest przygotowanie konspektu zbiórki dla drużyny z przydzielonego pionu poświęconej historii harcerstwa.	Flamastry, kartki	0,5 h
ZAŁĄCZNIKI			
Nazwa	Element przebiegu, do którego się odnosi		
Pytania quizu podsumowującego	HARCTurniej		

Początki harcerstwa	
100	W jakim mieście powstały pierwsze polskie drużyny skautowe? We Lwowie
200	Wymień nazwy trzech polskich organizacji, w których rozwijał się skauting przed powstaniem ZHP. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”, Katolickie Stowarzyszenie Abstynenckie „Eleusis”, „Zarzewie” (działające w ramach „Strzelca”)
300	Na łamach pierwszego numeru lwowskiego czasopisma „Skaut”, 15 października 1911 r. ogłoszono konkurs na polską odznakę skautową. Jak nazywał się autor projektu, który zajął w nim III miejsce? Ks. Kazimierz Lutostawski. Żadna z prac nie zainteresowała w wystarczającym stopniu powołanej do rozstrzygnięcia konkursu komisji. Pod koniec 1912 Naczelna Komenda Skautowa do dalszych prac nad projektem wyznaczyła ks. Kazimierza Lutostawskiego. Po dokonaniu kilku poprawek zaprojektowana przez niego odznaka weszła do użytku w 1913 roku. Nadawana była głównie harcerzom warszawskim. Kazimierz Lutostawski symbolikę krzyża (wersji z lat 1913-1915) opisał następująco: Wianek z dębu i wawrzynu oznacza cele do zdobycia: siłę i umiejętność, sprawność i wiedzę. Oplata on główny symbol skautowy: krzyż z hasłem „Czuwaj”. Kształt tego krzyża jest dawny: takiego użyto do naszego orderu waleczności: Virtuti Militari; uprzytamnia on w szczególności obowiązek dzielności. Ma on pośrodku kółko – symbol doskonałości, a w nim gwiazdę promienną, jakby światło przewodnie: „ad astra!” A sam krzyż znaczy: per aspera, bo wskazuje ciężką, ciemiami walki z własnymi słabościami uślaną drogę, a przy tym oznacza też gotowość do walki i do wszelkich poświęceń – aż do męczeństwa za wiarę, aż do śmierci za Ojczyznę: Bóg i Ojczyzna są treścią wewnętrzną tego znaku. Hasło „Czuwaj” na nim – to pobudka, ostrzeżenie: oznacza gotowość ducha do pracy nieustannej...
400	W którym roku polska reprezentacja skautowa wzięła udział w zlocie skautów w Birmingham? W lipcu 1913 r. wśród 30 000 uczestników znalazła się 56-osobowa grupa instruktorów pod wodzą Andrzeja Małkowskiego. Był to pierwszy międzynarodowy zlot skautów, jeszcze nie pod nazwą Jamboree.
500	Jak nazywał się wywodzący się z Eleusis harcmistrz Rzeczypospolitej, współtwórca skautingu na ziemiach polskich, <i>spiritus movens</i> umieszczenia w Prawie Harcerskim 10. jego punktu? Tadeusz Strumiłło, był przewodniczącym ZHP w latach 1923-25. Harcmistrz Rzeczypospolitej był stopniem honorowym, wyróżniającym założycieli polskiego harcerstwa. Stopień był oznaczany mniejszą podkładką czerwoną na białej pod krzyżem harcerskim i czerwoną lilijką na rękawie munduru z dwoma poprzecznymi srebrnymi paskami.

Złoty ZHP	
100	Z jakiej okazji odbył się zlot ZHP w Gdańsku w 2018 r. 100-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę.
200	Z jakiej okazji odbył się zlot ZHP w Spale w 1935 r. Dla uczczenia 25 rocznicy powstania harcerstwa.
300	Z jakiej okazji odbył się zlot ZHP w Kielcach w 2007 r. Dla uczczenia 100. rocznicy powstania skautingu.
400	Z jakiej okazji odbył się zlot ZHP w Gnieźnie w 2000 r. Celem zlotu było uczczenie 1000. rocznicy zjazdu gnieźnieńskiego (dodatkowa informacja: dla 90. rocznicy powstania harcerstwa).
500	Z jakiej okazji odbył się zlot ZHP w Zegrzu w 1995 r. z okazji 85. rocznicy powstania harcerstwa oraz 60. rocznicy Jubileuszowego Zlotu ZHP w Spale. Zlot odbył się pod hasłem Łączy nas Polska. Komendantem zlotu był hm. Jacek Smura, obecnie drużynowy 424 drużyny starszoharcerskiej „Grupa Kampinos” działającej w Izabelinie

Robert Baden-Powell	
100	Jakiej narodowości był Robert Baden-Powell?

	Baden-Powell był Brytyjczykiem, urodził się w Londynie.
200	Podaj datę urodzin B-P. 22 lutego 1857 roku.
300	W którym roku i gdzie zmarł B-P? Baden-Powell spędził ostatnie lata w Nyeri w Kenii, gdzie zmarł i został pochowany w 1941 roku.
400	Jaki przydomek nadano B-P podczas pobytu w Afryce? Podczas walk w górach Matabele, członkowie plemiona z którym walczył nadali mu przydomek „Impeesa”, co znaczy wilk, który nigdy nie śpi.
500	Jakim wydarzeniem zbrojnym na przełomie wieku XIX i XX wstawił się B-P? Opisz jaki wpływ miało ono na powstanie skautingu. W wojnie przeciwko Burom wstawił się obroną miasta Mafeking (1899–1900), obleganego przez ponad 7 miesięcy przez Burów, gdzie utworzono oddział chłopców do służby pomocniczej (łącznikowej, wartowniczej). Próba ta uświadomiła mu możliwość powierzenia młodym chłopcom odpowiedzialnych zadań pod warunkiem poważnego ich traktowania.

Kategoria ogólna	
100	Skąd wywodzi się tradycja Dnia Myśli Braterskiej? Dzień Myśli Braterskiej, obchodzony 22 lutego, jest jednocześnie dniem urodzin Roberta i Olave Baden-Powell. Z tej okazji dostawali kartki, życzenia, prezenty od wielu skautów. Robert pewnego razu powiedział, że ten dzień powinien być dla każdego wyjątkowym i żeby skauci i skautki wysyłali sobie wzajemnie kartki. Tak zapoczątkowano tradycję, która trwa do dzisiaj.
200	W którym roku ZHP liczyło więcej członków – 1918 czy 1921? Na początku lat 20. nastąpił odpływ młodzieży z organizacji związany z faktem, że główny cel pierwszych lat harcerstwa – odzyskanie niepodległości – został osiągnięty. Zatem w 1918 roku ZHP liczyło więcej członków niż w 1921.
300	W którym roku ZHP dołączyło do WOSM? Odpowiedzi mogą być dwie, ponieważ ZHP dołączyło do WOSM dwukrotnie. Jest członkiem założycielem, czyli dołączyło w 1920 roku i w 1949 roku przestało należeć. Ponownie dołączyło w 1996 roku i należy do dzisiaj.
400	Jak nazywała się organizacja harcerek działająca podczas II wojny światowej? Nazywano je różnie: „Związek Koniczyn”, „Bądź Gotów”, czy po prostu „żeńskie Szare Szeregi”. Prowadziły działalność pomocniczą: służba wojskowa (sanitarna i łącznościowa), opieka nad sierotami i więźniami, kolportaż podziemnej prasy, tajne nauczanie. Na czele organizacji stały: Józefina Łapińska (komendantka) oraz Maria Wocalewska i Zofia Florczak.
500	Czym był ZMP? W jakich czasach istniał i przez kogo został stworzony? ZMP, czyli Związek Młodzieży Polskiej, był organizacją powołaną przez rządzących krajem komunistów do realizowania polityki ich partii wobec młodzieży. Teoretycznie równocześnie istniał ZHP, jednak w latach 1947-1950 „wymieniono” władze oraz kadrę ZHP, mianowano instruktorami ZHP działaczy ZMP. Zerwano kontakty z WOSM i WAGGGS, zakazano noszenia krzyży harcerskich i lilijek, zamiast mundurów noszono białe koszule i czerwone chusty. Na początku 1950 roku władze ZMP podjęły uchwałę o przejęciu kierownictwa nad ZHP.

1939-45	
100	Jak nazwano i w którym roku powołano męską organizację harcerską działającą podczas II wojny światowej? Męską organizacją działającą podczas II wojny światowej były Szare Szeregi, powstałe w 1939 roku.
200	Jak podzielono metodycznie harcerzy podczas II wojny światowej? Czym zajmowały się poszczególne grupy? Zawiszacy (12-14 lat) – służby pomocnicze, czyli np. Harcerska Poczta Polowa. Szkoty Bojowe (15-18 lat) – Mały Sabotaż czyli pisanie na murach, rozlepianie afiszy i nalepek, rozdawanie ulotek, kolportaż fikcyjnych dodatków nadzwyczajnych do gazet, podłączenie się do niemieckich megafonów, zrywanie niemieckich flag, usuwanie z wystaw i gablot niemieckich fotografii, gazowanie kin. Grupy szturmowe (powyżej 18 lat) – bezpośrednia walka na froncie z okupantem.
300	Kiedy dokładnie odbyła się akcja Meksyk II i na czym polegała? Meksyk II – inaczej Akcja Pod Arsenalem przeprowadzona 26 marca 1943 roku przez Szare Szeregi.

	Akcja została zaplanowana przez Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, jej dowódcą był Stanisław Broniewski ps. Orsza. Miała ona na celu uwolnienie aresztowanego przez Gestapo Jana Bytnara „Rudego” z jadącej więźniarki z Alei Szucha do więzienia Pawiak. Jej wynikiem było uwolnienie 21 więźniów, w tym „Rudego”.
400	Podaj nazwę organizacji harcerskiej, stworzonej w 1939 roku przez instruktorów związanych z nurtem katolicko-narodowym. Instruktorzy związani z nurtem katolicko-narodowym powołali organizację konspiracyjną Hufce Polskie (Harcerstwo Polskie – HP). Celem tej organizacji było uchronienie młodzieży harcerskiej przed skutkami wojny przez prowadzenie typowo harcerskiej działalności, łącznie z akcją obozową. Na czele HP stał Stanisław Sedlaczek, a po jego śmierci w Oświęcimiu Witold Sawicki.
500	Podaj nazwisko drugiego w kolejności naczelnika Szarych Szeregów. Opisz jedno z wydarzeń historycznych, w których uczestniczył pełniąc tę funkcję. Stanisław Broniewski „Orsza” – naczelnik Szarych Szeregów od maja 1943 do października 1944 roku. W tym czasie uczestniczył m. in. w powstaniu warszawskim. (Jeśli zostanie podano wydarzenie, w którym uczestniczył, ale nie podczas pełnienia funkcji to połowa punktów).

1935-89	
100	W którym roku powstał ZHR? 12 lutego 1989 r.
200	W którym roku powstał Nieprzetarty Szlak? Nieprzetarty Szlak powstał w marcu 1958, w trakcie pierwszego kursu dla nauczycieli i wychowawców zakładów leczniczych zorganizowanego przez Główną Kwaterę ZHP, Ministerstwo Zdrowia oraz Ministerstwo Oświaty.
300	Rozwiń skrót KIHAM Krąg Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego, Kręgi Instruktorów Harcerskich im. Andrzeja Małkowskiego. Ruch programowo-metodyczny Związku Harcerstwa Polskiego, a zarazem ruch odnowy harcerstwa powstały 26 października 1980 r.
400	Co to jest? Odznaka członkowska Organizacji Harcerskiej Związku Młodzieży Polskiej - organizacji pseudoharcerskiej, działającej w latach 1950-1956 po bezprawnej likwidacji przez władze komunistyczne struktur Związku Harcerstwa Polskiego. Następnie w 1956 r. przez krótki okres odznaka Organizacji Harcerskiej Polski Ludowej.

500	Jak się nazywał członek Szarych Szeregów, uczestnik Akcji pod Arsenalem i akcji w Sieczkach (w której zginął „Zośka”), powstaniec warszawski, porucznik WP, kawaler orderu Virtuti Militari, aresztowany w wigilię 1948 r., zginął w więzieniu 7 stycznia 1949 r., w wyniku brutalnego śledztwa. Potajemnie pochowany na Powązkach. Od 2011 r. Muzeum Powstania Warszawskiego przyznaje nagrodę jego imienia za całokształt dokonań i postawę życiową stanowiącą wzór do naśladowania dla młodych pokoleń oraz za wyjątkowy czyn. Jan Rodowicz „Anoda”
-----	---

Słynni instruktorzy	
100	Jest autorem słów harcerstwo to skauting plus niepodległość. Andrzej Małkowski
200	Gdzie znajduje się grób Andrzej Małkowski? Nie ma grobu, zginął w katastrofie morskiej w 1919 r. w wyniku wplynięcia statku na minę morską postawioną pod koniec I wojny światowej w Cieśninie Messyńskiej (pomiędzy Sycylią a kontynentalnymi Włochami) przez niemiecką łódź podwodną.
300	Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata, autor książek, kierownik referatu drużyn mniejszościowych w Głównej Kwaterze Harcerzy, przewodniczący KC Związku Żydowskich Drużyn Harcerskich i Gromad Zuchowych, wielokrotny drużynowy, twórca metodyki zuchowej, komendant Chorągwi Mazowieckiej ZHP, członek Głównej Kwatery Szarych Szeregów, redaktor naczelny konspiracyjnego „Biuletynu Informacyjnego”, komendant główny Organizacji Małego Sabotażu „Wawer”. Aleksander Kamiński, autor „Kamieni na szaniec”
400	Podczas obrony Warszawy we wrześniu 1939 r. współorganizator Pogotowia Harcerzy, jeden z komendantów Grup Szturmowych, a następnie Szarych Szeregów, dowódca akcji pod arsenalem. Współzałożyciel Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, w latach dwudziestych działał na rzecz zjednoczenia polskiego harcerstwa. Pochowany na Powązkach Wojskowych. Stanisław Broniewski „Orsza”
500	Jeden ze współautorów programu „Dziś-Jutro-Pojutrze”, instruktor Szarych Szeregów i organizator oraz pierwszy komendant „Zawiszy”, od 1989 r. aktywnie uczestniczył w przeprowadzaniu zmian w ZHP ukoronowanych przywróceniem tradycyjnego Przysiężenia i Prawa Harcerskiego, w latach 1990-96 r. przewodniczący ZHP, inicjator ponownego wstąpienia ZHP do WOSM Stefan Mirowski. Wybuch wojny zastał go w Krakowie, skąd rowerem i pieszo dotarł do Warszawy w dniu 12 września. Już następnego dnia zameldował się w siedzibie Pogotowia Harcerskiego przy ul. Dzielnej 36. Program „Dziś-Jutro-Pojutrze” – pogram ideowy Szarych Szeregów w skrócie oznaczający Sabotaż – przygotowanie do otwartej walki zbrojnej z okupantem – przygotowanie do odbudowy kraju, nacisk na naukę szczególnie na w kierunkach technicznych i administracyjnych

POCZĄTKI HARCERSTWA

100

**W JAKIM MIEŚCIE
POWSTAŁY PIERWSZE
POLSKIE DRUŻYNY
SKAUTOWE?**

POCZĄTKI HARCERSTWA

200

**WYMIENŃ NAZWY TRZECH
ORGANIZACJI, W KTÓRYCH
ROZWIJAŁ SIĘ POLSKI
SKAUTING PRZED
POWSTANIEM ZHP.**

POCZĄTKI HARCERSTWA

300

**NA ŁAMACH PIERWSZEGO
NUMERU LWOWSKIEGO
CZASOPISMA „SKAUT”,
15 PAŹDZIERNIKA 1911 r.
OGŁOSZONO KONKURS NA
POLSKĄ ODZNAKĘ SKAUTOWĄ.
JAK NAZYWAŁ SIĘ AUTOR
PROJEKTU, KTÓRY ZAJĄŁ
W NIM III MIEJSCE?**

POCZĄTKI HARCERSTWA

400

**W KTÓRYM ROKU
POLSKA REPREZENTACJA
SKAUTOWA
WZIĘŁA UDZIAŁ
W ZŁOCIE SKAUTÓW
W BIRMINGHAM?**

POCZĄTKI HARCERSTWA

500

**JAK NAZYWAŁ SIĘ WYWODZĄCY
SIĘ Z ELEUSIS HARCMISTRZ
RZECZPOSPOLITEJ,
WSPÓŁTWÓRCA SKAUTINGU NA
ZIEMIACH POLSKICH, *SPIRITUS
MOVENS* UMIESZCZENIA
W PRAWIE HARCERSKIM
10. JEGO PUNKTU?**

ZLOTY ZHP

100

**Z JAKIEJ OKAZJI ODBYŁ SIĘ
ZŁOT ZHP W GDAŃSKU
W 2018 r.**

ZLOTY ZHP

200

**Z JAKIEJ OKAZJI ODBYŁ SIĘ
ZŁOT ZHP W SPALE
W 1935 r.**

ZLOTY ZHP

300

**Z JAKIEJ OKAZJI ODBYŁ SIĘ
ZŁOT ZHP W KIELACH
W 2007 r.**

ZLOTY ZHP

400

**Z JAKIEJ OKAZJI ODBYŁ SIĘ
ZŁOT ZHP W GNIEŹNIE
W 2000 r.**

ZLOTY ZHP

500

**Z JAKIEJ OKAZJI ODBYŁ SIĘ
ZŁOT ZHP W ZEGRZU
W 1995 r.**

1945-89

100

**W KTÓRYM ROKU POWSTAŁ
ZHR?**

1945-89

200

**W KTÓRYM ROKU POWSTAŁ
NIEPRZETARTY SZŁAK?**

1945-89

300

ROZWIŃ SKRÓT KIHAM

1945-89

400

CO TO JEST?

1945-89

500

CZŁONEK SZARYCH SZEREGÓW, UCZESTNIK AKCJI POD ARSENAŁEM I AKCJI W SIECZYCHACH (W KTÓREJ ZGINĄŁ „ZOŚKA”), POWSTANIEC WARSZAWSKI, PORUCZNIK WP, KAWALER ORDERU VIRTUTI MILITARI, ARESZTOWANY W WIGILIĘ 1948 r., ZGINĄŁ W WIĘZIENIU 7 STYCZNIA 1949 r., W WYNIKU BRUTALNEGO ŚLEDZTWA. POTAJEMNIE POCHOWANY NA POWĄŻKACH. OD 2011 r. MUZEUM POWSTANIA WARSZAWSKIEGO PRYZNAJE NAGRODĘ JEGO IMIENIA ZA CAŁOKSZTAŁT DOKONAŃ I POSTAWĘ ŻYCIOWĄ STANOWIĄCĄ WZÓR DO NAŚLADOWANIA DLA MŁODYCH POKOLEŃ ORAZ ZA WYJĄTKOWY CZYN.

SŁYNNI INSTRUKTORZY

100

**JEST AUTOREM
SŁÓW HARCERSTWO
TO SKAUTING PLUS
NIEPODLEGŁOŚĆ.**

SŁYNNI INSTRUKTORZY

200

**GDZIE ZNAJDUJE
SIĘ GRÓB ANDRZEJA
MAŁKOWSKIEGO?**

SŁYNNI INSTRUKTORZY

300

**SPRAWIEDLIWY WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA,
AUTOR KSIĄŻEK, KIEROWNIK REFERATU DRUŻYN
MNIEJSZOŚCIOWYCH W GŁÓWNEJ KWATERZE
HARCERZY, PRZEWODNICZĄCY KC ZWIĄZKU
ŻYDOWSKICH DRUŻYN HARCERSKICH I GROMAD
ZUCHOWYCH, WIELOKROTNY DRUŻYNOWY,
TWÓRCA METODYKI ZUCHOWEJ, KOMENDANT
CHORĄGWI MAZOWIECKIEJ ZHP, CZŁONEK
GŁÓWNEJ KWATERY SZARYCH SZEREGÓW,
REDAKTOR NACZELNY KONSPIRACYJNEGO
„BIULETYNU INFORMACYJNEGO”, KOMENDANT
GŁÓWNY ORGANIZACJI MAŁEGO SABOTAŻU
„WAWER”.**

SŁYNNI INSTRUKTORZY

400

**PODCZAS OBRONY WARSZAWY WE WRZEŚNIU
1939 r. WSPÓŁORGANIZATOR POGOTOWIA
HARCERZY, JEDEN Z KOMENDANTÓW
GRUP SZTURMOWYCH, A NASTĘPNIE
SZARYCH SZEREGÓW, DOWÓDCA AKCJI
POD ARSENAŁEM. WSPÓŁZAŁOŻYCIEL
ZWIĄZKU HARCERSTWA RZECZYPOSPOLITEJ,
W LATACH DZIEWIĘĆDZIESIĄTYCH DZIAŁAŁ
NA RZECZ ZJEDNOCZENIA POLSKIEGO
HARCERSTWA. POCHOWANY NA
POWĄŻKACH WOJSKOWYCH.**

SŁYNNI INSTRUKTORZY

500

**JEDEN ZE WSPÓŁAUTORÓW PROGRAMU
„DZIŚ-JUTRO-POJUTRZE”, INSTRUKTOR
SZARYCH SZEREGÓW I ORGANIZATOR
ORAZ PIERWSZY KOMENDANT „ZAWISZY”,
OD 1989 r. AKTYWNIIE UCZESTNICZYŁ
W PRZEPROWADZANIU ZMIAN W ZHP
UKORONOWANYCH PRZYWRÓCENIEM
TRADYCYJNEGO PRZYRZECZENIA I PRAWA
HARCERSKIEGO, W LATACH 1990-96 r.
PRZEWODNICZĄCY ZHP, INICJATOR
PONOWNEGO WSTĄPIENIA ZHP DO WOSM**

ROBERT BADEN-POWELL

100

**JAKIEJ NARODOWOŚCI BYŁ
ROBERT BADEN-POWELL?**

ROBERT BADEN-POWELL

200

**PODAJ DATE
URODZIN B-P**

ROBERT BADEN-POWELL

300

**W KTÓRYM ROKU
I GDZIE ZMARŁ B-P?**

ROBERT BADEN-POWELL

400

**JAKI PRZYDOMEK NADANO
B-P PODCZAS POBYTU
W AFRYCE?**

ROBERT BADEN-POWELL

500

**JAKIM WYDARZENIEM
ZBROJNYM NA PRZEŁOMIE
WIEKÓW XIX I XX WSŁAWIŁ
SIĘ B-P?**

**OPISZ JAKI WPŁYW MIAŁO
ONO NA POWSTANIE
SKAUTINGU**

KATEGORIA OGÓLNA

100

**SKĄD WYWODZI SIĘ
TRADYCJA DNIA
MYŚLI BRATERSKIEJ?**

KATEGORIA OGÓLNA

200

**W KTÓRYM ROKU
ZHP LICZYŁO WIĘCEJ
CZŁONKÓW
– 1918 CZY 1921?**

KATEGORIA OGÓLNA

300

**W KTÓRYM ROKU ZHP
DOŁĄCZYŁO DO WOSM?**

KATEGORIA OGÓLNA

400

**JAK NAZYWAŁA SIĘ
ORGANIZACJA HARCEREK
DZIAŁAJĄCA PODCZAS
II WOJNY ŚWIATOWEJ?**

KATEGORIA OGÓLNA

500

**CZYM BYŁ ZMP? W JAKICH
CZASACH ISTNIAŁ
I PRZEZ KOGO ZOSTAŁ
STWORZONY?**

1939-45

100

**JAK NAZWANO
I W KTÓRYM ROKU
POWOŁANO MĘSKĄ
ORGANIZACJĘ HARCERSKĄ
DZIAŁAJĄCĄ PODCZAS
II WOJNY ŚWIATOWEJ?**

1939-45

200

**JAK PODZIELONO
METODYCZNIE
HARCERZY PODCZAS
II WOJNY ŚWIATOWEJ?
CZYM ZAJMOWAŁY SIĘ
POSZCZEGÓLNE GRUPY?**

1939-45

300

**KIEDY DOKŁADNIE ODBYŁA
SIĘ AKCJA MEKSYK II I NA
CZYM POLEGAŁA?**

1939-45

400

**PODAJ NAZWĘ
ORGANIZACJI
HARCERSKIEJ,
STWORZONEJ W 1939 r.
PRZEZ INSTRUKTORÓW
ZWIĄZANYCH Z NURTEM
KATOLICKO-NARODOWYM**

1939-45

500

**PODAJ NAZWISKO
DRUGIEGO W KOLEJNOŚCI
NACZELNIKA SZARYCH
SZEREGÓW. OPISZ
JEDNO Z WYDARZEŃ
HISTORYCZNYCH, W
KTÓRYCH UCZESTNICZYŁ
PEŁNIĄC TĘ FUNKCJĘ**

Plan zajęć:

1) Wstęp + zabawa z przypisanymi rolami	20 minut
2) Skauting to... → krótka burza mózgów	15 minut
3) ZHP, a skauting → początki	20 minut
4) Zwiedzanie świata → różne organizacje skautowe	30 minut
5) „Czuwaj” w szesnastu językach	15 minut
6) TABU dotyczące krajów i organizacji	20 minut
7) Dyskusja → Czy wyjechalibyście na zlot skautowy i dlaczego?	20 minut
8) Podsumowanie	10 minut

Suma: 2,5h

**skrócić?*

1. Wstęp + zabawa z przypisanymi rolami
Każdy harcerz dostanie swoją postać, rolę. Należało będzie rozwiązać jakiś problem. Harcerze będą jednym patrolom na zlocie skautowym, w którego skład będą wchodzić skauci z całego świata. Z tego zadania ma wyjść wniosek, że mimo różnych poglądów, podejść, kultur, punktów widzenia jesteśmy w stanie wypracować wspólne rozwiązanie. Patrole prezentują jak doszły do rozwiązania.
2. Skauting to... → krótka burza mózgów
Harcerze na karteczkach będą musieli za pomocą max. 2 słów opisać skauting.
3. ZHP, a skauting → początki
Każdy zastęp dostanie zestaw kilku wydarzeń związanych z początkami ZHP, skautingu i relacji między nimi. Ich zadaniem będzie ułożyć wydarzenia na osi czasu.
4. Zwiedzanie świata → różne organizacje skautowe
Harcerze będą zwiedzać świat poruszając się po mapie. Odwiedzając każdy kraj będą dowiadywać się ciekawostki o nim, ale również informacji na temat organizacji skautowych w danym miejscu. Każdy zastęp będzie miał swoją kredkę, którą zamaluje kraj jeśli go odwiedzi. Zastęp, który odwiedzi najwięcej krajów wygrywa.
WYMYSLIĆ ZASADY ZWIEDZANIA (kości? Karty? Jakies zadania ruchowe?- kto wygra może odwiedzić jakiś kraj, może wprowadzić jakieś bilety lotnicze → do przemyslenia)
5. „Czuwaj” w szesnastu językach
Harcerze dostaną zestaw zwrotu „Czuwaj” w szesnastu językach wraz z pisownią fonetyczną (może zmniejszyć te liczbę). W zastępach będą musieli przeciwiczyć dane zwroty. Następnie zrobimy zabawę w stylu oni chowają kartki, ja czytam dany zwrot i który zastęp pierwszy poda jaki to kraj to dostaje punkt.

6. TABU dotyczące krajów i organizacji

Na podstawie wcześniej zdobytych informacji dotyczących krajów i organizacji w nich działających harcerze sami przygotowują TABU. Będą je odgadywać w trzech etapach „mówienie, pokazywanie i jeden ruch”.

7. Dyskusja → Czy wyjechalibyście na zlot skautowy i dlaczego?

Dyskusje w zastępach i prezentowanie wniosków.

8. Podsumowanie

Krótkie podsumowanie głównie wniosków z punktu 7 i wskazówki, gdzie można znaleźć informacje dot. Zlotów, jakieś fajne strony, linki etc.

Potrzebne:

Mapa konturowa świata w A3.

Krótkie notki o krajach.

Karteczki z rolami i opisem sytuacji.

Karteczki, pisaki, klej/taśma. Tablica korkowa gdzieś na korytarzu byłaby super, wtedy pinezki.

Kolorowe kredki.

Karteczki z wydarzeniami skautowymi, kartki z datami do osi czasu.

MATERIAŁY:

Kanada

Istnieje tam pięć grup metodycznych, a przygoda skautowa zaczyna się już w 5 roku życia. Ostatnio stworzyli bardzo dużą propozycję programową związaną z ruchem STEM (Science, Technology, Engineering and Math). Jeden z trzech krajów organizujących Jambo 2019. Dodatkowo mają program polegający na pracy z dziećmi niezhreszonymi w Scouts Canada, z różnych przyczyn (także finansowych).

Irlandia

Tutaj historia ruchu skautowego zaczęła się w czasach Baden Powella, lecz obecna organizacja istnieje dopiero od 2004 roku. Dlaczego? Wcześniej były dwie – katolicka i po prostu skautowa. Posiadają pięć metodyk. Czasami są tworzone listy rezerwowe, gdy jest za dużo chętnych. Oprócz składki rocznej płacą również tygodniowo. Organizują najbliższy MOOT.

Gruzja

Działają tu dwie osobne organizacje, jedna koedukacyjna, druga tylko dla dziewcząt. Łącznie skautów jest ok. 2500. Organizacja koedukacyjna dołączyła do WOSMu dopiero w 1998 roku, 5 lat po tym jak skauting zaczął się odradzać na gruzińskiej ziemi (przed rozpadem ZSRR harcerstwo w ogóle nie istniało). Istnieją tu tylko trzy grupy metodyczne. Gruzini skauci utrzymują dobre kontakty z Polską ;)

Ukraina

Istniało tu ponad 10 organizacji harcerskich, największą z nich był Plast. Jednak po nieudanym głosowaniu WOSMu w 2004 roku, kiedy jedna z organizacji się nie dostała, dwie największe organizacje się połączyły i od 2008 są członkami WOSM. Jest około 5000 członków.

Węgry

Tutaj skauting odradza się po okresie komunizmu. Organizacja ciągle rośnie, co ciekawe, bardziej działa przy parafiach niż przy szkołach. Ma 3 metodyki, około 7500 członków (w głównej organizacji). W tym roku jest organizatorem CEJa.

Peru

Jest członkiem WOSM nieprzerwanie od 1922 roku. Ma około 5000 członków i 4 grupy metodyczne. Ich misja brzmi „dodać coś od siebie do edukacji młodych”. Największy problem mają z wędrownikami.

Mongolia

Harcerstwo w Mongolii jest od niedawna, bo od 1992 roku. Posiada 3 grupy metodyczne. W tym roku była organizatorem 31 zlotu rejonu Azji i Pacyfiku.

Ekwador

Członek założyciel WOSM od 1922 roku. Posiada ok. 10000 skautów w 4 grupach metodycznych. Jest bardzo dobrze postrzegany w opinii publicznej, harcerze często pomagają przy trzęsieniach ziemi.

Pozdrowienie „Czuwaj” w różnych językach świata

Po angielsku	Be prepared!
Po niemiecku	Seit bereit! Gut pfad!
Po belgijsku (FOS)	Steeds Bereid
Po chorwacku (SIH)	Budi Pripravan
Po czesku	But pripraven!
Po Duńsku	Vaer beredt!
Po Estońsku	Ole relmis!
Po Francusku (GdF)	Toujours prête
Po Niderlandzku	Zij bereid!
Po Jugosłowiańsku (dawniej)	Budi spreman!
Po Łotewsku	Esi modrs!
Po Norwesku	Vaer beredt!
Po Rumuńsku	Sanatate!
Po Szwedzku	Vaer redo!
Po Grecku (SHO)	Esso Etimi
Po Węgiersku	Légy résen!
Po Rosyjsku	БУДЬ ГОТОВ!

AUTOR			
Imię i Nazwisko		Daniel Szatkowski	
Stopień instruktorski	Podharc mistrz	Stopień harcerski	HR
TREŚCI KSZTAŁCENIA			
- Polityka ochrony bezpieczeństwa dzieci w ZHP - Odpowiedzialność instruktora (drużynowego) - Komunikacja			
ZAMIERZENIA			
Uczestnik/uczestniczka po tych zajęciach będzie:			
- znał zapisy w dokumencie „Polityka ochrony bezpieczeństwa dzieci w ZHP”, - umiał zdefiniować przemoc: fizyczną, psychiczną, słowną i emocjonalną, - znał Kodeks dobrych zachowań i świadomie prezentował wzór pożądanych postaw i zachowań, - wiedział, jak stosować „Procedurę postępowania w przypadku przekroczenia strefy bliskości”, - wiedział, jak stwarzać przyjazne środowisko we wspólnocie harcerskiej, - znał konsekwencje wynikające z odpowiedzialności prawnej za podopiecznych, w tym zasady postępowania w przypadkach wykroczeń i przestępstw popełnianych przez opiekunów, - wiedział, na czym polega asertywność, wiedział, jak zachowywać się asertywnie,			
LICZBA UCZESTNIKÓW			
Optymalna liczba uczestników zajęć	Minimalna liczba uczestników zajęć	Maksymalna liczba uczestników zajęć	
15	9	24	
CZAS TRWANIA			
3 h			
WYMAGANIA SPRZĘTOWO-LOKALOWE			
Miejsce	Sala kominkowa		
Warunki techniczne	- uczestnicy działają w zastępach - dwie sale, umożliwiające swobodne poruszanie się grup i zrobienie wystawy z pojedynczymi stacjami		
Materiały i narzędzia potrzebne do przeprowadzenia zajęć	- Kartki i długopisy - Kartki flip-chart - Markery - Karteczki (wielkości losów)		
Koncept zajęć	Zajęcia warsztatowe oparte na dzieleniu się doświadczeniami i dyskusji na podstawie doświadczeń przeprowadzonych w trakcie zajęć.		

PRZEBIEG ZAJĘĆ			
Nazwa elementu	Opis	Materiały	Czas
Rozpoczęcie zajęć	Przywitanie się, krótka runda zapoznawcza – każda osoba przedstawia się i mówi jakąś ciekawostkę na swój temat.	brak	10 min
Zabawa „Plastelina oraz „Węzeł gordyjski”	Prowadzący zaprasza uczestników do dwóch zabaw. Pierwsza, „Plastelina”, polega na tym, by w pierwszym kroku wszyscy poza dwoma osobami złączyli się w jedną, jak najciaśniejszą „ludzką masę”/ Zadaniem dwóch osób jest rozerwanie tej masy na pojedyncze osoby. Zadaniem zaś złączonych jest... nie dać się rozdzielić. Druga gra to „Węzeł gordyjski”. Polega ona na tym, by najpierw wszyscy uczestnicy stanęli w kręgu, i zamknęli oczy. Wyciągają ręce i robią dwa kroki w stronę środka kręgu i łąpią z zamkniętymi oczami pierwszą rękę, którą wyczują. Gdy każda dłoń w kręgu znajdzie swoją „parę”, uczestnicy otwierają oczy. Ich zadaniem teraz jest spróbować rozplątać powstały „węzeł”, nie puszczając swoich dłoni. W omówieniu tego doświadczenia prowadzący pyta się uczestników, czy czuli się w tych zabawach komfortowo i czy naruszały one jakieś ich granice: fizyczne bądź psychiczne. Na podstawie ich odczuć porusza zagadnienie osobistych granic oraz uczy uczestników, że wśród aktywności harcerskich, które w jak najlepszej wierze proponujemy w trakcie zajęć harcerskich, trafiają się i takie, które mogą naruszać czyjeś granice. Zawsze warto zastanowić się, czy aby tak się nie dzieje i co zrobić, aby dać przestrzeń harcerkom i harcerzom do asertywnej obrony swoich granic.	brak	30 min
Ćwiczenie „Otwórz pięść”	Prowadzący prosi, aby uczestnicy dobrali się w pary. Jedna osoba w parze zaciska pięść, a druga stara się ją przekonać, aby otworzyła rękę. Po pewnym czasie partnerzy zmieniają się rolami. Pięść należy otworzyć tylko wtedy, kiedy jest się do tego przekonany. Nie wolno użyć siły, jakiegokolwiek groźny są niedozwolone. <u>Alternatywna wersja:</u> Zamiast otworzenia zaciśniętej pięści, zadaniem może być przekonać drugą osobę do wyjścia z sali albo do zaśpiewania piosenki. Prowadzący omawia z uczestnikami ćwiczenie pod kątem, najpierw pytając się o to, jakie sposoby próbowali użyć przekonujący na	brak	5 min

	przekonywanych, by zachęcić ich do wykonania polecenia. Na podstawie odpowiedzi wspólnie są omawiane mechanizmy wywierania wpływu. Potem zadaje pytanie do przekonywanych o to, czy dali się namówić do spełnienia prośby i dlaczego ją spełnili, co ich przekonało. W tym miejscu szczególnie podkreślone jest zagadnienie stawiania granic, mówienia asertywnie „nie” oraz motywacji. Prowadzący wprowadza i tłumaczy różnicę pomiędzy pojęciami: manipulacja, wywieranie wpływu, perswazja.		
Rozpoznawanie swoich zachowań	Prowadzący prosi, aby uczestnicy wyobrazili sobie taką sytuację: <i>Na podwórku szkolnym spotykasz dwóch kolegów, którzy palą papierosy. Wiesz, że gdy podejda do Ciebie, to Cię poczęstują. Jeżeli nie zapalisz, to będą Cię uważać za małodatę/małodatę i tchórza. Ale Ty nie masz ochoty na zapalenie papierosa.</i> Prowadzący prosi, aby uczestnicy napisali na kartkach jak zachowaliby się i co powiedzieliby w takiej sytuacji. Następnie prosi 3-4 ochotników o przeczytanie tego co napisali. Po każdej wypowiedzi klasyfikuje odpowiedź do kategorii zachowań uległych, agresywnych lub asertywnych. Później każdy z uczestników klasyfikuje swoją odpowiedź do odpowiedniej kategorii zachowań. Prowadzący zlicza osoby, które dały odpowiedź uległą, potem agresywną, a na koniec asertywną. Komentuje rodzaj zachowań przeważających w całej grupie. Na koniec tego ćwiczenia ustala z uczestnikami odpowiedź najtrafniej oddającą zachowanie asertywne i zapisuje ją na arkuszu papieru tak, by wszyscy widzieli.	Kartki i długopisy (po jednym na uczestnika/uczestniczkę) Arkusz papieru marker Opcjonalnie dodatkowy arkusz papieru do zbierania odpowiedzi uczestników	20 min
Metoda 4 kroków do asertywności	W odwołaniu do wcześniejszego ćwiczenia prowadzący omawia metodę 4 kroków asertywności. Każdy z uczestników potem pisze wybraną sytuację wymagającą asertywnej reakcji. Prowadzący prosi, by była to możliwie uniwersalna sytuacja, po której nie da się zidentyfikować osoby piszącej. Odpowiedzi trafiają do wspólnego pojemnika (mėnaźka, czapka, woreczek). Każda osoba losuje jedną kartkę, i ćwiczć udzielanie asertywnej odpowiedzi na podstawie wylosowanego przypadku, czerpiąc z doświadczeń własnych/empatii.	Załącznik 1: Metoda 4 kroków do asertywności (każdy krok wydrukowany na oddzielnej stronie) Karteczki (więcej niż uczestników) Długopisy (tyle ile uczestników)	20 min

Prawa w asertywności	Prowadzący przedstawia prawa w asertywności. Prosi, aby każde z praw przeczytała jedna z osób wśród uczestników, zaś inną osobę prosi o przedstawienie praktycznego przejawu tej zasady. Po zapoznaniu się ze wszystkimi prawami, prowadzący prosi uczestników o zastanowienie się raz jeszcze nad zabawami z początku zajęć, i jak zastosowanie praw asertywności jest możliwe w przypadku takich zabaw. Co powinien wziąć pod uwagę drużynowy/drużynowa, by zapewnić uczestnikom swoich zajęć bezpieczeństwo i przestrzeń do asertywności?	Załącznik 2: Prawa asertywności	10 min
PRZERWA			
Przemoc – nasza definicja	Celem tego ćwiczenia jest stworzenie definicji przemocy. Uczestnicy są podzieleni na 3 grupy, każda z grup dostaje kartkę flip-chart lub duży arkusz papieru. Są poproszeni o to, by na tej kartce zrobili mapę myśli dotyczącą przemocy. Na podstawie tej mapy myśli prowadzący prosi, by każda grupa stworzyła swoją definicję tego, czym jest przemoc. Po zakończeniu pracy każda z grup przedstawia efekt swojej pracy.	Kartki flip-chart Markery (co najmniej 3)	10 min
Przemoc - definicja	Prowadzący przedstawia definicję przemocy wg WHO, wg kodeksu prawa karnego/cywilnego oraz uogólnioną definicję zgodną ze słownikiem. Wraz z uczestnikami prowadzący porównuje te definicje z tym, co wypracowali uczestnicy oraz definicje między sobą. Zostają również pokazane definicje zawarte w Polityce bezpieczeństwa ZHP	Załącznik 3: Definicje przemocy (każda definicja wydrukowana na oddzielnej stronie)	15 min
Polityka bezpieczeństwa w harcerskich środowiskach	W sali zajęciowej lub w dodatkowej Sali zostają rozłożone kartki. Każda kartka zawiera jeden zapis z dobrymi praktykami wg Polityki bezpieczeństwa ZHP. Każdy uczestnik ma za zadanie indywidualnie przejść się po sali, w spokoju przeczytać każdą kartkę i napisać na kartce ewentualne wspomnienia z aktywności harcerskich, przy okazji których pamięta, że ta praktyka nie była przestrzegana. Po zakończeniu przez wszystkich uczestników zapoznawania się z praktykami indywidualnie, prowadzący zbiera wszystkie kartki oraz uczestników z powrotem w kręgu. Przed omówieniem zawartości kartek prowadzący robi wstęp o Polityce Bezpieczeństwa – czemu powstała, jaki jest jej cel i jak wspiera w działaniu drużynowych.	Załącznik 4: Dobre praktyki (każdy punkt wydrukowany na oddzielnej stronie) długopisy (po jednym na uczestnika/uczestniczkę)	30 min

	Po przedstawieniu kontekstu, prowadzący omawia z kursantami ich spostrzeżenia na temat poszczególnych dobrych praktyk. Omawiając je odwołuje się zarówno do swojego doświadczenia, jak i zapisanego doświadczenia uczestników w tym, jak rzeczywistość wyjazdów i spotkań harcerskich czasem może odbiegać od dobrych praktyk, mimo dobrych chęci.		
Procedura postępowania w przypadku naruszenia granic	Uczestnicy znowu zostają podzieleni na 3 grupy – mogą pracować w zastępach. Każda grupa otrzymuje kartkę papieru i ma za zadanie ułożyć wszystkie elementy procedury postępowania i reagowania na sytuację przemocową. Po zakończeniu prac w grupach każda grupa prezentuje efekt swoich prac, i jest on konfrontowany z zalecaną procedurą zawartą w Polityce Bezpieczeństwa ZHP.	Kartki flip-chart Markery (co najmniej 3) Załącznik 5: Procedura postępowania w przypadku przekroczenia strefy bliskości (każdy punkt wydrukowany na oddzielnej stronie)	20 min
Podsumowanie zajęć	Prowadzący zaprasza uczestników do rundki zakończeniowej i prosi uczestników o podzielenie się tym, co wynoszą dla siebie z tych zajęć.		10 min
ZAŁĄCZNIKI			
Nazwa	Element przebiegu, do którego się odnosi		
Metoda 4 kroków w asertywnej komunikacji	Metoda 4 kroków do asertywności		
Prawa asertywności	Prawa w asertywności		
Definicje przemocy	Przemoc - definicja		
Dobre praktyki	Polityka bezpieczeństwa w harcerskich środowiskach		
Procedura postępowania w przypadku przekroczenia strefy bliskości	Procedura postępowania w przypadku naruszenia granic		

Załącznik 1

Metoda 4 kroków w asertywnej komunikacji

Krok I – Moje doświadczenie

Przypomnij sobie sytuację związaną z brakiem Twojej asertywności.

– przypomnij sobie sytuację, w której wiesz że mogłeś postąpić inaczej i zachowałeś się mało lub wcale-asertywnie. – zapisz na kartce wszystkie wspomnienia i emocje jakie Ci wtedy towarzyszyły.

Krok II – Uświadomienie

Zastanów się co ograniczało Cię we wspomnianej sytuacji w tej sytuacji? Dlaczego podjąłeś/podjęłaś taką a nie inną decyzję?

– Pomyśl jak zmienić / usunąć ograniczenia, które to Tobie nie pozwalały się zachować w podobny sposób w odniesieniu do tej sytuacji.

Krok III. Asertywność

Na kartce papieru wypisz wszystkie korzyści, jeśli postąpiłbyś inaczej (asertywnie)

– Stwórz listę korzyści, które idą za wprowadzeniem takiego zachowania w praktykę w przyszłości. Powinny one obejmować takie obszary jak życie prywatne, kariera, relacje itd.

Krok IV. – Utrwalanie

Wdrażaj asertywność w życie.

– Zastanów się, czego możesz nauczyć się z tej sytuacji, wyciągnij wnioski i pomyśl kiedy jeszcze może Ci się przydać asertywność w przyszłości. Stwórz cały schemat i proces postępowania w formie dostępnych ścieżek (strzałek) na kartce. Na końcu każdej strzałki, czekają zawsze inne następstwa w przyszłości. Weź to pod uwagę i powtórz proces, analizując inną sytuację z którą miałeś do czynienia.

Załącznik 2

Prawa asertywności

- Mam prawo wyrażać własne myśli i opinie, nawet jeśli różnią się one od poglądów innych ludzi.
- Mam prawo wyrażać własne uczucia i być za nie odpowiedzialnym.
- Mam prawo mówić ludziom „tak”.
- Mam prawo powiedzieć „nie” bez poczucia winy.
- Mam prawo powiedzieć „nie wiem”.
- Mam prawo powiedzieć „nie rozumiem”.
- Mam prawo zmieniać zdanie bez konieczności usprawiedliwiania się.
- Mam prawo do popełnienia błędów i do tego, by czuć się odpowiedzialnym za nie.
- Mam prawo prosić o to, czego chcę.
- Mam prawo do szacunku innych ludzi oraz do tego, by ich szanować.
- Mam prawo do tego, by mnie wysłuchano i traktowano poważnie.
- Mam prawo do niezależności.
- Mam prawo odnieść sukces.
- Mam prawo zdecydować się na brak asertywności.

Załącznik 3

Definicje przemocy

WHO

Celowe użycie siły fizycznej lub władzy, sformułowane jako groźba lub rzeczywiście użyte, skierowane przeciwko samemu sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, które albo prowadzi do albo z którym wiąże się wysokie prawdopodobieństwo spowodowania obrażeń cielesnych, śmierci, szkód psychologicznych, wad rozwoju lub braku elementów niezbędnych do normalnego życia i zdrowia.

Wikipedia

Przemoc - wywieranie wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby pomimo braku przyzwolenia tej osoby na taki wpływ w celu uzyskania jakiegoś istotnego zasobu. W odróżnieniu od agresji cechuje się intencjonalnością, racjonalnością i jest działaniem przemyślanym, a często także grupowym.

Kodeks karny RP

Przemoc w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Z Polityki Bezpieczeństwa ZHP

Jako znęcanie się rozumiemy działania o charakterze przestępstwa, w których sprawca wykorzystuje swoją przewagę lub zależność, jaką daje mu więź materialna, osobista, emocjonalna lub uczuciowa z małoletnim. Ofiara przemocy może doznawać od sprawcy cierpienia o charakterze cielesnym lub psychicznym. Znęcanie się jest działaniem lub zaniechaniem polegającym na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub cierpienia psychicznego. Działania te mogą być incydentalne jak i powtarzające się.

Jako przemoc seksualną rozumiemy działania o charakterze przestępstwa, w którym sprawca analogiczne do wcześniejszych postanowień niniejszej Polityki wykorzystuje swoją przewagę nad ofiarą i doprowadza do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej.

Załącznik 4

- Traktuj każdego z godnością i szacunkiem, niezależnie od tego, jak się od Ciebie różni.
- Szanuj prawa osobiste, wrażliwość i prywatność młodych ludzi.
- Traktuj wszystkie zarzuty i obawy dotyczące nadużyć bardzo poważnie i natychmiast reaguj, w celu ich weryfikacji i podjęcia odpowiednich działań.
- Zezwalaj na otwartość w rozmowie, młodzi ludzie mogą mieć obawy przed rozmową na trudny dla nich temat.
- Wystrzegaj się uprzedzeń, nie dyskryminuj.
- Pamiętaj, że wychowujesz głównie przez osobisty przykład. Twój dobry wizerunek nie zawsze Cię ochroni.
- Pamiętaj, że ktoś inny może mylnie interpretować twoje działanie lub słowa, niezależnie od Twoich dobrych intencji.
- Kontroluj swoje emocje. Nie pozwalaj sobie na sytuację, gdy one wezmą górę nad Tobą.
- Pamiętaj, że Twoje słowa zranić. Bierz odpowiedzialność za swoje słowa.
- Używaj odpowiedniego i kulturalnego języka: dzwoniąc, pisząc, wysyłając wiadomości e-mail oraz komunikując się w Internecie itd.
- Jeżeli jesteś w stałym związku z inną osobą z kadry, bądźcie ostrożni w okazywaniu sobie uczuć i czułości w obecności dzieci.
- Nigdy nie pozostawaj sam na sam z dzieckiem w odosobnionym miejscu. Jeżeli chcesz porozmawiać na osobności, wybierz miejsce z daleka widoczne przez osoby trzecie.
- Nie faworyzuj żadnego z podopiecznych.
- Nie inicjuj sytuacji kontaktu fizycznego z wychowankiem (m.in. siadanie na kolanach, uściski, głaskanie, przytulanie). W przypadku, kiedy dziecko tego potrzebuje (ból, tęsknota za domem, strach) nie czyń tego na osobności.
- Nie pozwalaj sobie na związek intymny między Tobą a podopiecznym.
- Nie prowokuj dzieci do rozmów na tematy intymne, nie pozwalaj na sprośne lub dyskryminujące żarty, komentarze lub piosenki.
- Nie proponuj i nie prowokuj zabaw wymuszających zbytnią bliskość fizyczną.

Załącznik 5

Procedura postępowania w przypadku przekroczenia strefy bliskości

1. Wysłuchaj dziecko w chwili, kiedy postanowiło się przed Tobą otworzyć. Nie przerywaj, nie przekładaj rozmowy, ale też nie przymuszaj do jej kontynuowania, jeżeli dziecko tego nie chce. Jeżeli dziecko postanowiło zaufać właśnie Tobie, nie myśl o tym, czy sobie poradzisz z tym problemem, czy nie zawołać kogoś innego itd. Dziecko uznało, że to Ty masz mu pomóc!
2. Stwórz bezpieczną atmosferę i dobre warunki do spokojnej rozmowy.
3. Zapewnij dziecko, że może Ci zaufać.
4. Poinformuj dziecko, że możesz i chcesz mu pomóc.
5. Jeżeli uważasz, że dziecku rzeczywiście ktoś wyrządził lub wyrządza krzywdę, sprawę należy niezwłocznie zgłosić rodzicom dziecka a następnie upewnić się, że zajęli się oni sprawą w sposób prawidłowy.
6. Jeżeli to jeden z rodziców lub członków rodziny dziecka prawdopodobnie krzywdzi dziecko, sprawę należy niezwłocznie zgłosić do lokalnego komisariatu policji, prokuratury lub sądu do spraw rodzinnych i nieletnich.
7. Zadbaj o to, by o sprawie dowiedziało się tylko tyle osób, ile jest absolutnie konieczne.
8. Jeżeli dziecko tego oczekuje, nadal bądź dla niego osobą, z którą może porozmawiać o swoich problemach.

Postawa instruktorska
Kurs Przewodnikowski „Impeesa”
27 grudnia

Treści i Zamierzenia

Treści		Zamierzenia
		Po kursie uczestnik będzie:
Postawa instruktorska	❖ Rola osobistego przykładu instruktora ❖ Instruktor jako wychowawca i opiekun	❖ wiedział, na czym polega osobisty przykład instruktora w skutecznym stosowaniu metody, ❖ -potrafił określić, na czym polega rola i postawa instruktora jako opiekuna oraz jako wychowawcy (posługującego się metodą harcerską), ❖ umiał określić wzór osobowy instruktora ZHP,

Uczestnicy:

- ❖ uczestnicy kursu przewodnikowskiego „Impeesa”, podzieleni na 3 zastępy
- ❖ osoby głównie w wieku 16 lat, które już wcześniej współpracowały ze sobą przy projekcie organizacji służby na rzecz społeczności lokalnej

Cele specyficzne dla tej grupy:

- ❖ Wzmocnienie kursantów – ich poczucia sprawczości i świadomości swoich mocnych stron
- ❖ Uświadomienie kursantom ich realnego wpływu na otoczenie, jaki każdy i każda z nich posiada już teraz
- ❖ Pokazanie potencjalnych źródeł autorytetów, które można sobie wyznaczyć na drodze instruktorskiej

Formy pracy:

- ❖ Kuźnica
- ❖ Praca metaforą
- ❖ Drama w formie ustawienia przestrzennego

Godzina	Aktywność	Opis	Materiały programowe
20 minut	Rozpoczęcie kominka i rundka wprowadzająca	Zajęcia mają formę kominka, na którego otwarcie prowadzący/prowadząca prowadzi kuźnicę otwierającą o tym, czym jest zdaniem kursantów „przywódca/przywódczyni”. Co go/ją wyróżnia? Po czym możemy taką osobę poznać? Czego na pewno przywódca/przywódczyni nie robi? Prowadząca/prowadzący daje się wypowiedzieć wszystkim tym, którzy mają na to gotowość i chęć, jednocześnie zachęcając do potraktowania tego kominka jako formy podsumowania dotychczasowych zmagających kursowych – jako że to ostatni wieczór na pierwszym biwaku kursu, zatem kursanci mogą mieć już na świeżo refleksje odnoszące się do roli przywódcy/przywódczyni.	✓ Świeczka, zapalniczka ✓ ‘butawa głosu
30 minut	Sylwetka instruktora/i nstruktorki	Uczestnicy zostają podzieleni na dwa zespoły, możliwie mieszane między zastępami. Zadaniem każdego z zespołów jest narysowanie na plakacie postaci dobrego instruktora/dobrej instruktorki, w odniesieniu do swoich przemyśleń wyniesionych z zajęć kursowych. Prowadzący/prowadząca zachęca, aby cechy instruktora/instruktorki odzwierciedlały się graficznie w wyglądzie narysowanej postaci. Po wykonaniu zadania każdy z zespołów prezentuje wyniki swojej pracy na forum.	✓ 2 duże arkusze papieru ✓ Markery
30 minut	Targ umiejętności	Prowadzący/prowadząca prosi uczestników, aby wyobrazili sobie, że przestrzeń sali kominkowej to wielkie targowisko. Targowisko, na którym można targować się swoimi	

umiejętnościami. Każdy, kto tu przychodzi, może być i sprzedawcą, i handlarzem, jako że każdy kto tu przychodzi ma coś cennego, czym może obdarować innych.

Każdy uczestnik i uczestniczka wczuwa się w osobę, która ma na tym targowisku stragan. Prowadząca/prowadzący zachęca, aby każdy „znalazł sobie miejsce” na tym targowisku – tak, by każdy siedział, leżał lub stał swobodnie i wygodnie. Każda osoba ma się zastanowić, czym się może podzielić na targowisku, co „sprzedaje na swoim straganie”, czyli pomyśleć o swojej mocnej stronie, która może być przydatna dla dobrego instruktora/dobrej instruktorki.

Gdy wszyscy są gotowi, prowadzący/prowadząca w losowej, wybranej kolejności podchodzi do każdego z uczestników i zadaje pytanie „Co znajduje się na Twoim straganie?”. Prosi, by każdy opisał to, co jest jego/jej mocną stroną i czym może „podzielić się” z innymi, nauczyć innych lub wnieść do zespołu instruktorskiego. Po czym prowadząca/prowadzący zadaje pytanie do sali „Kto chciałby od [tu imię kursanta/kursantki, przy którym stoi prowadzący/prowadząca] dostać trochę tej cechy? Kto tego potrzebuje dla siebie?” i prosi, by wszystkie osoby zainteresowane rozwijaniem, „kupieniem” tej cechy od tej osoby podeszły jak najbliżej pytanego kursanta/kursantki. Prowadząca/prowadzący wtedy prosi pytanej kursantki/kursanta, aby zapamiętał/a osoby, które do niej/niego podeszły. Gdy pytana osoba skinie głową, że przyjrzała się, prowadzący/prowadząca dziękuje, prosi osoby, które podeszły o powrót na swoje wcześniejsze miejsce i idzie pytać kolejną osobę.

Głównym przesłaniem tego ćwiczenia powinno być uświadomienie sobie przez każdego uczestnika i uczestniczkę, dla ilu ludzi jesteśmy już w chwili obecnej autorytetem w pewnych kwestiach i jak wielką siłą grupy

instruktorów/wędrowników jest czerpanie ze swoich.

W razie, gdyby ktoś nie umiał określić swojej mocnej strony, prowadząca/prowadzący może pomóc określić swoją mocną stronę, zadając pytania naprowadzające:

- ✓ Co w Tobie zazwyczaj cenią inni? Za co jesteś chwalony/chwalona?
- ✓ Co Ci dobrze wychodzi?
- ✓ W czym czujesz się pewnie?
- ✓ Jakie zadania wykonujesz najchętniej albo jakie są Tobie najchętniej przydzielane w zespole?
- ✓ Co miłego słyszysz na swój temat najczęściej?

10 minut

Zakończenie
ogniska

Obrzędowe zakończenie kominka.

✓ Buława głosu

Czuwaj!

phm. Iga Miłośławska